BRESLAUER PHILOLOGISCHE ABHANDLUNGEN.

HERAUSGEGEBEN

VON

RICHARD FÖRSTER,

PROFESSOR DER CLASSISCHEN ALTERTUMSWISSENSCHAFT AN DER UNIVERSITÄT BRESLAU.

ACHTER BAND.

ZWEITES HEFT.

QUAESTIONES RHETORICAE.

HISTORIAE ARTIS RHETORICAE QUALIS FUERIT AEVO IMPERATORIO CAPITA SELECTA

SCRIPSIT

STEPHANUS GLOECKNER.

BRESLAU.

VERLAG VON M. & H. MARCUS.

1901.

Verlag von **M. & H. Marcus** in Breslau.

Breslauer Philologische Abhandlungen.

Erster Band.

Heft I: **Zur griechischen Nominal-Composition.** Von Prof. Dr. Konrad Zacher. Preis 2 Mark.

Heft II: **De Stoicorum studiis rhetoricis** scripsit Dr. phil. Franciscus Striller. Preis 1 Mark 20 Pf.

Heft III: **De vi atque indole rhythmorum quid veteres indicaverint** scripsit Dr. phil. Georgius Amsel. Preis 4 Mark.

Heft IV: **Verrianische Forschungen.** Von Dr. phil. R. Reitzenstein. Preis 2 Mark 40 Pf.

Zweiter Band.

Heft I: **De Minucii Felicis Octavio et Tertulliani apologetico** scripsit Dr. phil. Fridericus Wilhelm. Preis 1 Mark 80 Pf.

Heft II: **Zu den Paroemiographen.** Von Dr. Leopold Cohn. Preis 1 Mark 80 Pf.

Heft III: **De Senecae philosophi librorum** recensione et emendatione scripsit Otto Rossbach. Insunt Senecae fragmenta Palatina edita a Guilelmo Studemund. Preis 4 Mark 20 Pf.

Heft IV: **De Q. Asconii Pediani fontibus ac fide** scripsit Dr. phil. Carolus Lichtenfeldt. Preis 1 Mark 80 Pf.

Dritter Band.

Heft I: **De pontificum Romanorum inde ab Augusto usque ad Aurelianum condicione publica** scripsit Paulus Habel. Preis 2 Mark.

Heft II: **Die Quellen von Ciceros Schrift de deorum natura.** Von Leopold Reinhardt. Preis 1 Mark 60 Pf.

Heft III: **Arriani** τῶν μετ' Ἀλέξανδρον libri septimi fragmenta edidit Ricardus Reitzenstein. Preis 1 Mark.

Heft IV: **De Hygini memoria schollis in Ciceronis Aratum Harleianis servata** scripsit Dr. phil. Georgius Kauffmann. Preis 3 Mark 60 Pf.

Heft V: **Die Darstellung der Unterwelt auf unteritalischen Vasen.** Von Dr. August Winkler. Preis 2 Mark.

BRESLAUER
PHILOLOGISCHE ABHANDLUNGEN.

HERAUSGEGEBEN

VON

RICHARD FÖRSTER,

PROFESSOR DER CLASSISCHEN ALTERTUMSWISSENSCHAFT AN DER UNIVERSITÄT BRESLAU.

ACHTER BAND.
ZWEITES HEFT.

QUAESTIONES RHETORICAE

HISTORIAE ARTIS RHETORICAE QUALIS FUERIT AEVO IMPERATORIO CAPITA SELECTA

SCRIPSIT

STEPHANUS GLOECKNER.

BRESLAU.
VERLAG VON M. & H. MARCUS.
1901.

QUAESTIONES RHETORICAE.

HISTORIAE ARTIS RHETORICAE QUALIS FUERIT

AEVO IMPERATORIO CAPITA SELECTA

SCRIPSIT

STEPHANUS GLOECKNER.

VRATISLAVIAE
M. & H. MARCUS.
1901.

Eduardo Norden

pietatis ergo.

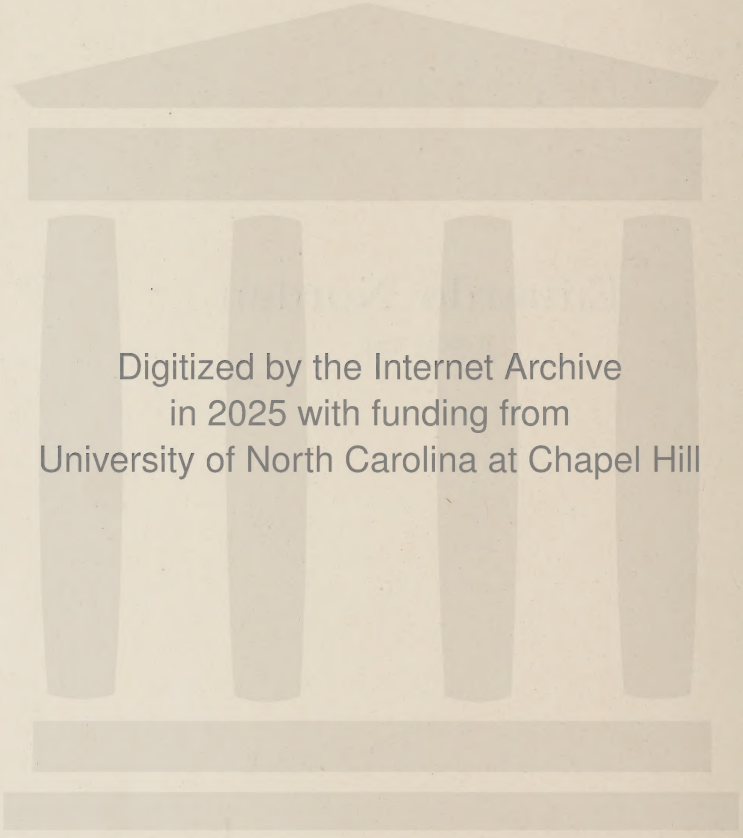
Digitized by the Internet Archive
in 2025 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

https://archive.org/details/quaestionesrheto8303gloe

CONSPECTUS LIBELLI.

Prolegomena: De nonnullis in Hermogenem commentariis.

§ 1. De Sopatro . . . . . p. 2
§ 2. De codicibus Messanensibus . . . . . „ 2
§ 3. De Nili commentario. . . . . „ 3
§ 4. De Ioannis Doxapatri in Hermogenis status commentario . . . . . „ 10
§ 5. De Ioannis Doxapatri in Hermogenis libros de inventione commentario . . . . . „ 12

Cap. I. De Minuciani vita et scriptis.

§ 6. De Minuciani vita . . . . . „ 22
§ 7. De Minuciani scriptis . . . . . „ 24

Cap. II. De Minuciani doctrina.

§ 8. A. Quae in universum Minuciano obiecerit Hermogenes . . . . . „ 26
B. Quibus in universum locis differat a Minuciano Hermogenes . . . . . „ 27
§ 9. A. Quatenus in singulis Minucianus et Hermogenes inter se differant . . . . . „ 27
B. Quatenus in singulis Minucianus et Hermogenes congruant . . . . . „ 44

Cap. III. De Minuciani aequalibus.

§ 10. De Lolliano . . . . . „ 50
§ 11. De Hermagora . . . . . „ 54
§ 12. De Dionysio . . . . . „ 56
§ 13. De Basilico . . . . . „ 58

Cap. IV. De Syriano.

§ 14. Quaenam intercedat ratio inter Syrianum et Minucianum Hermogenemque . . . . . „ 60
§ 15. De Euagora et Aquila . . . . . „ 65

Cap. V. De Sopatro.

§ 16. Quae intercedat ratio inter Sopatrum et Minucianum Hermogenemque . . . . . „ 71
§ 17. De Porphyrio . . . . . „ 76

Cap. VI. De philosophis rhetoribusque Platonicis.
§ 18. De Eustathio et Paulo . . . . . p. 78
§ 19. De Tyranno . . . . . „ 89
§ 20. De Athanasio . . . . . „ 90
§ 21. De Iuliano . . . . . „ 92
Cap. VII. Analecta.
§ 22. De Epiphanio . . . . . „ 93
§ 23. De Antipatro . . . . . „ 94
§ 24. De prolegomenis vol. V 222 sq. Rhet. Graec. Walz. . . . . „ 94
§ 25. De Maiore. . . . . „ 96
§ 26. De scholiis in Demosthenem . . . . . „ 96
§ 27. De Cyro . . . . . „ 98
Cap. VIII. De artium scriptoribus Latinis.
§ 28. De Sulpicio Victore et auctoribus eius Zenone et Marcomanno . . . . . „ 103
§ 29. De Fortunatiano . . . . . „ 109
Conclusio. Cap. IX.
§ 30. Minuciani ars rhetorica qualis fuerit breviter exponitur . . . . . „ 111
§ 31. De Hermogene Minuciani adversario . . . . . „ 113

Hermogenis auctoritatem maximam fuisse Byzantinorum aevo inter omnes satis constat. Libri eius omnium in manibus erant: τέχνην ῥητορικὴν μετὰ χεῖρας ἔχουσιν ἅπαντες (Suid. s. v. Ἑρμογένης); ut sapientissimum eum laudant ei qui in commentariis conscribendis operam consumunt (e. g. Rhet. Graec. II 101, 8. 147, 9. VII 625, 29 Walz); summa admiratione digna putabantur esse eius scripta (γράφει ταῦτα τὰ βιβλία τὰ γέμοντα θαυμάτων: Syriani in Hermog. comm. I 1, 4 sq Rabe) maxime propter copiam doctrinae (Syr. II 18, 19. Rh. Gr. VII 124, 6. 125, 15. 624, 30 W), ita ut nullum in eis mendum a posterioribus investigari posset (Syr. II 45, 1 sq). *Rhetorum splendor* (ῥητόρων ἡ φαιδρότης) appellatur versibus, qui in codice Laurentiano 22 pl. 60 (vol. II 612 Bandini) in calce libri de formis oratoriis extant; saepissime laudatur a scholiastis, quod haec illa καλῶς, εὐλόγως, πρεπόντως docuerit.

Quo tempore magna haec illi gloria contigerit, nondum satis perspicitur [1]). Multos vero etiam eius doctrinae extitisse adversarios e scholiastis cognoscitur, qui haud raro nomina afferunt technicorum qui ἐναντιοῦνται, ἐπιλαμβάνονται, μέμφονται, qui saepe hoc illud eum fecisse κακῶς, ἀτελῶς contendunt, eum ἀγνοεῖν, πταίειν iudicant.

Hermogenes saepe in tractatu de statuum divisione composito technicorum aevi sui doctrinas impugnat, id quod maxime ad Minucianum quendam pertinere ex scholiis cognoscimus (εἰς Μινουκιανὸν αἰνίττεται, ἀποτείνεται, ἐνίσταται passim). Saepe tamen iniuria haec tela in hunc iacta esse statuunt interpretes, qui Hermogenem interdum clamant φιλονεικεῖν, παραλογίζεσθαι, σοφίζεσθαι: quo fit ut Minucianus vel contra

[1]) Cf. Io. Graeven, Cornuti artis rhetoricae epitome, Berolini 1891 praef. p. XXVI.

Hermogenis auctoritatem a scholiastis laudetur (e. g. cf. Sop. IV 128, 22 Walz).

Ab hoc igitur Minuciano exordium sumendum est, praesertim cum is qui de eo se esse quaesiturum promisit[1]), iam diu vita excesserit.

Prius tamen de fontibus e quibus huius reliquorumque quos tractabimus rhetorum cognitio manat, paucis agendum est. Qui sunt commentarii in Hermogenis opera conscripti.

Prolegomena.

De nonnullis in Hermogenem commentariis.

§ 1.

De Sopatro.

Sopatri commentarium, dico eum quem in vol. V edidit Walzius, non eum qui in vol. IV legitur, genuinum esse opus affirmat editor (Rh. Gr. IV praef. p V sq); contrariam nullo, quantum comperio, probante sententiam amplexus est Kampe (Zeitschr. f. d. Altert.-Wiss. 4 (1846) 990). At ego a compilatore quodam commentarium voluminis IV amplificatum et aliorum technicorum doctrina depravatum, commentarium autem voluminis V in brevius contractum esse, neutra igitur recensione genuinum nobis Sopatri opus servatum esse censeo alioque loco pluribus demonstrabo.

§ 2.

De codicibus Messanensibus.

Quod attinet ad fragmenta quae e Christophori cuiusdam in Hermogenem commentario qui nunc Messanae servatur, in mus. rhen. vol. 50 (a. 1895) p. 241 sq. ab H. Rabio publici iuris facta sunt, doleo quod editor non plura de commentarii indole disseruit.

Fragmenta quae idem vir doctus in mus. rhen. vol. 55

[1]) C. Fr. T. Maercker, de Theodectis Phaselitae vita et scriptis, Vratisl. 1835 p. 70 not. 5.

(a. 1900) p. 154 e codice Messanensi S. Salv. 118 tamquam nova edidit, iam extant apud Walzium: fol. 25r, 8 = IV 180, 23. fol. 99r 5 = VII 315, 10. cf. IV 373, 29 (ad Hermog. stat. p. 146, 1 Spengel). Commentarium ipsum nullius esse pretii Rabius affirmat, moneo tamen in fol. 162v[1]) inveniri fragmentum adhuc ignotum Harpocrationis, quocum conferatur Rufus (= Rh. Gr. I.) p. 404, 13 Hammer. Georg. Pleth. VI 581, 2 Walz.

§ 3.

De Nili commentario.

Liberalitate eorum penes quos bibliothecae Francogallorum nationalis cura est, contigit mihi, ut codicem Parisinum Suppl. graec. 670 Vratislaviam transmissum usurparem, in quem primus virorum doctorum oculos convertit Io. Graeven (Hermae vol. 30 [1895] p. 289). Qui quod censet hunc commentarium multo ampliorem praebere contextum quam ei quibus Walzius in edendo vol. VII usus sit codices, id ita corrigendum est, ut saepe in codice Parisino multa deesse statuantur, quae inveniuntur in contextu Walziano. Quod paucis demonstrabo. In

fol. 11r post λέγειν = VII 346, 28 sequuntur genera coniecturae = 347, 13.

fol. 30v post ἐγίνετο = 392, 11 sequuntur verba οἶδεν ὁ τεχνικός = 393, 26.

fol. 40v post δείξομεν = 403, 22 sequuntur verba ἡ προβολή = 407, 12.

fol. 86r post ζητήματι = 469, 18 interposito duorum versuum titulo sequuntur verba τὸ εἶδός φησι = 470, 15.

fol. 109r post κείσεται = 520, 26 sequuntur verba τάξις δὲ = 525, 26.

fol. 110v post τεχνολογίαν = 529, 11 titulo interposito sequuntur verba περὶ τοῦ = 538, 15.

fol. 112v post διεξήλθομεν = 542, 30 sequitur μέθοδος τῶν ἀντιθετικῶν.

fol. 126r post προβολῇ = 556, 23 sequitur titulo interposito τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς = 557, 12.

[1]) Cf. R. Reitzenstein in Philologi N. S. I [1889] 588.

fol. 128v loco verborum ὅπως usque ad ἐπισυμπλέκεται (= 565, 5—13) extat fragmentum Georgii cuiusdam.

fol. 131v loco verborum ἵνα μὴ usque ad πόλιν (= 569, 9—570, 18) extat fragmentum Georgii impugnantis ea quae usque ad p. 569, 8 prolata sunt.

fol. 133v loco verborum ἡ θέσις usque ad διδῷ (= 576, 19—25) extat fragmentum Athanasii cuiusdam.

fol. 136v post ἑτέροις = 586, 2 sequitur status negotialis tractatio.

fol. 179r post παράδειγμα = 684, 7 sequuntur verba ἡ προβολή = 686, 10.

Unde apparet auctorem commentarii voluminis VII W. hausisse e fontibus quos neglexit auctor commentarii Parisini. Qui quisnam sit, discimus verbis fol. 32v hisce:

ἴσως δέ τινες ὑπ' ἀνοίας καὶ πλείονα εἴδη στοχασμῶν ὑπολήψονται καὶ ἐκ τῆς τῶν ἄλλων στάσεων συμπλοκῆς, οἷον στοχασμὸν κατὰ ἀντινομίαν, στοχασμὸν κατὰ ἔγκλημα· τοῦτο δὲ γελοιότατον· οὐ γὰρ αἱ συμπλοκαὶ τῶν στάσεων διάφορα ποιήσουσιν εἴδη, ἐπεί τοι καὶ πραγματικῆς εἴδη πολλά, ἐπεὶ συμπλέκονται αὐτῇ στάσεις ἕτεραι οἷον πραγματικὴ κατὰ ἀντινομίαν, πραγματικὴ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν·[1] καὶ ἐπὶ πολλῶν λοιπὸν στάσεων ὁ αὐτὸς ἔσται λόγος, ὅπερ ἀτοπώτατον. πρὸς γὰρ τοῦτο ἀποβλέπων ὁ τεχνικὸς ἔφη (stat. 153, 5 Sp.). τάχα δ' ἂν παρὰ ταῦτα καὶ ἄλλα εἴδη στοχασμῶν συσταίη, περιττὸν δὲ εἰς ἄπειρον περιεργάζεσθαι· νομίζω γὰρ ὁποῖον ἂν γίγνηται ἄλλο, διὰ τοῦτο συμπλεκόμενον αὐτὸ εὑρίσκεσθαι. ταῦτα γὰρ ἔφη καταγινώσκων τῶν ἐκ τῆς συμπλοκῆς τῶν στάσεων ἕτερα παρεισφερόντων εἴδη· περιττὸν γὰρ τοῦτό φησι καὶ μάταιον. ὅμως (ὅμος cod.) ἐγὼ Νεῖλος μονάζων πειράσομαι ὡς οἷόν τε δεῖξαι αὐτὰ κτλ.

Temporum ratione computata concludimus hoc loco verba facere S. Nilum Rossanensem, fundatorem et abbatem monasterii Cryptoferratensis, qui vixit ab a. 910 usque ad a. 1005[2]); nam cum in contextu saepius Sopater, quem circa a. 500 floruisse constat citetur, et codex ipse saec. XI scriptus sit, neque de Nilo asceta neque de posterioris aevi Nilo quodam cogitandum esse apparet. Codicem Parisinum a Nili

[1]) Cf. Rh. Gr. VII 595, 6 sq. V 346, 9.

[2]) Cf. Herzog. Realenc. f. prot Theologie u. Kirche. X² (Leipzig 1882) p. 581.

ipsius manu exaratum esse verisimile non est. Nam litterarum ductus accuratus et elegans non quadrat ad Nilum, quem charactere minuto et denso usum esse constat (λεπτῷ καὶ πυκνῷ χρώμενος ἰδιοχείρῳ = Acta Sanct. Sept. VII 293 Boll.[1]). Sed discipulos suos scripturae operam dare iussit Nilus et calligraphiae *veluti scholam in monasteriis suis — omni tempore esse voluit* (Rocchi l. c. p. 10, cf. 245). Unde codicem post Nili mortem a discipulis scriptum esse probabile est. Addo tamen huius codicis ductus simillimos esse scripturae codicis Coislin. 213 (a. 1021), cuius specimen exhibet Henricus Omont, Facsimilés des mss. datés de la bibliothèque nationale (Paris 1891), tab. XIV.

Christophorum in conscribendo commentario ex iisdem atque Nilum hausisse fontibus, ita tamen ut haud pauca omitteret, nonnulla aliis in locis poneret, perlectis eis quae e Nili commentario publici iuris faciam fragmentis intelleges. Christophorus quis fuerit, plane incertum est[2]); moneo tamen sub Nicolao II abbate (a. 1131—1140) Cryptae Ferratae in monachorum numero fuisse Christophorum quendam[3]). Quem si neglegentius auctoribus suis usum esse statuimus, per Nilum nonnullas quas proposuit Rabe emendationes comprobari non mirabimur; exhibet enim Nilus in

fol. 138r: ἐᾷ cf. Christoph. 66v
fol. 139r: πραγματικάς cf. Christ. 68v
fol. 156v: ῥητὸν καὶ διάνοιαν cf. Christ. 131r.
fol. 157r: στρατηγός cf. Christ. 132r.

In fol. 178v tractatio ambiguitatis incipit a verbis hisce: τὴν ἀμφιβολίαν τινὲς ἐπὶ τὸν κτλ.; eundem verborum contextum praebent codd. Monacenses 376 et 123 (cf. Rh. Gr. VII 682 not. 1 Walz).

In margine[4]) fol. 100r litteris scripturae Byzantinorum quam dicunt cursivae notata sunt haec: ἐπίσκοπος ἔτει ,αρϑ (a. 1109)χριστοῦ cf. fol. 105r. in margine fol. 73v: ἱερομνήμων τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως μανουὴλ ἱερεύς, sequitur

[1]) Cf. A. Rocchi, de coenobio Cryptoferratensi eiusque bibliotheca et codicibus praesertim Graecis commentarii, Tusculi 1893 p. 10. 247.

[2]) Cf. Rabe l. c. p. 242. K. Krumbacher, Byz. Litt.[2] § 195 not. 6.

[3]) Cf. Rocchi l. c. p. 25—29. 292.

[4]) In margine quae extant legerunt de Boor, Skutsch, Wuensch.

nomen fortasse urbis octo vel novem litterarum, quarum ultimae ίδρασ esse videntur, obvium illud quidem etiam in fol. 104v. Quisnam hic Manuel fuerit et qua in urbe sacerdotis munere functus sit, investigare non potui.

Neglectis eis quae ab altera manu in nonnullis marginibus adnotata sunt scholiis non excussi nisi rhetorum fragmenta, quae ad propositum usui fore sperarem.

Minoides Minas, cuius opera codex in Parisinam bibliothecam delatus est, hic illic nomina rhetorum in textu laudatorum in margine rubro atramento ascripsit, saepius silentio praetermisit. Itaque ego nunc omnia proponam, ut cuius pretii Nili commentarius sit, intellegas.

nomina rhetorum	a Minoide Mina	
	notatorum	neglectorum
Ἀρποκρατίων	fol. 13r = VII 350, 29 W.	12v = VII 349, 25.
	122v = VII 548, 23.	57r = IV 519, 27.
		122r = VII 547, 31.
		123r = VII 549, 7.
		154v cf. Syr. II 60, 14.
		157r cf. Christoph. 132r.
Μητροφάνης	fol. 13r = VII 350, 28.	12v = VII 350, 6.
	125r.	61v.
	142v.	65v = VII 443, 6.
		66v = VII 446, 22.
		124r cf. VII 551, 26.
		124v
		125v (bis).
		125v = VII 556, 7.
		128r cf. VII 562, 1.
		142r cf. V 337, 23.
		145r cf. Syr. II 161, 23.
		164r cf. IV 780, 21.
Ιουλιανός	fol. 14v.	
Τύραννος	fol. 3r[1]).	89r = Chr. 79r.
	15v cf. VII 357, 27.	113r.
		137v = Chr. 65v
Μένανδρος	fol. 21v = VII 374, 13.	119v = Chr. 102v
	83r.	
Γεώργιος	fol. 30r.	43v.
	53r.	59v.
	82r.	60r.

[1]) ὅρα περὶ τούτου τὸν Σουίδαν: Min. Minas in margine.

nomina rhetorum	a Minoide Mina notatorum	neglectorum
		69 v.
		84 v.
		90 v = Chr. 83 r.
		97 r.
		99 v.
		105 r.
		125 r.
		127 r.
		129 r.
		131 v.
		132 r (bis).
		138 r = Chr. 66 v.
		152 r.
		153 v.
Νεῖλος	fol. 32 v.	
Ἀκύλας	fol. 35 r.	39 r.
		70 r.
		98 r.
Σώπατρος	fol. 38 v = V 149.	42 v = VIII 82, 14.
		84 v.
		87 v = V 93, 21.
		92 r cf. V 164, 3. IV 589, 4.
		102 r cf. V 169, 23/170, 1
		120 r = Chr 102 v.
		139 v cf. V 182, 11.
		149 r = V 188, 16.
		150 r = V 188, 29.
		152 r = V 189, 17—31[1]).
ὁ ἀνεπίγραφος		fol. 39 r.
		53 r.
		61 r.
		65 r.
		95 r.
		97 r.
Μινουκιανός	fol. 39 v cf. VII 402.	38 v = V 150, 6.
		41 r.
		64 r.
		65 v = VII 443, 5.

[1]) Sopatro usus est interdum auctoris nomine non addito, cf. fol. 39r 7 = V 158, 28 sq. fol. 45r 3 = V 151, 17 sq. fol. 45r 6 infr. = V 152, 6 sq. fol. 47v 4 = V 153, 5 sq.

nomina rhetorum	a Minoide Mina	
	notatorum	neglectorum
		66v = VII 446, 21.
		90r = V 95, 3.
		90v = Chr. 83r.
		99v cf. VII 498, 17.
		101v = VII 503, 30.
		103r = V 97, 7.
		119r cf. VII 203, 4.
		120r = Chr. 103r.
		123v = V 178, 2.
		135r = VII 579 sq.
		138v = Chr. 67v.
		142r.
		155r.
Εὐστάθιος	fol. 41r.	42v.
	41v.	43r.
	53r.	59r.
		62r.
		64r.
		69v.
		83r.
		84r = VII 465, 18.
		84v.
		89r = Chr. 79r.
		89v = Chr. 79v.
		99v cf. VII 498, 8.
		99v (bis).
		119v = Chr. 102r.
		125r = VII 554, 19.
		125v.
		127r cf. VII 559, 29.
		128v cf. VII 563, 31.
		138r = Chr. 66v.
		141v = VII 594, 11.
		142r cf. VII 594, 18.
		151v cf. VII 613, 16.
		156v = Chr. 131v.
		157r (bis).
		167v cf. Chr. 109r.
		170v.
Φοιράμμων	fol. 53r.	114v = Chr. 89r.
	140r = Chr. 72r.	120r = Chr. 102v.
Ἀθανάσιος	fol. 57r cf. IV 518.	56v.

nomina rhetorum	a Minoide Mina	
	notatorum	neglectorum
		61v.
		84v.
		85r.
		103 cf. VII 505, 20.
		133v.
		151v cf. VII 613, 19.
		152.
		153 = VII 611, 30.
Συριανός	fol. 87r = II 129, 4 Rabe.	112v = II 137, 7.
		115v = 147, 6.
		117v = 144, 10.
		120v = 150, 5+10.
		136v = 162, 7.
Ἄβας		fol. 119v cf. VII 203, 10.
ὁ σημειογράφος	fol. 139r = Chr. 68v.	89v = Chr. 79v. 80r.
		120r = Chr. 102v.
		139v = Chr. 70v.
Ἑρμαγόρας	fol. 142v cf. V 337, 25.	155r.
Ἐπιφάνιος	fol. 155r.	170v.
Πορφύριος	fol. 170v.	119v = Chr. 102v.
Σιρίκιος	fol. 182v.	

In fol. 109r extant verba: ζητεῖ οὖν ἐνταῦθα ὁ καθ' ἡμᾶς πῶς τὸ κτλ. omisso Pauli nomine, cf. VII 525, 27 W; eundem oblivioni dat in fol. 110r, ubi post ἠπίστατο = VII 527, 31 pergit: ὥστε ἐμπιπτούσης τῆς συγγνωμικῆς ἀντιθέσεως τοῦτο οὐκ ἐμπίπτει, ἀλλ' οὐδ' εἰ κατὰ βίαν λαμβάνοιτο οὐδέποτε. ἔτι δὲ κἀκεῖνο κτλ. = VII 528, 3.

Huius codice Parisino Suppl. gr. 670 servati commentarii partem ipse exscripsit Minas, iis quae apud Walzium iam extant omissis, quae nova affert Nilus excerpens; sed laboris pertaesus substitit in verbis κατ' οὐδέν φασι ἀλλήλων = An. VII 400, 12 W = cod. Par. suppl. gr. 670 fol. 37 v / 38r. Quod apographon codice Par. Suppl. gr. 727 p. 49—70 continetur.

Post τοὐναντίον (= VII 343, 25) sequitur in apographo p. 54 v (= Nil. fol. 10r): οὐ γὰρ λέγει ὁ τεχνικός, ἐξ οἵου γίνεται τὸ προοίμιον αὐτῶν —, ἀλλ' ὅτε ἐξ αὐτῶν τῶν τόπων γίνεται ἀμφότερα διαφόρως (stat. 149, 10 Sp.). διαφέρει δὲ ἀλλήλων τῷ τὰ μὲν προοίμια παρασκευάζει<ν> πρὸς τὸ δέξασθαι

ἢ ἀπώσασθαι· ὄγδοον κεφάλαιον· — τὴν κοινωνίαν εἰπὼν κτλ. = 345, 3. Ad ἀπώσασθαι haec Minas in adnotatione affert: κακῶς ἐν ταῖς τοῦ Ἑρμογένους ἐκδόσεσι γράφεται ἀποθέσθαι[1]). θαυμάζω δὲ ὅτι καὶ ὁ ἐμὸς διδάσκαλος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος οὐκ ἐπέστησε τούτῳ ἐν τῇ μετὰ σχολίων αὐτοῦ ἐκδόσει. Docet me R. Foerster hunc Athanasium Parium, qui scholis praefuit in monte Atho, Thessalonicae, in Chio insula et die 24. mens. Iun. a. 1813 mortuus est[2]), Ῥητορικὴν Πραγματείαν ἤτοι τῆς Ἑρμογένους ῥητορικῆς τέχνης ἐξήγησιν, Venetiis 1799 edidisse et Minam in Chio insula eius discipulum fuisse.

De studiis Graecorum illius aevi rhetoricis docemur subscriptionibus codicum recentiorum, e. g. cod. 1202 (saec. XVIII) bibl. Athen. (cf. Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Ι. Σακκελίωνος. ἐν Ἀθήναις 1892); cf. etiam cod. 1192.

Quod K. K. Mueller (Centralblatt f. Bibliothekswesen I [1884] 367) codicem Par. Suppl. 670 a Mina Lutetiam translatum eundem esse censet quem vidit Ianus Lascaris in bibliotheca monasterii Vatopaedii, ego probare non possum, quamquam Minam diu in illo monasterio versatum esse constat[3]). Qui enim poterat fieri ut Lascaris, qui, ut postea apparebit, accuratissime illum codicem perlustravit, totum Nili commentarium, qui maximam codicis partem occupat, neglegeret et omitteret? Sed ad hanc quaestionem revertemur (cap. VII § 27 fin.) copiosius de ea disputaturi.

§ 4.

De Ioannis Doxapatri in Hermogenis status commentario.

R. Foerster summa cum liberalitate omnia mihi concessit, quae olim Libanii et Choricii[4]) fragmenta investigans

[1]) Cf. p. 149, 12 Sp.; ad ἀπώσασθαι cf. An. VII 345, 7. 12.

[2]) Vitam eius illustravit Mamucas apud K. N. Satham, νεοελληνικὴ φιλολογία (Athenis 1868) p. 630—642.

[3]) Cf Cod. Par. Suppl. gr. 667; 675 fol. 1. 10–39; 683 fol. 24. E Miller, le mont Athos, Vatopédi, l'île de Thasos (Paris 1889) p. 101: *le long séjour que Mynas a fait au mont Athos, et particulièrement chez les moines de Vatopédi.*

[4]) Cf Mélanges Graux p. 638.

excussit e cod. Vindob. phil. graec. CXXX, qui a fol. 84 v usque ad 170 v continet Ioannis Siceliotae Doxapatri in Hermogenis status commentarium (σχόλια εἰς τὸ περὶ τῶν στάσεων ἑρμογένους βιβλίον παρὰ τοῦ δοξαπατρῆ ἐκτεθέντα).

Foersteri schedis usus pauca praemitto.

Exaratus est codex a manibus duabus eiusdem aetatis (saeculi XIII/XIV), altera, quae in foliis 1—94$^2/_3$ et 139—170 v versata est, neglegentiore, altera, quae folii 94 quod superest usque ad fol. 138 v exaravit, accurata.

Incipit commentarius a verbis ὅσα μὲν ἐχρῆν — κεφάλαια, desinit ἔθος ἐστὶ — ἢ ὡς (ad Hermog. stat. 164, 12—20: ἐν δὲ τῇ ἀγράφῳ τὸ ἔθος — ἐν στοχασμῷ διωρισάμεθα).

Commentator primum suam doctrinam proferre studet, mox acquiescit in exscribendo Anon. VII W, cuius verba inducit voce ἑτέρου ἐξηγητοῦ. Raro eorum quibus utitur auctorum nomina affert, sed citat fere οἱ μέν, οἱ δέ, τινές, ἕτεροι δέ, sed quos impugnat nominat, Eustathium, Photium, Geometram. Ipse impugnatur ab Ioanne Tzetza, cuius verba versibus conscripta in margine codicis saepius leguntur[1]).

Ioannem Doxapatri saeculo XI fuisse alio loco quo etiam de eius studiis pluribus aget, docebit Foerster.

Hermagorae et Minuciani quae I. Doxapatri affert fragmenta non exscripsit Foerster, nisi quod fol. 91 v respondere Sop. IV 82, 16—22 et fol. 123 r congruere cum An. VII 244,20 adnotavit.

Optimos percipit fructus Eustathius, cuius fragmenta ex parte ignota invenies in h. diss. cap. VI § 18 litt. dd e. q. s.

Georgii alterum fragmentum una cum Eustathio prodibit (cap. VI § 18 litt. mm), alterum ego sicut plurima Georgii fragmenta e Nili commentario exscripta retineo.

Semel citatur Sopatri divisio quaestionum fol. 143 v ad Hermog de statibus (= Hst.) 152,30 sq. (antecedit doctrina Eustathii et Georgii cf. cap. VI § 18 litt mm): δεῖ μέντοι εἰδέναι, ὅτι τῷ Σωπάτρῳ δοκεῖ μὴ ἐμπίπτειν τὸ παραγραφικὸν ἐν τῷ παρόντι εἴδει τοῦ στοχασμοῦ· φησὶ γὰρ οὕτως ἐν τῷ περὶ διαιρέσεως ζητημάτων βιβλίῳ· ἰστέον δὲ καθόλου, ὅτι παραγραφικὸν

[1]) Cf. H. Giske, de Ioannis Tzetzae scriptis ac vita, diss. Rostoch. 1881 p. 64 not. 2.

ἐν τῷ ἀπὸ γνώμης στοχασμῷ οὐκ ἐμπίπτει κτλ. = VIII 76,19 sq. Walz.

§ 5.

De Ioannis Doxapatri in Hermogenis libros de inventione commentario.

Ioannes Doxapatri in commentario in Apthonium saepius ita affert Sardeonem quendam una cum Geometra, ut hunc fontem fuisse appareat Geometrae, quo commentator ipse utitur. Haec quippe quae sint perspicua, iam intellexit I. H. Chr. Schubart, qui etiam recte monuit „Sardeonem“ (τὸν (τῶν) Σάρδεων) non ut Walzius et Pape-Benseler statuerunt, esse nomen rhetoris cuiusdam, sed intellegendum esse episcopum quendam Sardensem, qui vixit ante Geometram[1]), hoc est non post initium saeculi decimi. Huic episcopo extat testis Io. Doxapatri in commentario in Hermogenis libros de inventione composito, qui servatur in codice Barocciano 175; cf. descriptionem Foersteri (Mélanges Graux p. 630), qui ut apographo ab ipso facto uterer, benigne mihi concessit. In hoc codice legimus[2]) fol. 1r: εἷς δέ τις ὁ καὶ τελεώτερος ἁπάντων δόξας καὶ ἀκριβέστερος· οἶμαι δὲ τοῦτον τὸν τῇ συγκέλων ἀξίᾳ διαπρέψαντα καὶ τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς τῶν σάρδεων μητροπόλεως λαβόντα διέπειν χρόνον (θρόνον corr. Bekker) εἶναι· ὅστις καὶ τὸ περὶ τῶν προγυ(fol 1v)μνασμάτων τοῦ ἀφθονίου βιβλίον ὑπομνηματίσαι νομίζεται.

Huius episcopi in Hermogenem commentario[3]) usus est I. Doxapatri, qui eum afferre solet sub voce ὁ ἐξηγητής vel ὁ ἐξηγησάμενος: fol. 34r. 41v. 44v. 45r. 54v. 59v. 72v. 96v. 139v. 162v. 163r. 166r. v. 172v. 199v.

Deinde consentit ille „Sardeon“ cum ea parte commentarii Pseudogeorgiani[4]), quem Walzius vol. VI p. 507—543 edidit.

Fol. 34 r ad Herm. inv. p. 182, 20 Sp.:

περὶ ὧν φησιν ὁ τοῦ παρόντος βιβλίου ἐξηγητής, ὅτι

[1]) Jahrbuecher der Literatur vol. 84 (Wien 1838) 35 et not 2.

[2]) Cf. Bekker, Anecd. Gr. p. 1455 sq.

[3]) Cf. Doxap. II 554,10. Brzoska, Pauly-Wiss. I 2799.

[4]) Cf. Graeven, Corn. praef. p. XI not. 1.

πολεμίων μόνων μνησθεὶς παρέλιπε ταῦτα. ὡς φανερῶς τοῦ ἐναντίου ἐκ τοῦ ἐναντίου φαινομένου. cf. VI 542, 1 sq. Alius est locus fol 28v, qui quamquam „Sardeonis“ nomine caret, simillimus est loci Pseudogeorgiani VI 533, 26 sq., ut animadvertit Foerster: ἐπολιορκήθησαν γὰρ ὑπὸ Λακεδαιμονίων οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἐκράτουν αὐτῶν· τριάκοντα τύραννοι· οἳ οὐκ εἴων αὐτοὺς τὰ τέκνα τὰ ἴδια τρέφειν· ἀλλ' ἐφόνευον αὐτά, ὡς ἐπὶ τῶν Αἰγυπτίων, οἱ δέ φασιν, ὅτι αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἑκόντες ἀνῄρουν τὰ τέκνα μὴ φέροντες αὐτὰ τοῖς τυράννοις δουλεύειν· φιλελεύθερον γὰρ τὸ ἑλληνικόν· τὸ κατὰ Μεγαρέων· μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων ἦν τις τόπος κτλ.

Denique saepius affinitatem quandam exhibet „Sardeonis“ doctrina cum verbis An. VII vel Maximi Planudis (vol. V), qui usus est anonymo.

Fol. 54 v ad Herm. inv. p. 189, 27 sq. Sp.:

ἀπορεῖ ὁ τὸ παρὸν βιβλίον ἐξηγησάμενος, τί δήποτε ὁ Ἑρμογένης κτλ. = VII 723, 12—724, 4 συμβουλευτικοῦ, ὁ δ' αὐτὸς ἐπιλύεται τὸ ἄπορον λέγων, ὡς ἐν μὲν τῷ περὶ στάσεων κτλ. = V 386, 5., quod Foerster animadvertit.

Fol. 72 v ad p. 197, 17 Sp.:

ὁ μὲν οὖν ἐξηγητὴς περιγραφαῖς ἀναγνοὺς οὕτως ἡρμήνευσε τὴν λέξιν· περιγραφὴ λέγεται ἡ περικοπή· ἡ δὲ περικοπὴ τὸ ἥμισυ (cod. ἥμυσι) τῆς περιόδου ἐστίν· ἡ περιγραφή ἐστιν ἡ τῶν ὀνομάτων ποικίλη ἀφήγησις· τὸ γὰρ ποικίλοις (cod. ποικίλαις) κώλοις ἐκφράζειν τὸ ὄνομα δριμύτερόν πως καὶ σεμνότερον ἀναφέρεται[1]· ἢ περιγραφὴν λέγει τὴν σύντομον κτλ. = VII 730, 16—731, 2 ἔσονται[2]· τρέφεται γοῦν τοῦ ῥήτορος ἡ δύναμις ἐν ταῖς περιγραφαῖς μάλιστα[3], τουτέστιν ἐν ταῖς διόλου ἀπαγγελίαις, ἐν ταῖς συντόμως ἑρμηνίαις. ὁ γὰρ ἐν κτλ. = VII 730, 7—12 ὡρισμένον[4], εἰκότως εὐπορίαν ποιήσει τῶν λέξεων. καὶ θρέψει τὴν τοῦ ῥήτορος δύναμιν, τουτέστιν ἀφορμὴν παρέξει αὐτῷ. προσεξευρίσκειν ποικίλων λέξεων ἑρμηνείαν πρὸς τὸ μεταποιεῖν τὰ κῶλα πολυτρόποις ὀνόμασιν· ἢ περιγραφαῖς λέγει· ταῖς διατυπώσεσιν· ἀνάγκη γὰρ ἐν τῇ διασκευῇ ποικίλων ὀνομάτων καὶ διαφόρων εὐπορεῖν. καὶ

[1]) M 1 in marg. γρ. ἀναφαίνεται.

[2]) P. 730, 17/731, 1 habet Dox. λέγοντι pro ῥήτορι.

[3]) Cf. cod. Venet. p. 730 not. 14.

[4]) Doxap. exhibet v. 8 δῆλόν σε, 9 ἀπεριόριστον, 10 τῶν λόγων omisso καὶ, 11 τὰ μέρη.

ταῦτα μὲν ὁ ἐξηγητής· οἱ δὲ συγγραφῆς ἀναγνόντες τοῦτο ἔφησαν λέγειν τὸν τεχνογράφον. τὸ διαφόρως τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἑρμηνεύειν ἀσκούμενον τῷ ῥήτορι· οὐκ ἐνταῦθα μόνον τρέφει τὴν δύναμιν αὐτῷ καὶ δείκνυσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς συγγραφαῖς. οἱ δὲ γραφαῖς ἀναγινώσκοντες τοῦτο φασὶ· τὸ διαφόρως ἑρμηνεύειν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἀσκούμενον τῷ ῥήτορι. τρέφει τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἤγουν αὔξει καὶ ὀγκοῖ· ποῦ δὲ αὔξει καὶ ὀγκοῖ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐν ταῖς γραφαῖς ἤγουν τοῖς γραφομένοις παρ' αὐτοῦ λόγοις. ὁ μὲν ἐξηγητής· ἡ μὲν ἐξήγησις ἄλλο πλάτος καὶ ἄλλο μῆκος διηγήσεως οἴεται· μηκύνεται μὲν γάρ, φησιν, ἡ διήγησις ἐκ τῶν ἓξ τούτων· τοῦ πεπραγμένου· τῆς αἰτίας τοῦ παραλει<φ>θέντος τῶν λογισμῶν· τῆς αἰτίας τῶν λογισμῶν[1])· πλατύνεται δέ, ὅτε ἕκαστον τούτω<ν> διαφόροις ὀνόμασι καὶ κώλοις λέγεται. ὅτι δέ, φησι, καὶ τῷ Ἑρμογένει ταῦτα δοκεῖ, δῆλον ἐκ τοῦ ἐν ἀρχῇ εἰπόντα αὐτὸν ὅπως πλατύνεται δὲ ὅτε ἕκαστον τούτων διαφόροις ὀνόμασι ἡ διήγησις ὑποκατιόντα εἰπεῖν (inv. p. 197, 20)· πρῶτον μὲν οὖν οὕτω μηκύνεται ἐξ ἑρμηνείας. καὶ ταῦτα μὲν ὁ ἐξηγητής, ἡμεῖς δὲ λέγομεν κτλ.

Fol. 166 r ad inv. p. 231, 15 sq. Sp.

ἔν τε ταῖς τοῦ φιλοστράτου εἰκόσι καὶ ἐν ἄλλοις μυρίοις εὑρίσκεται· τὴν δὲ ἔκφρασιν μηδὲν ἕτερον ἢ διασκευὴν ὑπάρχειν· σημείωσαι δέ, ὅτι τῷ μὲν ἐξηγητῇ πάντα τὰ περιστατικὰ δοκεῖ διασκευάζεσθαι λέγοντι· ἓν μὲν τῶν τῆς περιστάσεως, φησὶν ὁ τεχνικός, διασκευάζεται· ἢ χρόνος· ἢ ἄλλο τι τῶν περιστατικῶν· ἢ τρόπος· ἢ (fol. 166 v) χρόνος ἢ ἄλλο τι τῶν περιστατικῶν· ὅπερ δ' ἐξ ἐκείνων διασκευαζόμενον ᾖ· τουτέστι τῶν περιστατικῶν· ἢ τόπος· ἢ χρόνος· ἢ ἄλλο τι τρόπῳ πάντως πλατύνεται· καὶ πρόσωπον[2]) μὲν διασκεύζεται λαμπρῶς· ἢ στυγνῶς (cod. -ὸς)· πρᾶγμα δὲ πῶς ἐτελεῖτο; ἀπόρως ἢ φιλοτίμως· προθύμως ἢ κατηναγκασμένως· ἐνθύμως ἢ λυπηρῶς· τόπος· ποταπὸς ἦν· καὶ πῶς διετίθει· ὑγιεινῶς ἢ νοσερῶς· εὐπόρως ἢ ἀπόρως· προσηνῶς ἢ ἀηδῶς[3])· χρόνος· ὁμοίως ὅπως ἔχει κατὰ τὸν τόπον· αἰτία ὅπως ἀναφαίνεται· εὐλόγως ἢ ἀλόγως καὶ εἴ τι τοιοῦτον. καὶ τῷ μὲν ἐξηγητῇ οὕτως ἔφαμεν δοκεῖν, ταῦτά τε καὶ τὴν αἰτίαν πρὸς τούτοις διασκευάζεσθαι. τὸν δὲ Γεωμέτρην (cod. τῶ δὲ γεωμέτρῳ) εὗρον ἐν τῇ εἰς τὰ προγυμνάσματα

[1]) Cf. p. 731 not. 17.
[2]) Cf. V 417, 15—18.
[3]) Transposuit Foerster. Codex: ἢ προσηνῶς ἀηδῶς.

αὐτοῦ ἐξηγήσει ἡνίκα τὴν ἔκφρασιν ἐξηγεῖτο λέγοντα (cod. λέγοντι), τὰ μὲν λοιπὰ πάντα περιστατικὰ ὑποπίπτειν ἐκφράσεσιν (cod. ἐκφάσεσιν) ἤγουν διασκευαῖς, τὴν δὲ αἰτίαν μόνην μὴ ὑποπίπτειν αὐταῖς· καὶ σκόπει πῶς ἔχει τὰ ἐκείνου· πάντα τῶν περιστατικῶν ἐκφραστέον πλὴν τῆς αἰτίας κτλ. = II 513, 9 sq. Walz.

Fol. 199v ad inv. p. 249, 10—19 Sp.

καὶ τῷ μὲν τεχνικῷ σύνηθες, ὡς κἂν τοῖς προλαβοῦσι διαφόρως ἐδείξαμεν, ἡ περὶ τὰ παραδείγματα κακουργία· ὁ μέντοι ἐξηγητὴς μέμφεται αὐτῷ καὶ φησίν, ὅτι εἰ αἰτίας ἠβούλετο ἀπαλλαγῆναι ἢ σιγῆσαι τὸν ὅμηρον ἐχρῆν ἢ κτλ. = VII 831, 20—21 ἀμέμπτως.

Fol. 44v ad inv. p. 186, 30—187, 1 Sp.

ὁ μὲν ἐξηγητὴς τοῦ παρόντος βιβλίου ἀγχίστροφον εἰρῆσθαί φησι τὸ παρὸν προοίμιον ἢ ὡς ταχέως ἐπιστρέφον τοὺς ἀκροατὰς πρὸς τὸ λεγόμενον ἢ ὡς ἔγγιστα στρεφόμενον καὶ εὐθέως πεῖθον τὸν ἀκροατὴν καὶ ἐῶν αὐτὸν τῆδε κἀκεῖσε χρονίζειν· ἢ ὡς τὴν στροφὴν τῆς (cod. τοῦ) ἀξιώσεως ἐκ τῆς ἔγγιστα ἀφορμῆς καὶ προφάσεως λαμβάνον· ἤτοι ἐξ αὐτῶν ὡς ἔπραξαν αὐτοὶ καὶ οὐκ ἐξ ἑτέρων κτλ.

In nonnullis consentit Maximus Planudes V 379, 20 sq. Tum loco Doxap. II 554 qui nos iam antea de „Sardeonis“ in Hermogenem commentario docuerat, in I. Doxapatri in Hermogenem commentario occurrimus; cf.

p. 554, 10:

ὁ δὲ τῶν Σάρδεων (cod. Σαρδέων) ἐξηγητὴς ἐξηγούμενος τὰ τοῦ Ἑρμογένους λέγει· μετὰ περιστάσεως καὶ τὰς εἰσφορὰς τῶν νόμων καὶ τὰς λύσεις· τουτέστι μετ᾽ αἰτίας· ἓξ μὲν γάρ εἰσι τὰ περιστατικά. τούτων δὲ συνεκτικώτατον ἡ αἰτία· ἐξαιρέτως δὲ τὴν αἰτίαν καλεῖ περίστασιν· διὰ τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι χωρὶς ταύτης ἢ λύειν νόμον ἢ εἰσφέρειν. καὶ ταῦτα μὲν ὁ Σάρδεων λέγει, —

Fol. 59v ad p 192, 17—19 Sp.

ἀπορεῖ ὁ ἐξηγητής, τί δήποτε ἓξ ὄντων τῶν περιστατικῶν μόνην τὴν αἰτίαν νῦν περίστασιν ὀνομάζει ὁ τεχνικός· καὶ ἐπιλύεται οὕτως τὸ ἀπόρημα λέγων, ὅτι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἄνευ ταύτης ἢ λύει<ν>νόμον ἢ εἰσφέρειν· οἷον βουλεύονται κτλ.

Semel consentit cum scholiis Demosthenicis:

Fol. 96v ad p. 203, 3—29 Sp.

καὶ πρῶτον ἐν αὐτοῖς ἀφ' ὧν ἀπήγγειλεν (Demosth. fals. leg. § 4) ὁ Αἰσχίνης ἀπὸ τούτων αὐτὰ δεῖξαι παραπρεσβεύσαντα ὑποσχόμενος, ἐν τῇ κατασκευῇ ἤγουν τοῖς ἀγῶσι, τὴν πρὸς τοιοῦτον σημεῖον παρὰ τοῦ Αἰσχίνου ἀνακύπτουσαν ἀντιληπτικὴν ἀντίθεσιν, οὐ τέθεικε πρῶτον, ἀλλὰ μετὰ πολλὰ κεφάλαια. τίνος δὲ χάριν τοῦτο ὁ ῥήτωρ ἐποίησεν εἴ τις ζητοίη μαθεῖν, ἴστω ἀφ' ὧν φησιν ὁ τοῦ παρόντος βιβλίου ἐξηγητής· ἐκεῖνος γάρ

φησιν αὐταῖς λέξεσιν οὕτως· οὐκ ἦν μὲν τῇ τάξει πρῶτον τὸ ἀπήγγειλεν· ἀλλ' ὁ ῥήτωρ τὸ ἰσχυρότερον καὶ τὸ σημεῖον τέθηκε (sic) πρῶτον· ἐφ' ὧν κρίνεται μάλιστα ὁ Αἰσχίνης. ἐπειδὴ γὰρ οὔτ' ἐκ γραμμάτων οὔτε ἐκ ψηφισμάτων οὔτε ἐξ ἄλλων ἀποδείξεων εἶχε τὸν ἔλεγχον, εἰκότως ἐχώρησεν ἐπὶ τοῦ Αἰσχίνου λόγους οὓς ἀπήγγειλε· καὶ πρὸς τούτους (fol. 97r) ἀποβλέπων τὴν ὅλην κατηγορίαν ποιεῖται. τὴν δὲ πρὸς τὸ ὧν ἀπήγγειλεν ἀντιληπτικὴν ἀντίθεσιν τελευταίαν, καὶ μετὰ ἄλλα ἀγωνιστικὰ κεφάλαια τέταχε· διότι τὴν ἀντιληπτικὴν ταύτην ἀντίθεσιν μεταλήψει μέλλων λῦσαι καὶ ἐρεῖν ὅτι εἰ καὶ ἐξῆν σοι ἅπερ ἐβούλου λέγειν, ἀλλ' οὐ δωροδοκήσαντι καὶ ἐπὶ δώροις δημηγοροῦντι, ἀνάγκην ἔσχε προαποδεῖξαι ὅτι ἐδωροδόκησεν.

schol. Dem. p. 341, 9 ed. Dindorf οὐκ ἦν μὲν τῇ τάξει πρῶτον τὸ ἀπαγγεῖλαι, ἀλλὰ τὸ ἰσχυρότερον καὶ τὸ σημεῖον προέθηκεν, ἐφ' ᾧ μάλιστα κρίνεται ὁ Αἰσχίνης. ἐλάβετο οὖν εὐθὺς τοῦ μεγίστου τῶν τεκμηρίων. τοῦτο δὲ γένεσις αὐτῷ τῆς ὑποθέσεως ὅλης. ἐπειδὴ γὰρ οὔτε ἐκ γραμμάτων οὔτε ἐκ ψηφισμάτων οὔτε ἐξ ἄλλων ἀποδείξεων ἔχει τὸν ἔλεγχον, εἰκότως ἐχώρησεν ἐπὶ τοὺς Αἰσχίνου λόγους, καὶ τούτων καθάπτεται ὡσπερεί τινος ἀρχῆς καὶ κρηπῖδος, καὶ πρὸς τούτους ἀποβλέπων τὴν ὅλην κατηγορίαν ποιεῖται.

p. 418, 25

ἀντίθεσις ἀντιληπτική, ἥντινα λύει ὁ ῥήτωρ μεταληπτικῶς· τοῦ γὰρ Αἰσχίνου λέγοντος ὅτι ἐξῆν μοι συμβουλεύειν ἅπερ ἐνόμιζον εἶναι συμφέροντα, λύει ὁ ῥήτωρ· ἀλλ' ἐξῆν σοι (φησί) λέγειν ἐν ἄλλοις, ἀλλ' οὐκ ἐν οἷς ἔβλαπτες τὴν πόλιν δῶρα δεξάμενος.

Iam addam fragmentum, quocum nil comparare possum.

Fol. 139v ad p. 218, 8 Sp.

τὰς δὲ ἐργασίας φησὶν ὁ ἐξηγητὴς οὕτως ὀνομάζεσθαι ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς τῶν ὑφασμάτων κατασκευῆς καὶ ἐργασίας· στήμονες γὰρ ὥσπερ τὰ ἐπιχειρήματα τιθέμενα τῆς ἐσομένης δέονται κατεργασίας· τινὲς δέ φασιν κτλ.

Magni pretii[1]) est ἐξηγητής, cum saepius de contextu Hermogenis constituendo disserat variasque variorum codicum lectiones afferat. Quas nunc, quamquam audaciae esse haud ignoro uno niti codice, cum commentarius saltem tribus[2]) traditus sit, publici iuris facere non dubito, cum vix in haec scholiorum dumeta aliquem esse descensurum credam.

Fol. 41 v ad inv. 185, 21: ἡ φύη μετὰ τὴν κατάλυσιν.

διττόν φησιν ἐν τοῖς βιβλίοις εὑρεῖν τὴν γραφὴν ὁ τὸ παρὸν βιβλίον ἐξηγησάμενος. ἡ φυλὴ καὶ ἡ φύη· γυναῖκά τινα προσήκουσαν[3]) τῷ Πεισιστράτῳ δηλοῖ· εἰ μὲν ἡ φύη ἔχει ἡ γραφή, ἣν μετὰ τὴν τῆς τυραννίδος κατάλυσιν κρίνεται ὁ δῆμος τῶν (fol. 42 r) Ἀθηναίων· ὡς τὰ κοινὰ μετὰ τοῦ τυράννου λυμαινομένην· εἰ δὲ ἡ φυλὴ ἔχει, δηλοῖ τὸ γένος τῶν Πεισιστρατιδῶν.

Fol. 72 r ad p. 197, 17:

ἔνια τῶν βιβλίων περιγραφαῖς ἔχει· ἔνια δὲ συγγραφαῖς (cod. συγραφαῖς)· καὶ ἄλλα (fol. 72 v) γραφαῖς[4])· ὁ μὲν οὖν ἐξηγητὴς κτλ. (cf. supra p. 13.)

Fol. 76 r ad 199, 4:

ἔν τισι τῶν βιβλίων οὐ τέθειται τὸ οὐχ ἁπλῶς[5]). ἐν οἷς δ' ἂν εἴη τεθειμένον, τὸ οὐχὶ κυρίως καὶ ἀληθῶς σημαίνει, εἰς τὴν ἁπλῆν διήγησιν ὑπεμφαίνει.

Fol. 78 v ad 199, 18 sq:

ἐνίοις τῶν βιβλίων πρόσκειται καὶ ταῦτα τὸ ἐγκατάσκευον καὶ τὸ ἐνδιάσκευον, ὡς εἶναι· αἰτία μὲν γὰρ ἡ διήγησις, ἐγκατάσκευον· τρόπος δὲ διηγήσεως (corr. m[1] in marg: διήγησις) ἐνδιάσκευον κατασκευάζει.

Cf. cod. Par. (= W. III 94 not. 37): γρ. καὶ οὕτως· ὅτι

[1]) Quamquam contrarium affirmat Graeven, Corn. praef. p. XI not 3.

[2]) Praeter Barocc. 175 etiam Paris. 2922 et Vindob. phil. 73; cf. Graeven l. c.

[3]) Cf. cod. Vind. 18 schol. marg. = Walz III 76 not. 8.

[4]) Cf. cod. Par. 2977 in marg.: γρ. ἐν ταῖς γραφαῖς = W. III 92 not. 8.

[5]) Cf. cod. Vind.: καὶ οὐ διηγεῖται omissa voce ἁπλῶς = W. III 94 not. 31.

αἰτία μὲν διήγησιν ἐγκατάσκευον. τρόπος δὲ διήγησιν ἐνδιάσκευον κατασκευάζει.

Fol. 78 v ad 199, 23:

ἔν τισι τῶν βιβλίων οἱ τοῦ Κώνος υἱοὶ γέγραπται· δέον οὖν υἱεῖς γεγράφθαι κτλ. = Cramer, An. Ox. IV 166, 28 sq.

Fol. 90 r ad 201, 17—20 τὸ — μέρους:

τινὰ τῶν βιβλίων προκείμενον ἔχει τὸ καὶ δι' ἐμαυτοῦ (v 18). καὶ εἰ μὲν τοῦτο πρόσκειται (cod. πρόκεισται), δηλοῖ, ὅτι ζώσῃ φωνῇ πρὸς μάρκον διελέγετο καὶ ἐδίδαξεν· εἰ δὲ τοῦτο μὴ πρόσκειται, δύναται μὲν τὸ αὐτὸ νοεῖσθαι, ὅπερ καὶ τοῦ δι' ἐμαυτοῦ προσκειμένου ἐνοεῖτο.

Cf. W. III 98 not. 3: „in cod. Monac. 327 supra lin. m. rec. ζώσης φωνῆς; ad marg: τινὰ τῶν βιβλίων τὸ δι' ἐμαυτοῦ οὐκ ἔχει καὶ δύναται νοεῖσθαι οὕτως· ὅτε ἔχει ὅπερ δηλοῖ ζώσῃ φωνῇ." praeterea schol. min. VII 736 not 3: δι' ἐμαυτοῦ· αὐτοστοματί.

Fol. 90 v ad 201, 21 ἔστι — γίνονται:

τινὰ τῶν βιβλίων καὶ οἱ τούτων τρόποι καὶ δι' ὅσων γίνεται ἔχει· ὡς εἶναι τὸν λόγον μὴ περὶ τῆς εἰσαγωγῆς, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν κεφαλαίων μᾶλλον· ἀλλ' ἄμεινον καὶ τρόποι ταύτης καὶ δι' ὅσων γίνεται γεγράφθαι, ἵνα ᾖ περὶ τῆς εἰσαγωγῆς ὁ λόγος, ἀλλὰ μὴ περὶ τῶν κεφαλαίων.

Fol. 91 v in marg. ad 202, 2:

εἶχε τὸ παλαιὸν πρεσβύτερόν ἐστιν μέρη τῆς διηγήσεως τοῦ λόγου τῆς κατασκευῆς ὡς δηλοῖ —

Fol. 104 v ad 204, 32 εἰ δέ μοι λέγοι — 205, 1 νομίμων:

οἶμαι δὲ μὴ δὲ τὴν ἀρχὴν οὕτως ἐλλιπῶς ὡς νῦν ἐν τῷ ἐδαφίῳ[1]) κειμένῳ παρὰ τοῦ ἑρμογένους τὸ παρὸν ἐκτεθῆναι χωρίον (cod. χορίον), ἀλλ' ὕστερον νοθευθῆναι παρὰ τῶν ἀντιγράφων.

Fol. 120r ad 212, 11:

ἔν τισι τῶν βιβλίων ἢ τεθέντος εὗρον· ἐν ἑτέροις δὲ εἴτε θέντες. ἐν ἄλλοις δὲ ἢ εἰ τεθέντες· ἐν ἐνίοις δὲ ἢ εἰ τεθὲν λύομεν. δῆλον δὲ ὡς ἐν οἷς ἂν εἰ τεθέντες εὕρομεν, τοῦ ἐχθροῦ προσυπακούσομεν. Cf. cod. Venet. 433 (= W. VII 752 not. 2): εἴτε οὖν εἰσάγομεν ἡμεῖς κεφάλαιον, εἴτε θέντες λύοιμεν κτλ;

[1]) De hac voce loci Schol. Pind. Ol. V p. 117 ed. Boeckh R. Foerster me monet.

quod cod. Mon. (= W. III 111 not. 2) exhibet εἴτε τεθέντες sane corruptum est ex εἰ τεθέντες vel εἴτε θέντες.

Fol. 120v ad 212, 14:

τὰ μὲν τῶν βιβλίων ἀπὸ τῶν αὐτῶν αἱ γενέσεις τῶν νοημάτων τοῖς ἐπιχειρήμασιν ἔχει· τὰ δὲ χωρὶς τοῦ ἄρθρου ἀπὸ τῶν αὐτῶν αἱ γενέσεις [τῶν][1]) νοημάτων τοῖς ἐπιχειρήμασιν. εἰ μὲν (fol. 121r) χωρὶς τοῦ ἄρθρου εἴη ἡ γραφή, νοήματα λέγοιτ' ἂν τὰ ἓξ περιστατικὰ κεφάλαια· εἰ δὲ μετὰ τοῦ ἄρθρου, δηλοῖτο ἄν, ὅτι ὁ νοῦς τῶν ἐπιχειρημάτων γίνεται ἀπὸ τῶν περιστατικῶν· οὐ μὴν ἡ φράσις· ἤγουν τὸ σχῆμα δι' οὗ προφέρεται· ἤγουν ἀπὸ τῶν περιστατικῶν· τί μέν ἐστι περίστασις, νῦν ὁ τεχνογράφος παρίστησιν ὁριζόμενος· πόθεν δὲ τῆς τοιαύτης ὀνομασίας τετύχηκε, τὸ περὶ τῶν προγυμνασμάτων (Foerster, cod. γυμνασμάτων) ἐξηγούμενοι τοῦ (Foerster, cod. τοῖς) ἀφθονίου βιβλίον (Foerster, cod. βιβλίοις) εἰρήκαμεν. Cf. II 215, 2 sq. Walz.

Fol. 134r ad lemma: παρὰ τὸ τυχόν p 217, 5:

ἡ παρὰ ἀντὶ τῆς κατὰ· ἓν κατὰ συμβάν· τινὰ δὲ τῶν βιβλίων παρατυχὸν ἔχει ἀντὶ τοῦ παρατυχόντος· ὡς εἶναι ἀττικὴν τὴν σύνταξιν· εὐθεῖαν ἀντὶ γενικῆς παρὰ τὸ τυχόν. Lemma quod exhibet Ioann. Dox. etiam in codd. Par. Vindob. et ed. Ald. invenitur; cf. Par. ad marg. (W. III 118 not. 71).

Fol. 142r ad 219, 7:

ἰστέον, ὅτι τὰ πλείω τῶν βιβλίων ἀντὶ τοῦ εἰ ἓν εὑρίσκεται ἐπιχείρημα, οὐχ ἓν εὑρίσκεται παράδειγμα.

Fol. 161r ad 229, 3—5:

τριχῶς δὲ εὗρον τὴν γραφὴν ἐν τοῖς βιβλίοις· τὰ μὲν γὰρ οὕτως ἔχει· ἵν' ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐπιχειρήματος ἀνισταμένου τοῦ κεφαλαίου τὸ ἑξῆς ἓν ὕφος ὁ λόγος γένηται σῶμα· τὰ δὲ οὕτως[2])· ἵν' ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐπιχειρήματος ἀνισταμένου τοῦ κεφαλαίου κατὰ τὸ ἑφεξῆς, ὕφος ἓν λόγος γένηται σῶμα· ἕτερα δὲ οὕτως· ἵν' ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐπιχειρήματος ἀνισταμένου τοῦ κεφαλαίου τοῦ ἑφεξῆς ἓν ὕφος γένηται σῶμα.

Fol. 162v ad p. 229, 27:

διάφορον κἀνταῦθα τὴν γραφὴν εὗρον ἐν τοῖς βιβλίοις· τὰ μὲν

[1]) Hoc τῶν delendum est.

[2]) Cf. Walzii contextum III 137, 13 sq., nisi quod v. 15 ὁ ante λόγος omittit Dox.

γὰρ αὐτῶν οὕτως ἔχει· ὅ τε (corr. Foerster, semper cod. ὅτε) γὰρ τὸν ὅρον ἔχων καὶ τὸν συλλογισμὸν τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν ἑκάτερα δύναται· τὰ δὲ οὕτως· ὅ τε γὰρ τὸν ὅρον ἔχων καὶ τὸν ἀνθορισμὸν τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν (cod. κατασκευάζει) ἑκάτερα δύναται· ὡς ἂν θατέρου μὲν ἔχοντος ὁμοῦ τόν τε ὅρον καὶ τὸν ἀνθορισμόν, θατέρου δὲ τὸν συλλογισμὸν καὶ τὴν λύσιν τοῦ συλλογισμοῦ· τὰ δὲ οὕτως ἔχει· ὅ τε γὰρ τὸν ὅρον ἔχων καὶ τὸν ἀνθορισμὸν τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν ἑκάτερα δύναται· ὅ τε τὸν συλλογισμὸν καὶ ὁ τὴν λύσιν τοῦ συλλογισμοῦ τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν ἑκάτερα δύναται· ὡς ἂν ὁ τοῦ αὐτοῦ ἔχοντος τὸν ὅρον καὶ τὸν ἀνθορισμόν· ἀλλ' ἑνὸς μὲν τὸ ἓν κτλ. ὁ μέντοι ἐξηγητὴς οὕτως ἀνέγνω τὸ παρὸν ῥητόν· ὅ τε γὰρ τὸν ὅρον ἔχων καὶ τὸν συλλογισμὸν τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν ἑκάτερα δύναται· ὅ τε τὸν ἀνθορισμὸν καὶ τὴν λύσιν τοῦ συλλογισμοῦ τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν ἑκάτερα δύναται.[1]) ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη γραφὴ οὐκ ὀρθῶς οἶμαι ἔχει κτλ. δῆλον οὖν, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἔχει αὕτη ἡ γραφή. ἀλλ' οὐδὲ ἡ μετ' αὐτὴν ἔχει ὀρθῶς κτλ. (fol. 163r) δῆλον οὖν, ὅτι καὶ αὕτη κακῶς ἔχει ἡ γραφή· ἀλλ' οὐδὲ τὴν τρίτην ὀρθῶς οἶμαι ἔχειν κτλ. ἀλλ' οὐδὲ ἣν οὑξηγητὴς ἀνέγνω γραφὴν τὸ ὀρθὸν ἔχει κτλ.

Fol. 164v ad 230, 5 καὶ ὁ — 14 πράγματος:

ἔπταισται κἀνταῦθα ἡ γραφή· προσθετέον γὰρ τῷ γέγονε τὴν οὐ ἄρνησιν· ὁ γὰρ ὅρος ἐκ τῶν παρειμένων γίνεται, ὡς ἐμάθομεν ἐν τῷ περὶ τῶν στάσεων (p. 153, 22 sq. Sp.), ὁ δὲ τὸν ἀνθορισμὸν ἀντιτιθεὶς ἵνα οὕτω λέγῃ· ἔδει γενέσθαι τόδε πρὸ τοῦ πράγματος, οὐ γέγονεν, ἀφαιρετέον τοῦ γέγονε τὴν οὐ ἄρνησιν· ὁ γὰρ ἀνθορισμὸς ἐκ τῶν πεπραγμένων γίνεται. Consentit ergo Io. Dox. cum manu corr. rec. cod. Mon., probata Walzio III 139, 1 sq., improbata a Spengelio, qui primam manum secutus est.

Fol. 165r ad 230, 15 ὁ δὲ τὸν — 231, 2 μάγοις: κἀνταῦθα ἔπταισται ἡ γραφή· ἀντὶ τοῦ ἔχειν γὰρ ὁ δὲ τὸν ὅρον κατασκευάζων ἐρεῖ οὕτως ἔχει· ὁ δὲ τὸν ἀνθορισμὸν κατασκευάζων. Hanc quam Dox. vituperat lectionem exhibent codd. Par. Vind. Mon.; primam ed. Ald. Portus.

Fol. 170v ad 232, 17—18:

τινὲς ἀντιστρόφως μᾶλλον ἀξιοῦσιν ἀναγινώσκειν οἰκονομία

[1]) Haec interpretis lectio extat in Walzii contextu III 138, 13.

μεταχειρήσεως ἀρίστης, τὸ μὴ δὲ ἐν τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους γενομένοις (cod. γενομένους) ἀποχρήσασθαι ταῖς ὑποδιαιρέσεσιν· καὶ εἰκότως· ὅτε τοιοῦτον εἴη τὸ πρᾶγμα οὐδὲ <ἐν> τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους χρησόμεθα ταῖς ὑποδιαιρέσεσιν, ἵνα μὴ πάλιν τὸ καθ᾽ ἕκαστον τῶν αἰσχρῶς γεγενημένων ὑποδιαιρού<ν>των ἡμῶν εἰς λεπτὰ εἰς κακόζηλον ἐμπέσῃ ὁ λόγος.

Fol. 172v ad lemma: ταυτολογεῖ δὲ διασκευὴν τῇ καλουμένων χωρίων ἀγωγῇ (p. 233, 6):

ὁ μὲν οὖν ἐξηγητής· ταυτολογεῖ δὲ διασκευῇ καὶ ἡ τῶν καλουμένων χωρίων ἀγωγή[1]). ἀντὶ πληθυντικοῦ ἔλαβεν ὁ τεχνικός· ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν γάρ φησιν ὅτι ταυτολογοῦσιν οἱ διασκευάζοντες καὶ ἐν τῇ τῶν καλουμένων χωρίων ἀγωγῇ, ταυτολογεῖ δὲ διασκευῇ καὶ ἡ τῶν καλουμένων χωρίων ἀγωγὴ εἴρηκε· τὰ δὲ ἀκριβέστερα τῶν βιβλίων ταυτολογεῖ διασκευῇ τῇ τῶν καλουμένων χωρίων ἀγωγῇ ἔχει. καὶ ἄμεινον τοῦτο· χωρία[2]) δὲ λέγεται τὰ ἐξ ὁμοίων ἱστοριῶν εἰς ἀνατροπὴν καὶ ἔλεγχον τῶν νῦν διασκευαζομένων λαμβανόμενα.

Fol. 173r ad 233, 18:

ἔνια τῶν βιβλίων ἃ προσῆκον ἔχει· καὶ ἀμείνων αὕτη ἡ γραφή.

Fol. 178r ad 236, 2:

ὁ μὲν ἐξηγητὴς ἀντίθετόν ἐστι σχῆμα λόγου ἀναγνοὺς τὸ μὲν σχῆμα ἀντὶ γένους ἔφησε κεῖσθαι· καὶ γάρ φησιν· ἔστι σχῆμα καὶ σώματος. — τὰ δὲ πλείω τῶν βιβλίων οὐκ ἔχει σχῆμα λόγου, ἀλλὰ ἀντίθετόν ἐστι σχῆμα.

Ita cod. Par. et schol. VII 807, 11 (cf. Walz III 147 not. 1), quae etiam de eis quae sequuntur conferas. Praeterea vide Anon. de fig. VIII 619, 10 Walz.

Fol. 179v ad 236, 18:

ἔνια τῶν βιβλίων οὐκ ἔχει ἐπ᾽ ἀδείας. ἀλλ᾽ ἀδείας χωρὶς τῆς ἐπὶ προθέσεως· ἐν οἷς ἐπ᾽ ἀδείας ἔχοι. μέσην στιγμὴν θετέον εἰς τὸ ἦμεν καὶ τὸ ἑξῆς ἀναγνωστέον· ἐπ᾽ ἀδείας δὲ ἦμεν καὶ ἐξουσίας ἐπειλημμένοι.

ἐπὶ deest in cod. Vind. = W. III 148, 8. An. VIII 619, 20. VII 808, 11 sq.

ἐπὶ habet cod. Mon. qui virgulam post ἦμεν ponit, inverso

[1]) Cf. cod. Mon. et VII 802, 25 sq.

[2]) Cf. VII 802, 28 sq. V. 418, 28 sq.

autem ordine exhibet ἐπειλημμένοι ἐξουσίας omissa voce καί, cf. Spengel, rhet. II praef. XIII.

Fol. 192v ad 241, 7:

ἔνιοι δὲ προστιθέασι τῷ μᾶλλον τὴν οὐ ἄρνησιν· ὃ οὐ μᾶλλον ἐκπλήττει γινόμενον ἐξ αὐτοσχεδίου, ἢ γραφῇ παραδιδόμενον· ἵν' ᾖ ὅτι τοσοῦτον ἐκπλήττει, ἁπλῶς οὕτω λεγόμενον, ὅσον ἡνίκα ἐν ζωγραφίῳ παραδίδονται.

Nec silentio praetermiserim semel citari Sopatri quaestionum divisionem, fol. 200r ad Herm. inv. p. 249, 20 sq. Sp: ταῦτα εὗρον τὸν Σώπατρον ἐν τῷ περὶ διαιρέσεως πολιτικῶν ζητημάτων βιβλίῳ περὶ διαφορᾶς ἐπιφορᾶς τε καὶ καταφορᾶς λέγοντα· διαφέρει δὲ ἐπιφορὰ κτλ. = VIII 111, 11 sq. Walz.

Postremo ad illustranda Hermogenis verba saepius exemplis e Photii homiliis haustis utitur: fol. 46r, 47v, 50v, 141r, 186r. Praeterea cf. Cramer, An. Ox. I 4, 168. Hergenroether, Monumenta graeca ad Photium eiusque historiam pertinentia (Ratisb. 1869) p. 4 sq., 18 sq.

Caput I.

De Minuciani vita et scriptis.

§ 6.

De Minuciani vita.

Suidas s. v. haec habet: Μινουκιανός, Νικαγόρου τοῦ σοφιστοῦ, Ἀθηναῖος, γεγονὼς ἐπὶ Γαλιηνοῦ, τέχνην ῥητορικὴν καὶ προγυμνάσματα καὶ λόγους διαφόρους.

Unde multi viri docti Minucianum sub Gallieno (a 260—268) floruisse et praeter opera citata etiam tractatum composuisse de argumentis (Rhet. Gr. IX 601 Walz, I 417 Spengel, I 340 Hammer) putaverunt; e.g.

L. Normannus (= Rhet. Gr. IX 598 sq. W.)

A. H. L. Heeren, Menandri rhet. comm. de encomiis (Gotting. 1785) p 16. 22

K. W. Piderit, de Hermagora rhetore (Hersfeld 1839) p. 16

L. Vaucher, études critiques sur le traité du sublime et sur les écrits de Longin (Genève-Paris 1854) p. 20

K. Bursian, der Rhetor Menandros (= Abhandlungen der philos.-philol. Classe der Kgl. Bayr. Akademie der Wissensch. 16. Bd. 3. Abt. p. 12 not. 1, München 1882)

C. Hammer, Rhet. Gr. I (Lips. 1894) praef. p. XIV. Eandem videntur probare sententiam

Fr. W. Nitsche, der Rhetor Menandros und die Scholien zu Demosthenes (Progr. Berlin 1883) p. 8

Fr. Cumont, sur l'authenticité de quelques lettres de Julien (= Recueil de travaux publiés par la faculté de philosophie et lettres, fasc. 3., Gand 1889), p. 27 not. 3

C. Brandstaetter, de notionum πολιτικὸς et σοφιστὴς usu rhetorico (= Leipziger Studien 15 (1894) p. 192 not. 2.

Omnes illi scholiastas, qui Minucianum ab Hermogene impugnatum esse tradunt, in temporum rationibus erravisse censent. Contra alii auctoritatem interpretum secuti duos extitisse Minucianos affirmant,

D. Hoeschel = Rhet. Gr. VI 583 not. 23 W.

Fabricius, Bibl. Gr. VI 107 Harles, cf. p. 115

Westermann, Gr. Ber. p. 233 not. 15

B <aehr>, Pauly, Realenc. s. v. Minucianus

Maercker, de Theod. Phas. etc. p. 70 not. 5

J. H. Chr. Schubart, Jahrbuecher der Literatur 83 (Wien 1838) 242

M. F. G. Fritsche, comm. de origine atque indole progymnasmatum rhetoricorum part. I (Prog. Grimma 1839) p. 27, cf. not. 35

Kampe, Z. f. d. Alt-Wiss. 4 (1846) 986

Bernhardy in edit. Suid. s. v. Μιν. cf. adnot.

R. Volkmann, die Rhetorik der Griechen und Römer, 2. Aufl. Leipzig 1885 p. 23.

Illos Minucianos eiusdem esse gentis certis argumentis demonstravit Letronne (Journal des savants 1844 p. 43 sq), cuius vestigia secutus Io. Graeven Minucianum maiorem circa a. 150 floruisse confirmavit (Cornut. art. etc. praef. p. XXIX). Et Suidae locus quas praebeat difficultates et qua ratione sit diiudicandus, recte iam perspexit Fritsche l. c. p. 27 not. 35: „*nec — nemo facile concedet Suidam aut intactum*

reliquisse antiquiorem illius nominis rhetorem, aut eius quem commemoravit aevum non recte definisse"; qui etiam in Hermagoris rhetoribus similiter eum omnia miscuisse atque perturbasse recte monuit (p. 28 not. 36). Ergo Suidam ea quae de duobus Minucianis tradita erant in unum confudisse verisimile est. Cum enim incipiat a Minuciano minore, Nicagorae filio, qui vixit sub Gallieno, quae enumerantur opera maiori tribuenda sunt Minuciano, cuius artem impugnatam esse ab Hermogene per scholiastas docemur. Deinde cum Suida (s. v. Μένανδρος) teste Menandrum et in Hermogenis artem et in Minuciani progymnasmata commentarios confecisse constet, hoc de Minuciani maioris opere intellegere non dubitabimus, quippe quem cum Hermogene praestantissimum illius aevi artium scriptorem fuisse noverimus (Syr. II 128,22).

Himerium bis Minuciani una cum Nicagora mentionem facientem (Phot. bibl. cod. 243 p. 365 a 42 et 366 a 38 Bekk.) de minore verba facere statuendum erit.

Quaestionem de auctore libelli περὶ ἐπιχειρημάτων in medio relinquendam esse censebimus.

De Minuciano medico nihil constat, nisi quod Galenus praecepto eius usus est: ἄλλη πρὸς χοιράδας Μινουκιανοῦ. ᾗ χρῶμαι κατὰ κόρας (vol. XIII 930 K.).

§ 7.

De Minuciani[1]) scriptis.

An. VII 1023,28 W: Μινουκιανὸς ἐν τῷ περὶ στάσεων δευτέρῳ. Agitur hoc loco de doctrina quae ad statum collectivum pertinet, cuius tractatio cum semper sub finem librorum de statuum divisione compositorum fieri soleat, Minuciani artem duobus libris absolutam fuisse iure concludemus.

[1]) Indici Walziano (IX 645) s. v. Min. addas hos locos: IV 69. 82. 128 131. 132. 139. 140. 143. 180–185. 195. 199. 202. 203. 204. 235. 238. 249. 250. 270. 288. 300. 432. 472. 536. 647. 685. 698. V 9. 14. 57. 74. 155. 245. 252. VII 351. 667. 355 errore typothetae positum est pro 353. Sop. V. 150,8: pro Minuciani nomine ut restituatur Hermogenes cum sensus postulat tum Nilus fol. 38 v praecipit.

De titulo operi inscripto agam cap. II § 9 sub litt. hh. De Minuciani praeexercitamentis supra (p. 24) verba feci.

Λόγοι διάφοροι qui sint, dolendum est quod explicare non possumus. Unum autem opus Suidas omisit. Nam Hermogenes Demosthenis artificia esse difficilia intellectu, difficiliora imitatu postquam exposuit (form. or. p. 267, 3 sq.) haec addit (v. 24): χαλεπὸν δὲ οὐδὲν ἧττον καὶ τὸ εὑρόντα εἰπεῖν καὶ δεῖξαί τι σαφὲς περὶ αὐτῶν· οὐδὲ γάρ ἐστιν ὅστις πρὸ ἡμῶν, ὅσα ἐμὲ γινώσκειν, εἰς τήνδε τὴν ἡμέραν ἀκριβές τι περὶ τούτων πραγματευσάμενος φαίνεται. ὅσοι δὲ ἥψαντο, τεταραγμένως καὶ λίαν ἀπιστοῦντες σφίσιν αὐτοῖς περὶ ὧν εἶπον εἰρήκασιν, ὥστε αὐτοῖς συγκεχύσθαι τὰ πάντα, πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις καὶ οἱ δόξαντές τι λέγειν περὶ τἀνδρὸς κτλ. Technicorum illorum nomina quae more suo Hermogenes silentio premit, Io. Doxap. VI 111, 15 affert: οἱ δὲ εἰπόντες τι ἀκριβὲς καὶ ἀληθὲς οὐδὲν εἰρήκασιν, ὥσπερ Βασιλικὸς καὶ Μινουκιανὸς καὶ ἄλλοι πλεῖστοι. v. 26: — οὓς εἴρηκε καὶ μετ' αὐτῶν ὁ Ζήνων — Ἀριστείδης καὶ Διονύσιος. Cf. Syr. I 13, 1—10 R.

Hermog. form. 384, 4 de iis loquitur qui Demosthenis orationes male interpretati sint: — τοῖς ἰαλέμοις τούτοις, οἵ φασιν ἐξηγεῖσθαι τὸν ῥήτορα καὶ δὴ καὶ βιβλία καταλιπεῖν ἐτόλμησαν τῶν εἰς αὐτὸν ἐξηγήσεων; cf. Io. Doxap. VI 435, 17: ἰαλέμοις τοῖς θρήνων ἀξίοις· αἰνίττεται εἰς Διονύσιον καὶ Βασιλικὸν[1]) καὶ Μινουκιανόν, μᾶλλον δὲ Μινουκιανόν.

Unde conicio Minucianum conscripsisse commentarios in Demosthenis orationes, in quibus enarrandis operam se ipsum consumpsisse testatur Hermogenes form. p. 333, 3. 340, 3[2]).

[1]) Cf. K. Sittl, Gr. Litt. II 238 not. 3.

[2]) Miro quodam errore hunc Hermogenem cum eo qui sub Domitiano floruit confudit M. H. E. Meier; cf. Demosth. ed. Dindorf (Oxon. 1851) vol. VIII praef. p. XV not. m.

Caput II.

De Minuciani doctrina.

§ 8.

A. quae in universum Minuciano obiecerit Hermogenes

Hermogenes qui omnes artium scriptores quod praeter ordinem et rationem docuerint vituperat (cf. p. 267, 28 sq.), ipse se laudat propter perspicuitatem et bonam distinctionem: οἶμαι γὰρ θαυμάσασθαι ἂν εἰκότως μᾶλλόν τινας ἡμᾶς διὰ ταῦτα καὶ τὸ μέγιστον ἐπ' εὐκρινείᾳ (p. 267, 10), πολλῶν δὲ πολλὰ ἐκθεμένων περὶ ἐπιχειρημάτων καὶ πολὺν ἀναλωσάντων λόγον καὶ μηδενὸς δυνηθέντος σαφῶς παραστῆσαι, πειράσομαι ὅτι μάλιστα σαφέστατα διακρῖναι (inv. 206, 31 sq.); et diserte affirmat admirabili arte se cavisse ne confunderetur oratio: τέχνη δὲ θαυμασία παρ' ἡμῖν εὕρηται πρὸς τὸ μήτε πεφύρθαι τὸν λόγον κτλ. inv. 230, 1. Similia invenies pag. 265, 14. 266, 30. 268, 8. 269, 5. 270, 29. 274, 5. 285, 5. 328, 1. 347, 17.

Iisdem posteri laudibus Hermogenem tollunt, eadem congerunt in Minucianum convicia. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ θαυμαστὸν τοῦ Ἑρμογένους, ὅτι οὐχ ὥσπερ Μινουκιανὸς ἑτέρους ἐπεισήνεγκε λόγους καὶ τὴν ὑπόθεσιν συνετάραξεν proll. IV 36, 23 W.; κατὰ τάξιν πρόεισι Sop. IV 67, 4; laudatur quod non συναναφύρει An. VII 165, 17 = V 252, 1, συγχέει VII 580, 22 = V 333, 30. ἄλλως τε καὶ αὐτὸ τοῦτο τῷ Μινουκιανῷ ἐγκαλῶν τὸ περιττὰ καὶ οὐκ ἀναγκαῖα τῷ προκειμένῳ συγγράμματι λέγειν καὶ βουλόμενος σαφέστερον καὶ εὐδιακριτώτερον εἶναι αὐτῷ τὸν λόγον κτλ. Sop. V 14, 24; cf. IV 140, 10. 143, 13. τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον ὁ Μινουκιανὸς πάντα συνέχεε An. VII 402, 25; λέληθε γὰρ ὁ Μινουκιανὸς αὐτὸν πάντα ἀναστρέψας VII 403, 17. πρῶτος δὲ Μινουκιανὸς ἐξέθετο περὶ τῶν ιγ στάσεων· ἔπειτα γενόμενος ὁ Ἑρμογένης τοῦτον πολλῆς ἀσαφείας κατέγνω. αὐτὸς δὲ μετὰ ἀκριβείας ἐξέθετο. ὡς τοῦ Μινουκιανοῦ προκρίνεσθαι schol. Apth II 683, 28.

Tum Minuciani nomine omisso de Hermogene solo laudes illae decantantur e. g. [Syr.] I 111, 7. Syr. II 5, 24 sq 56,

17. schol. IV 117, 3. 124, 3. 134, 29. 143, 13. 783, 3. 806, 3. 820, 13. VII 110, 14. 137, 28. 164, 19. 166, 1. 168, 10. 179, 17. 181, 1. 186, 9. 587, 9.

Sed silentio praetereundum non est Hermogenem a posteris etiam eisdem paene maledictis esse increpatum atque Minucianum. Praeexercitamenta eius ἀσαφῆ πως ἐδόκουν καὶ δύσληπτα, ἅτε ὄντα ἀπαραδειγμάτιστα, alia conscripsit Apthonius, οὗ καὶ μᾶλλον προεκρίθησαν ἀναγινώσκεσθαι ὡς σαφέστερα: auctor anonymi codicis Rehdigerani Vratisl. 12 fol. 137 v (ed. P. Schaefer, de Aphthonio sophista diss. Vratisl. 1854 p 3). Disserit de eadem quaestione etiam Io. Doxapatri II 131, 17 Walz: φαμὲν οὖν ὡς σαφέστερα τῶν ἄλλων καὶ ὡς εὐληπτότερα. ὁ μὲν γὰρ Ἑρμογένης καὶ οἱ λοιποὶ μεθόδους ψιλὰς χωρὶς παραδειγμάτων ἐκθέμενοι —, Ἀφθόνιος — σαφῶς —[1]).

B. Quibus in universum locis differat a Minuciano Hermogenes

1) Hermogenes uniuscuiusque status primum locum esse docet propositionem, quam Minucianus omnino non induxerat. Cf. Herm. stat. 153, 12. 157, 7. 161, 15. 167, 8. 168, 2. 169, 6. 171, 21. 173, 4. An. VII 402, 1: πρῶτον κεφάλαιον τὴν προβολὴν ἡμῖν ὁ τεχνικὸς δέδωκεν, οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Μινουκιανὸν σφόδρα περὶ τούτου σφαλλόμενοι τὴν ἀρχὴν ἐκ τοῦ ὅρου λαμβάνουσιν, οὐδαμοῦ τῶν κεφαλαίων τὴν προβολὴν ἀνεχόμενοι προτάττειν.

2) Minucianus statuum definitiones a parte accusati constituerat: λέγεται δὲ πρῶτος Μινουκιανὸς εἰς τὰς δεκατρεῖς στάσεις διελεῖν καὶ τὰ ὀνόματα ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀπολογίας ποιήσασθαι: Sop. V 8, 21. Cf. Syr. II 61, 8. 99, 1. 5, 7. 127, 22. 128, 19. 138, 12. Marcell. IV 690, 25 sq. W. An. VII 212, 4 sq. De quaestione cf. Quint. III 6, 13 sq. Sop. V 159, 13. Marc. IV 795, 18. Anon. V 592, 22.

§ 9

A. Quatenus in singulis Minucianus et Hermogenes inter se differant.

In discriminibus disserendis secundum ordinem progrediar quem Hermogenes in libro de statuum divisione conscripto constituit.

[1]) Cf. Brzoska, Pauly-Wiss. I 2797 sq.

a) Minucianus oratoris officia esse docuerat haec: νόησις[1]), εὕρεσις, τάξις, οἰκονομία, μνημοσύνη, ὑπόκρισις, ἑρμηνεία: Georg. Pleth. VI 582, 2 sq. Walz.[2]) Haec est Stoicorum doctrina ita immutata, ut uno singillatim ordine officia Minucianus ponat, cum alii nonnulla officia sicut partes aliis subiungi officiis iubeant; cf. Sulp. Vict. p. 315, 7 Halm. 320, 9 sq. Augustin. p. 137 H. An. VII 34, 29 sq. VII 15, 11. Spengel l. c. Volkmann p. 364. Omnino Hermogenes neque quae sint oratoris officia curat neque quot sint genera artis rhetoricae, id quod Minucianus fecerat, cf. Sop. IV 63 not. 20 W. Volkm. p. 23.

b) Hst. 133, 15 primum quid sit πολιτικὸν ζήτημα inquirendum esse putat. Quod neglexisse Minucianum constat (cf. Sop. V 26, 24. IV 67, 4. 69, 10), quem id solum rhetoris esse officium, ut de omni dicere possit quaestione civili contendisse docemur per Sop. V 9, 15. Qua de causa hoc loco vocabulum πολιτικός notionem habere ῥητορικοῦ statuat C. Brandstaetter l. c. p. 192 not. 2, non intellego, nisi quia Minucianum post Hermogenem docuisse censet; cf. contra Sop. IV 64, 3 locum Marc. IV 69, 16 sq.

c) Hst. 133, 21 in omni quaestione et de persona et de facto constare debere docet. Contra Minucianus quaestionem fieri affirmaverat deficiente aut persona aut facto, ita ut iudicium possit constitui aut de facto solo aut de suspicionibus quibusdam ortis ex rei moribus. Cf. Sop. IV 82, 20 sq. = An. VII 117, 7. Huc referendum esse videtur Christoph. fol. 25v pag. 243 Rabe (ad Hst. 135, 21[3]): ἀποτείνεται πρὸς Μινουκιανὸν λέγων, ὅτι ζητήματος ὄντος ἀνάγκη τοὺς ἀφ' ἑκατέρων λόγους ἰσχυροὺς εἶναι.

[1]) νόησις vocem inseras coll. p. 585, 7. 586, 2. L. Spengel, Rh. M. 18 (1863) 506. proll. rhet. VII 23, 9.

[2]) In nomine Theodectis, qui una cum Minuciano a Georgio laudatur (cf. Tzetz. Chil. 12, 568) viri docti offenderunt; cf. Fr. Striller, de Stoicorum stud rhetoricis (= Bresl. philol. Abhandl. I 2, Breslau 1886) p. 34. 37. Volkm. Rhet.[2] p. 364 not. 1. Ego suspicor posteris in manibus fuisse artem nomine Theodectis falso inscriptam. Cf. de Isocrate quae disseruit G. Thiele, Hermes 27 (1892) 11 sq; de Antiphonte: Thalheim, Pauly-Wiss. I 2527, Norden, Ant. Kunstprosa p. 72 not. 2; ita demum talia in arte Theodectea extitisse probabile est.

[3]) Cf. Fuhr Rh. M. 51 (1896), 46 not. 1.

d) De circumstantiis disseruisse Minucianum ex An. VII 498, 17 sq. colligo. Hst. 133, 26 sq. septem personarum modos enumerat, sex docuisse Minucianum refert Christophorus fol. 15v. Similia invenies apud Fortun. p. 103, 8 sq. ed. Halm, qui viginti uno modis personam considerat. Animadvertas etiam increpari a scholiasta Hermogenem: θέλων οὗτος πλέον τι τοῦ Μινουκιανοῦ ἐπινοῆσαι. Cf. ad ἐπινοεῖν: Sop. V 55, 17. 57, 8.

e) Christ. f. 25r: ὥστε τρεῖς πραγμάτων ποιότητες καὶ οὐ δύο κατὰ τὸν Μινουκιανόν; unde quae affert Hst. 134, 26. 28 discrimina e Minuciani arte videntur deprompta esse; tertium enim (p. 134, 31) ab Hermogene esse inventum (cf. schol. IV 128, 19. VII 129, 3), ut Minuciani adversaretur doctrinae, commentatorum testimoniis constat; cf. IV 131, 5. V 55, 17. 57, 8. 59, 4.

f) Minucianus Hermagorae maioris vestigia secutus[1]) controversiam constare dixerat ex his tribus: αἰτίῳ συνέχοντι κρινομένῳ: Syr. II 50, 13. An. V 593, 3. Sop. V 57, 23. IV 139, 28. Marc. IV 145, 5. An. VII 139, 19. Christ. fol. 27r. p. 241 not. 2 Rabe. Contra Hst. 135, 17 sq. quattuor novos proponit modos, quibus simul cognoscatur controversia consistat necne. Cf. IV 139, 24, 140, 10 sq. Minucianum proferre ea quae tunc in scholis terebantur Sopater IV 139, 28 prodit: ὡς καὶ Μινουκιανῷ δοκεῖ; contra Hermogenes πολλῷ ἐκείνου σαφέστερον διδάσκει: IV 140, 10 = VII 140, 4. Cum Minuciani doctrina ad verbum interdum consentit Fortunat. p. 82, 6 sq.

g) Hst. 136, 16 inter asystata enumerat inhonestum; aliter Minucianus. Cf. Sop. IV 180, 23; sine Minuciani nomine: IV 189, 5. 164, 23, ubi v. 24 virgulam post εἴη tollendam et post πρᾶγμα ponendam esse censeo.

h) An. VII 156, 24 (ad Hst. 136, 21) Hermogenem haec genera paene asystata excogitasse tradit; ergo Minucianus de eis nondum egerat.

i) Sicut Fortunatianus (cf. p. 82, 15. 89, 21), ita etiam Minucianus longiore intervallo interposito τὰ συνεστῶτα videtur tractavisse. Cf. Christ. fol. 29v (ubi ad χρήσιμα cf. An. VII 164, 16). An. VII 139, 19.

[1]) Cf. Thiele, Hermagoras, Strassburg 1893 p. 67 sq.

k) Hst. 137, 9 asystatis pertractatis in eos artium scriptores invehitur, qui antequam agerent de statuum divisione verba fecerint de quaestionum genere et specie, novis et quae huic doctrinae non congruerent inductis [1]). Quibus eum increpuisse apparet doctrinam Minuciani, qui quinque genera: πανηγυρικόν δικανικόν ἠθικόν παθητικόν μικτόν et quattuor species ἔνδοξον ἄδοξον παράδοξον ἀμφίδοξον [2]) docuit testibus Syr. II 42, 17. 43, 24. Marc. IV 185, 11. 17 sq. Max. Plan. V 252, 5 sq. An. VII 165, 17 sq. 581, 16. Cf. Volkm. 109. 111 [3]). Contra extiterunt qui Minuciano succurrerent, cum Hermogenis obiurgia solum homonymia vocis εἶδος niti ostenderent; Minucianum enim cogitare de genere neque elocutionis neque rhetorices, sed solum de generibus controversiarum, quatenus in eis et diversorum morum personae et diversi momenti res tractentur, diserte exponit schol. IV 163, 28 sq. cf. 187, 28. 191, 18. Neque tamen omnino iniuria Hermogenem vituperasse verba Minuciani, et alios technicos eiusmodi genera de elocutione intellexisse, docemur per Fortunatianum, qui postquam (p. 88, 20 sq.)[4]) quinque controversiarum esse genera exposuit, ita pergit: *haec genera propter quid consideramus? propter modum actionis et genus elocutionis* (p. 89, 16 sq.); quibuscum cf. Hst. 137, 10: τὰ μὲν γὰρ εἴδη καὶ τοὺς τρόπους διὰ τοῦτο μανθάνομεν δήπου, ἵνα ταῖς οἰκείαις ἰδέαις τῶν λόγων χρώμενοι τὰ προβλήματα μελετῶμεν. Praeterea cf. Sulp. Vict. 316, 7 sq. 20. An. VII 164, 20. De significatione εἶδος = ἰδέα (de elocutione) cf. IV 185, 3. 192, 1. VII 166, 13. Quidnam valeat τρόπος in elocutione, vide VII 166, 4.

l) Hst. 137, 30 verbis τὴν λεγομένην στάσιν eos designat, qui de etymologia status quaesiverunt, dum ipse talia veluti nugas non curat. Inter illos fuisse Minucianum testantur

[1]) Recte etiam nostri aevi vir doctus, A. Reuter (Hermes 28 (1893) 79 ad Fortun. c. 10 p. 88 H.) talia ad status non facere monuit.

[2]) Haec quattuor sicut σχήματα iam Hermagoras maior protulit, cf. Thiele p. 114 sq.

[3]) Syr. IV 182, 10. 183, 15 errore quodam quattuor modo genera Minuciano tribuit.

[4]) Hoc loco iam Capperonnerius Minuciani doctrinam in comparationem vocavit.

schol. IV 199, 4. 195, 16. V 76, 23. VII 170, 12 et not. 58; praeterea cf.

Hst. 137, 31	Sop. V 77, 12
εἰτε ἀπὸ τοῦ στασιάζειν τοὺς ἀγωνιζομένους.	ταῦτα πρὸς τὸν Μινουκιανὸν αἰνίττεται· ὁ γὰρ Μινουκιανὸς εἶπεν, ὅτι εἴρηται στάσις ἢ παρὰ τὸ στασιάζειν τοὺς ἀγωνιζομένους (corr. Volkm. p. 38 not. 1 pro στασιαζομένους. Cf. IV 35, 1. 199, 6. VII 170 not. 58. Syr. II 47, 17.

m) Μινουκιανὸς ὡρίσατο τὴν στάσιν, στάσις ἐστὶ τὸ ἐκ τῶν πρώτων προτάσεων συνιστάμενον ζήτημα[1]): An. V 592, 3. Quam definitionem teste An. VII 178, 9 sq. quamquam non recipit Hermogenes, eandem quae ea continetur doctrinam aliis profert verbis (stat 138, 9 sq.) διὰ τὸ ἁπλούστερον, ut ait scholiasta v. 15, h. e. ut simpliciore elocutione clarior fiat doctrina. In προτάσεις vocabulo accipi voluisse Minucianum αἴτιον et συνέχον apparet ex verbis Iul. Vict. p. 375, 22 Halm, qui κρινόμενον per status explicat. Cf. Reuter l. c. p. 80. Mart. Cap. p. 487, 10 Halm. Sop. V 175, 29. 176, 8. Rufus p. 407, 1 Hammer.

n) Minucianus definitione a parte accusati constituta statum coniecturalem per negationem criminis fieri docuerat: Μινουκιανὸς μὲν οὖν ὡρίσατο τὸν στοχασμὸν οὕτως· ἄρνησις παντελὴς τοῦ ἐπιφερομένου ἐγκλήματος: Syr. II 61, 8, cf. schol. IV 202, 30. 214, 16 V 150, 7 sq. At Hermogenes coniecturam induxit ἐναντίως ἐπιχειρήσας τῷ Μινουκιανῷ ἀπὸ τοῦ διώκοντος ὁρισάμενος (Syr. II 61, 25), quem secundum rationem processisse iam intelleges; nam cum accusator coniciendo verum indagare studeat, recte huic statui coniecturae nomen imponitur; is contra qui infitiatione vel negatione rei hunc statum fieri contendit, uti non potest nisi nomine status infitialis (στάσις ἀρνητική). Quod nomen Graecorum in libris usurpatum fuisse concluserim ex Quintil. inst. or. III 6, 32[2]): *infitialis est quem dicimus coniecturalem, cui ab infitiando no-*

[1]) Ergo proll. VII 20, 11 W. pro: στάσις ἐστὶ τὸ ἐκ τῶν δύο προσώπων καὶ στάσεων συνιστάμενον legendum sit: ἐκ τῶν δύο πρώτων προτάσεων.

[2]) Cf. Capperonnerius Quintil. ed. (Paris. 1725) p. 167 not. 174, ubi Quintiliani verba Minuciani definitione illustrata invenis.

men alii in totum dederunt, alii in partem, qui accusatorem coniectura, reum infitiatione uti putaverunt. § 15: *quidam eundem a reo infitialem esse dixerunt* Cf. Cic. part. or. 29, 102. 32, 110. Iul. Vict. 380, 27. Minucianeae definitionis mentionem faciunt interpretes Hermogenis locis hisce: Syr. II 60, 18. schol. IV 212, 10. 305, 16. 312, 2. 329, 4. 469, 6. 472, 13. 478, 16. 646, 30. 649, 10. V 79, 24. 85, 11. 150, 3. VII 175, 19. 177, 4. 16. 180, 18. 202, 6. 231, 5. 258, 9. 268, 24. 355, 2. 394, 20. 683, 7. Negandi verbum usurpant technographi Latini hi: auct. ad Her. I 17, 27. Cic. part. or. 29, 101 sq. 30, 104. 31, 107. top. 25, 93. Quint. III 6, 17. 83. VII 2, 7. Sulp. Vict. 325, 19. 336, 23. Fortun. 90, 1. 111, 14. Iul. Sever. 361, 11. Mart. Cap. 456, 6. 458, 12. 460, 28. Cassiod. 496, 20 = Isid. 509, 8 Halm.

o) Minucianus in statu finitivo quaeri docuit de proprietate (περὶ ἰδιότητος: Syr. II 99, 3) vestigia secutus Theodori, qui hunc statum nominaverat περὶ ἰδιότητος, cf. Quint. III 6, 53. August. p. 142, 27 Halm. [1]).

p) Hst. 139, 10 suo more etymologiam negotialis non exhibet, Minucianus etiam in hoc explicando operam navavit (Christoph. fol. 67v); cuius doctrinae prima pars sine auctoris nomine reicitur a schol. IV 704, 7 = VII 587, 16 = schol. Apth. II 672, 6, altera a schol. VII 588, 26 (cf. Rabe, Rh. M. 50, 245).[2])

q) Minucianus qualitatem absolutam a parte rei id quod obicitur sibi licuisse affirmantis definiverat: Syr. II 127, 23; similiter schol. IV 234, 17. 372, 15. VII, 198, 14. Syr. II 129, 4, cf. Sop. V 172, 3. Apud Latinos invenitur verbum *licendi* his locis: ad Her. I 14, 24. Sulp. Vict. 344, 11 sq. 27; cf. 29. Victorin. p. 190, 43. At Hermogenem contra omnium qui antecesserunt auctoritatem novi aliquid protulisse, cum definitionem qualitatis absolutae ab accusatoris parte constitueret, dilucide tradit Syr. II 128, 18 sq.

[1]) Sine Minuciani nomine exhibent hanc doctrinam Syr. II 200, 3. schol. V 30, 26. 31, 5. IV 209, 10. 479, 22. 835, 18. VII 184, 28. 191, 5. 192, 28. 401, 31. Cum voce ποῖον a Syriano vituperata cf. Quint. VII 3, 2. 28. Victorin. p. 182, 1 sq. Halm.

[2]) Cf. ad verba ποικίλη: Syr. II 161, 24. An. VII 188, 32. δυσκολία: VII 606 not. 4. 610, 22. δυσχέρεια: 610, 4.

r1) Minucianus statuum qualitatis assumptivae ordinem statuerat hunc: ἀντίστασις μετάστασις ἀντέγκλημα συγγνώμη: Sop. V 173, 23 = IV, 647, 12, quem Hermogenes immutavit hoc modo: ἀντίστασις ἀντέγκλημα μετάστασις συγγνώμη (stat. 139, 27 sq.).

r2) Brevi et quae sit facilis ad discendum Minucianeae compensationis definitioni (Syr. II 138, 12) aliam quae eundem aliis verbis sensum affert Hermogenes opponit (stat. 139, 29).

r3) Minuciano assignari iniuria definitionem a Syr. II 144, 3 relatam eis quae in hac paragrapho sub litt. kk) proferam comparatis intelleges, contra eam quae sola recte ad Minuciani doctrinam pertinet definitionem servatam reperies a schol. IV 245, 23 sq., cui etiam consentaneum est quod Syrianus interdum incusat Minucianum non quid sit status aliquis, sed quando incidat docentem. Cf. II 99, 10. 128, 4. Utriusque doctrinas confundit schol. IV 248, 20 sq. 688, 12.

s) Praeter duos quos profert Hst. 141, 6 antinomiae modos Minucianus statuerat tertium, cum duae personae eadem lege nitentes diversa petunt: Marc. IV 270, 25. Cf. schol. IV 151, 26. V 107, 9 sq. Quint. VII 7, 3. Victorin. p. 298, 1—5 Halm.

t) Minucianus in definienda ambiguitate (Christ. fol. 121r) Stoicorum se esse sectatorem prodit. Cf. Striller, De Stoic. stud. rhet. p. 41. Auct. ad Her. I 12, 20. Cic. de inv. II 40, 116. Victor. p. 290, 21. Quint. VII 9, 14. schol. IV 273, 5. V 230, 21.

u) Hst. 141, 31 ultimo loco inducit translationem; aliter Minucianus teste Nilo (fol. 155r, antecedit Harpocrationis doctrina cf. c. VII § 24 a): ὁ δὲ Μινουκιανὸς μετὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν τάττει, διότι κοινωνοῦσι πάνυ ἀλλήλαις. εἴγε θέλουσι λέγειν, ὅτι ἡ ἀντίληψις μεταλήψει λύεται καὶ ἡ μετάληψις ἀντιλήψει, εἰ καὶ μή ἐστι τὸ ὕστερον ἀληθές. ἔλεγεν οὖν, ὅτι ἄτοπον τὰς συνημμένας τῇ φύσει καὶ τοῖς πράγμασι τοῖς τόποις χωρίζειν. διὸ καί τις τῶν τεχνικῶν, Ἑρμαγόρας δὲ οὕτως[1]) οἶμαι, πολὺν ἀναλώσας λόγον εἶπεν, ὅτι ἀλλήλαις οὐδὲν διαφέρουσιν ὕστερον (sequitur fragmentum Epiphanii cf. c. VI § 22 a). Quam

[1]) οὗτος mavult E. Norden.

doctrinam ut alio loco laudatam invenirem, mihi non contigit. Translationem ab aliis poni alio loco tradit An. VII 235, 25.

v) Hst. 143, 5 cum in locorum coniecturae ordine ponat ἀντίληψις μετάληψις μετάθεσις αἰτίας, ultimam praeponit iuri absoluto et translationi Minucianus. Cf. Sop. V 122, 5 = IV 314, 3. Marc. IV 373, 29 sq. An. VII 315, 10. Volkm. p. 378.

w) Iam accedam ad quaestionem de qualitate instituendam, ἐπειδὴ πάντων ἐστὶ τῶν λόγων ἡ κοινὴ ποιότης, οὐ μόνον τῶν στοχαστικῶν (VII 328, 12). — πολλὴ περὶ τῆς ποιότητος ἡ ζήτησις, πότερον κεφάλαια τῶν ἀγώνων ἐστὶν ἢ ἐπίλογοι, ὥσπερ ἡ κοινὴ ποιότης ἐν τῷ στοχασμῷ. ὁ μὲν γὰρ Μινουκιανὸς ἐν ἐπιλόγοις τάττει φανερῶς τὴν ποιότητα: An. VII 443, 3 cf. 446, 20. 447, 14; unde schol. IV 536, 26 sq.: ἐζήτη<σαν> δὲ ὑπ<ὲρ> τῆς ποιότητος, Μινουκιανὸς μὲν τῶν ἐπ<ιλόγων εἶναι> αὐτὴν ἀποφαινόμενος legendum et v. 28 verba τε καὶ κοινῇ e textu movenda esse censeo. Contra Hst. 148, 24: ἡ κοινὴ ποιότης οἱ ἐπίλογοί εἰσι —; quod inauditum ad id tempus fuisse affirmat Marc. IV 417, 1 (= An. VII 327, 19): καινοπρεπῶς αὐτὸ εἶπεν· οὐ γὰρ ἡ ποιότης οἱ ἐπίλογοί εἰσιν, ἀλλ' ἡ ποιότης τῶν ἐπιλόγων ἐστί. Sed distinguantur oportet duae qualitates[1]) (An. VII 443, 17): ἰδία ποιότης (schol. IV 536, 28. 540, 23), propria ut ita dicam qualitas[2]), et κοινὴ ποιότης (p. 536, 29. 540, 24), qualitas conclusiva (Sulp. Vict. p. 336, 33. 337, 29) vel quaestio epilogica (Fort. p. 105, 22), quarum altera pertinet ad certae personae mores (p. 544, 27. 545, 28), altera cum de generis cuiusdam hominum moribus adhibeatur, affinitatem quandam habet cum loco communi[3]), cf. IV 415, 8. 417, 8. 418, 9. 544, 21. 593, 3. VII 118, 11. 327, 14. 329, 1 sq. 16. Cum igitur utramque epilogo adnumeret qualitatem Minucianus, varia ratione utitur Hermogenes, qui p. 148, 24 quaestionem epilogicam simpliciter conclusionem esse docet, alio loco (p. 154, 14) primam qualitatem argumenti locis inserens utramque qualitatem argumentationi attribuit: ἡ μέντοι

[1]) Cf. Volkm. p. 382.

[2]) Fortunatianus vertit: *qualitas quae spectatur iusto utili honesto* (p. 105, 21). Aliam huius termini versionem non inveni.

[3]) Cf. Nicol. prog p. 470, 16 Sp.: λοιπὸν δὲ κεφάλαιον οἱ ἐπίλογοι, οὗ πρὸς ἄσκησιν ὁ κοινὸς ἡμᾶς γυμνάσει τόπος. p. 472, 12: ἐπιλόγου χρείαν πληροῖ ὁ κοινὸς τόπος.

κοινὴ ποιότης συμπεπλεγμένως ἐνταῦθα τῇ ποιότητι τοῦ προσώπου καὶ τῇ γνώμῃ ἐξετασθήσεται (stat. 154, 25). Quod primo loco (p. 148) qualitate propria in coniecturae locis omissa epilogicam quaestionem conclusionem esse dicit, videtur esse veritus ne quis obiceret quod qualitate propria adhibita induceret quam alias (p. 149, 28) repudiaret coniecturam imperfectam deficientem rerum circumstantia.

Definitionem conclusionis Minucianeam tradit schol. IV 422, 30.

x) Secundum Hermogenem incidere potest στοχασμὸς ἁπλοῦς ἀτελὴς ἐκ πραγμάτων (p. 149, 23 sq.), ubi iudicium fit solo de facto, argumentis ex accusati persona omnino deficientibus; incidere non potest στοχασμὸς ἁπλοῦς ἀτελὴς ἐκ προσώπων (p. 149, 28 sq. 150, 18), ubi sine ulla rerum circumstantia solum ex accusati moribus et vita argumenta deducuntur. Contra Minucianus quem designat Hermogenes[1]) verbis τεθείκασι δ'οὖν τινες (p. 149, 32) coniecturam simplicem imperfectam aut personarum aut rerum circumstantia deficientem docuerat. Cf. Volkm. p. 63 sq., qui quod inquirere neglexit de praepositionum usu, ego quattuor distinguam modos:

1) ἐκ πραγμάτων = „auf[2]) Grund von Thatsachen" h. e. ubi personarum circumstantiae plane deficiunt, cum exemplo eius qui invenitur in solitudine recens occisi cadaver sepeliens (νεοσφαγής): Hst. 149, 23.[3]) Marc. IV 432, 23. 27. Troilus VI 54, 13; sine exemplo: Marc. IV 131, 15. 432, 18. 23.

ἐκ προσώπων = „auf Grund der persönlichen Eigenschaften", h. e. ubi rerum circumstantiae plane deficiunt, cum exemplo luxuriosi, cuius pater non comparuit (ἄσωτος): Hst. 149, 28. Marc. IV 432, 25. 28. 449, 16. Troilus p. 54, 14; sine exemplo: Marc. IV 131, 17. 432, 13. 25. 449, 28.

---

[1]) Hermogenem etiam hac doctrina novi aliquid protulisse neque quemquam vestigiis eius institisse affirmat An. VII 349, 6.

[2]) Hoc loco nostra utar lingua oportet, quod Latinorum *ab* et *ex* praepositiones non eodem sensu respondent Graecorum ἀπὸ et ἐκ.

[3]) Quod exemplum ab Hermogene non fictum sed e veteribus artium scriptoribus delibatum esse refert An. VII 130, 24 = V 241, 19, cf. VII 177, 31. Thiele, Hermag. p. 159 sq.

2) Ab aliis usurpatur praepositio ἀπὸ eodem sensu quo illud quod modo tractavimus ἐκ, cuius notionis quod attinet ἀπὸ πραγμάτων exemplum afferre nequeo, ἀπὸ προσώπων autem invenitur apud An. VII 135, 15. 351 not. 13. Marc. IV 132, 5. 432, 10 cf. 211, 27. Max. Plan. p. 243, 18.

3) Tum adhibetur ἀπὸ = „fehlend, ohne"; *sine*, graece ἄνευ; ex hoc usu ἀτελὴς ἀπὸ προσώπου est, ubi argumentis ex persona deficientibus solo ex facto iudicatur, idem ergo est atque Hermogenis ἐκ πραγμάτων, cf. Sop. V 55, 18. 140, 3. Item respondet ἀτελὴς ἀπὸ πράγματος ei coniecturae modo quem appellat Hermogenes ἀτελὴς ἐκ προσώπων: Sop. IV 128, 19. 28. V 55, 21. 59, 11. 118, 26. 140, 5. Cf. Sop. IV 82, 25 sq.: ἐνταυθοῖ γὰρ ἐξ ὑπονοίας λέγουσι τὸ πρόσωπον κρίνεσθαι, ἄνευ πράγματος. οὐκ ἀκριβῶς δὲ οὗτοι.

Cum hoc loco paulo ante (v. 20) Minucianeae de coniectura imperfecta fiat mentio doctrinae et ii qui minus accurate talia docuerint sectatores Minuciani sint intellegendi, colligere ausim in arte sua Minucianum in disserenda coniectura praepositione ἀπὸ eo quem modo exposui sensu usum esse. Cf. schol. Dem. VIII 391,27. sq. Dindorf: καὶ γὰρ ἐν τῷ τοῦ ἀσώτου προβλήματι καθολικῶς Ἑρμογένης ἡμῖν ἀποφαίνεται μὴ οἷόν τε εἶναι ἁπλοῦν στοχασμὸν ἄνευ πραγμάτων.

4) Denique usurpatur praepositio ἐκ eo sensu, ut persona aut res deficiat, h. e. ἐκ = *sine* ; itaque ἐκ προσώπου idem est atque Hermogenis ἐκ πραγμάτων: schol. IV 431, 24 sq. VII 348, 25. 357, 17; et ἐκ πράγματος idem atque Hermogenis ἐκ προσώπων: An. VII 348, 25. Sop. V 57,7. IV 131, 7. 134, 10. 140, 23. 210, 31. 211, 15. Marc. IV 308, 10. Syr. II 34, 23. 62, 4. Max. Plan. V 288, 31.

Sine Minuciani nomine doctrina tradita extat in scholiis: IV 126 not. 1. 138,7. 207,19. 436,5. 437,2. 449,28. VII 245 not. 1. 349,6 353,17. Praeterea cf. Quint. VII 2,15 sq. Sulp. Vict. p 327,10. Fortun. p 90,3 sq. Iul. Vict. p. 376,33. 387,36. 388,7.

γ) Hst. 153,6 eos vituperat qui praeter ea quae ipse docet coniecturae genera proferunt, Minucianum maxime increpans, qui coniecturam admirabilem posuerat: τινὲς δὲ ὑποτίθενται τὸν παράδοξον, ὧν εἷς ἐστιν ὁ Μινουκιανός: Marc. IV 472,6. Praeterea Minuciani de imperfecta aut personarum aut rerum

circumstantia deficiente coniectura ab Hermogene esse impugnatam doctrinam meminerimus; adde quod exhibet Nilus in fol. 11 v haec (cf. An. VII 348,3 sq): τῶν γὰρ στοχασμῶν οἱ μέν εἰσιν ἁπλοῖ, οἱ δὲ διπλοῖ· ἔπειτα ὑποδιελών φησι, τῶν ἁπλῶν οἱ μέν εἰσι τέλειοι, οἱ δὲ ἀτελεῖς ἀπὸ προσώπου, οἱ δὲ ἀτελεῖς ἀπὸ πράγματος, εἰ καὶ ὁ τεχνογράφος τοῦτο οὐδόλως δέχεται, περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον διαλεχθήσομαι. τῶν δὲ διπλῶν οἱ μέν εἰσι συνεζευγμένοι, οἱ δὲ ἀντεγκληματικοί· τῶν δὲ ἀντεγκληματικῶν οἱ μὲν ἀτελεῖς ἐκ προσώπου, οἱ δὲ ἀτελεῖς ἀπὸ πράγματος, οἱ δὲ τέλειοι. τῶν δὲ συνεζευγμένων πάλιν ὁ μὲν ἐμπίπτων, ὁ δὲ προκατασκευαζόμενος, ὁ δὲ συγκατασκευαζόμενος. ἔστι δὲ καὶ τὸ ἀπὸ γνώμης καλούμενον. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Ἑρμογένην, ὡς ἡ διαίρεσις δηλοῖ.

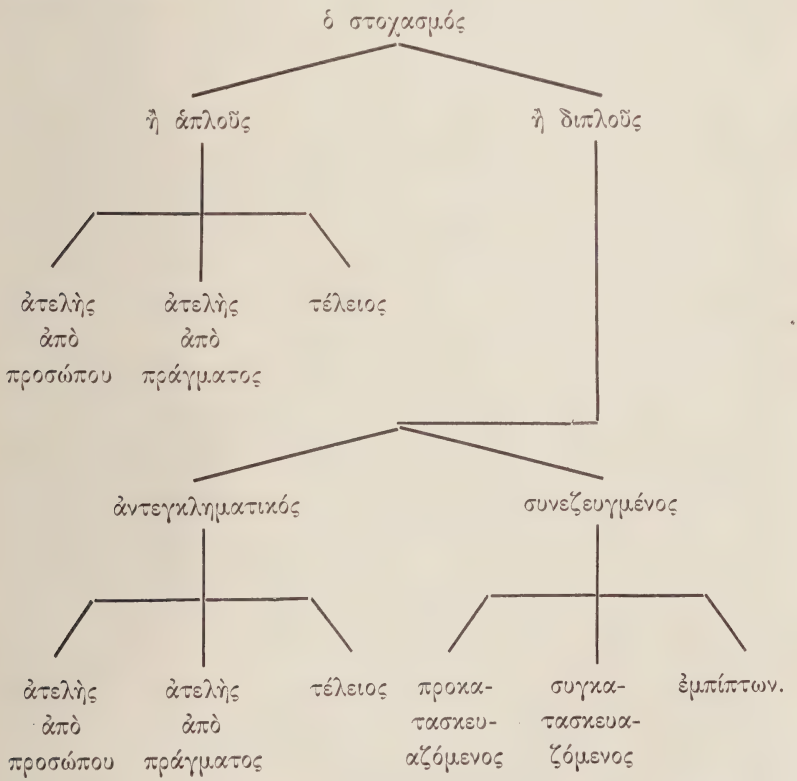

ὁ ἀπὸ γνώμης . ὁ κατὰ διαίρεσιν . ὁ κατὰ ἀμφισβήτησιν . ὁ παράδοξος

Iam apparet eum qui etiam contra Hermogenis auctoritatem imperfectam docet coniecturam aut personarum aut

rerum circumstantia deficientem militare in castris Minuciani; ergo verba ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Ἑρμογένην quae antecedunt coniecturae schema per errorem posita esse manifestum est. Itaque schema ipsum, cuius in fine enumeratur παράδοξος Minuciani, non ex Hermogenis schola ortum, sed a technico quodam et Minuciani et Hermogenis doctrinas conserente confectum esse statuendum puto.

De coniectura admirabili cf.: IV 210, 30. 211, 2. 212, 9. 470, 28. 472, 11. V 85, 23. 30. 91, 25. 139, 23. 146, 7. VII 394, 13. VIII 78, 6 Rh. Gr. W.

z) Minucianus primum status finitivi locum teste An. VII 402, 1 sq. posuerat definitionem eamque accusatori tribuerat, h. e. ei qui cum factum aliquod iure appellari aliquo nomine contendat, hoc nomen statuit ex factis: ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ὁριεῖται τὰ πεπραγμένα λαβών p. 402, 19; τὸν μὲν γὰρ ὅρον ἐκ τῶν πεπραγμένων ᾠήθη λαμβάνεσθαι p. 403, 18. cf. Syr. II 99, 8. 103, 24 sq. Contra reus, h. e. is qui quod obicitur factum iniuria ab accusatore ita nominari cum contendat, contrariam definitionem inducit ex omissis (ἐκ παραλελειμμένων p. 403, 20), multa deesse dicit, priusquam nomen ab accusatore adhibitum possit facto imponi. Hermogenes primum locum vult esse propositionem (stat. 153, 17, cf. c. II § 8 B 1) inductam ab accusatore iure a se factum illud suo nomine appellatum esse affirmante; cui adversatur reus per finem ex omissis negans factum iure ita nominari. Tum fini opponit accusator contrariam definitionem ex factis. Hermogenem ergo de verbis tantum esse rixatum apparet, cum quod sensum attinet, eadem fere proferat atque Minucianus; nam illius propositio et definitio contraria idem valere videntur atque huius finis, et Hermogenis finis respondere contrariae Minuciani definitioni. Quamquam vituperatur Minucianus ab interpretibus: πάντα συνέχει VII 402, 26, laudatur Hermogenes: ὁ δὲ τεχνικὸς ἀκριβέστερον p. 402, 37. Locorum ordinem qualis fuerit in arte Minuciani restituere licet ex Sulp. Vict. p. 336, 32 Halm: *finis, contraria definitio* etc. Hermogenes igitur cum propositionis esse doceret quae facta sint narrare, Minucianus hoc officium tribuit praeparationi[1]),

[1]) Ita verto terminum κατάστασις.

ita tamen, ut eam in locorum argumentationis numerum non reciperet[1]). Cf. Nil. fol. 41r (antecedunt verba περὶ ὧν λέξομεν = VII 408, 15): ἰστέον, ὅτι τρεῖς δόξαι φέρονται τῶν μὲν λεγόντων κατάστασιν ἐμπίπτειν καὶ οὐ προβολήν, τῶν δὲ προβολὴν καὶ κατάστασιν, τῶν δὲ προβολήν· ὁ μὲν οὖν Μινουκιανός φησιν ἐμπίπτειν κατάστασιν μόνον λόγῳ τοιούτῳ· πάντως δεῖ διηγεῖσθαι τοῖς δικασταῖς τὸ πρᾶγμα. ἐμπίπτει τοίνυν κατάστασις. προβολὴ δὲ οὐκ ἐμπίπτει· ποῦ γὰρ χρεία τὰ ἤδη εἰρημένα πάλιν διηγήσασθαι; ὁ δέ γε Εὐσταθιος δοξάζων, ὅτι καὶ κατάστασις καὶ προβολὴ ἐμπίπτει, ἀνατρέπει τὸν Μινουκιανὸν λέγων, ὅτι ἐν μὲν τῇ καταστάσει διηγούμεθα ψιλῶς, ἐν δὲ τῇ προβολῇ ἀνακεφαλαιούμεθα τὰ ἐν τῇ καταστάσει αὔξοντες. οἱ δὲ λέγοντες, ὅτι προβολὴ μόνον ἐμπίπτει, πιστοῦνται ἔκ τε τοῦ κατὰ Μειδίου καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς προβολῆς· ἐκ μὲν τοῦ κατὰ Μειδίου πιστοῦνται λέγοντες, ὅτι οὐκ ἐμπίπτει κατάστασις ἐν αὐτῷ, διότι προέγνωστο τὸ πρᾶγμα τοῖς δικασταῖς· τί γὰρ (cf. VII 408, 19) ἔδει πρὸς εἰδότας τὸ πραχθὲν ἀποτείνειν διήγησιν: ἐν γὰρ τῷ θεάτρῳ πάντων ὁρώντων ἐνύβριστο, ὥστε οὐκ ἄν τις ἠγνόει τῶν δικαστῶν. καθ' ἃ καὶ αὐτός φησιν ἐν τῷ λόγῳ (Demosth. Mid. § 16)· καὶ οὐδ' ἂν ἐπεχείρησα ἔγωγε κατηγορεῖν αὐτοῦ νῦν, εἰ μὴ καὶ τότε ἐν τῷ δήμῳ παραχρῆμα ἐξήλεγξα. ἔπειτά φασιν (fol. 41v) αὐτοί, ὅτι ὁ ῥήτωρ καὶ ὁ τεχνικὸς προβολὴν αὐτὴν ἐκάλεσε, καὶ οὕτως πιστοῦνται καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος. ὁ μεν οὖν ῥήτωρ τοῦτο τὸ μέρος προβολὴν ὠνόμασε δι' ὧν φησι (§ 19)· τὰ μὲν οὖν εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς φυλέτας ἠσελγημένα καὶ τὰ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα τούτων πεπραγμένα, ἐφ' οἷς αὐτὸν προὐβαλόμην, ταῦτά ἐστιν (cf. VII 408, 28).

Minuciano igitur cum et praeparationis[2]) et propositionis[3]) officium putaret esse narrare, supervacua erat propositio; cf. V 151, 23. De κατάστασις = διήγησις cf. schol. IV 49, 3. 54, 25. VII 327, 11 Volkm. p. 149.

Contra Hermogenes, qui propositionem esse docet narrationem cum exaggeratione coniunctam, facit missam praeparationem.

[1]) Cf. Volkm. p. 381: „*demnach gehört sie eigentlich nicht zur tractatio, und wir brauchen uns nicht zu wundern, dass sie bei den Lateinischen Rhetoren fehlt.*“

[2]) Quodnam alias habeat officium, cf. Syr. II 64, 20. 127, 9. Apsines p. 251, 5 Hammer.

[3]) Cf. Sop. IV 655, 7: ἡ προβολή, ἔφαμεν πολλάκις ὅτι ἀφήγησίς ἐστι ψιλὴ τῶν πραγμάτων, κἂν ὁ τεχνικὸς μὴ βούληται.

Uterque igitur praeparationem et propositionem idem fere esse voluit; cf. schol. Dem. p. 542, 16 Dind.: πρὸς τούτους ὅτι ἐν ὅρῳ ταυτόν ἐστι προβολὴ καὶ κατάστασις.

Eustathius[1]) demum utroque aetate posterior et Minuciani et Hermogenis doctrinas suum in usum coniunxit; item Syrianus in unaquaque controversia et praeparationem et propositionem incidere refert: II 64, 10 sq 101, 9. 11.

aa) Hst. 153, 18 in locorum ordine ponit πηλικότης πρός τι inverso Minuciani ordine: schol. IV 485, 7 sq. V 155, 10 sq. cf. IV 484, 23. 519, 10.

bb) Minucianus in qualitatis absolutae tractatione, quatenus differat et a coniectura et a fine, disseruit (cf. Sop. V 95, 3. 96, 30. IV 235, 22); in Hermogenis vero de statibus opere nusquam talia inveniuntur. Similia profert Syr. II 130, 13 sq.

cc) Hermogenes in qualitatis absolutae locos unam assumptivam recepit (ἀντίθεσις: stat. 157, 9. 158, 10); oportere enim ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως — τὸ ἀπ' αὐτῆς τυραννικὸν κατὰ μίαν — θεραπεύειν τῶν ἀντιθετικῶν (An. VII 503, 22). Quod non semper oportere Minucianus putaverat, qui assumptivam interdum omitti vult teste schol. IV 617, 12 cf. V 169, 23.

dd) Docet Hst. 158, 4 in qualitate absoluta cum *quantitate*[2]) et *comparatione*[3]) coniungendum esse locum *a summo ad imum*[4]), tum sequi locum *qualitatem absolutam*[5]) ipsam. At Minucianus locum *a summo ad imum* cum *translatione* conexuit ut sumpta ex iisdem locis: An. VII 498, 17 cf. Nil. fol. 99v (antecedit ἐρείδοιντο: v. 16): ὁ δὲ Εὐστάθιος μᾶλλον Μινουκιανῷ συναινεῖ λέγοντι μᾶλλον ἐμπίπτειν ἐν τῇ μεταλήψει τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· τὰ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους φησὶν ἐκ τῶν κτλ. usque ad v. 23; tum sequitur: ὁ δὲ Γεώργιος μηδ' ἕτερον οἴεται καλῶς λέγειν· οὐ γάρ, φησι, δεῖ ταυτολογεῖν, ὥς φησιν Ἑρμογένης. οὐδὲ δεῖ μετατάξαι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους πρὸς ἃ ἐμπίπτει προταγεῖσα ἡ ἀντίληψις, ὥς φησι Μινουκιανὸς καὶ Εὐστάθιος· ἀλλά φησιν αὐτὸς κτλ.

---

[1]) De quo agam in cap. VI § 18.

[2]) πηλικότης = *quantitas* cf. Hst. 153, 13. Fort. 105, 20.

[3]) πρός τι = *comparatio* cf. Hst. 153, 13. Fort. 105, 21.

[4]) τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους = *a summo ad imum*, cf. Sulp. Vict. 344, 13.

[5]) Cf. Sulp. 344, 10 sq.

ee) Omnes qualitatis assumptivae status iisdem dividit locis Hst. 161, 15, suis quemque locis tractat separatim Minucianus; cf. Sop. V 173, 23 = IV 647, 17. Volkm. p. 389.

ff) Qualitatis assumptivae locorum ordinem concluserat contraria definitione Minucianus (cf. Sop. V 175, 26—176, 12), admittit etiam quantitatem et comparationem Hermogenes (stat. 161, 16).

gg) Hst. 161, 18 communem esse putat et accusatoris et accusati qualitatis assumptivae locum qui dicitur βίαιος ὅρος, quem Minucianus in solam compensationem receptum accusatori ascripserat; cf. Sop. V 178, 2.

hh) Universo operum suorum corpori inscripsit Hermogenes τέχνη ῥητορική et singulas eius partes addito nomine quid in eis tractaretur indicante distinxit: Ἑρμογένους τέχνης ῥητορικῆς περὶ τῶν στάσεων, Ἑρμογένους τέχνης ῥητορικῆς περὶ εὑρέσεως etc. Contra libro suo cuius maximam partem obtinuit statuum divisio, inscripserat Minucianus et ipse τέχνη ῥητορική: δύο ἁμαρτήμασι Μινουκιανὸν ὑποβάλλει κακῶς τε τὸ περὶ στάσεων τέχνην ἐπιγράψαντα ῥητορικήν: Marc. IV 604, 19 cf. VII 579, 25. 580, 25. In eum eiusque pedisequos invehitur Hst. 163, 5: ἐπειράθησαν δέ τινες τῶν ἐπιγραψαμένων τέχνην ῥητορικὴν τὸ περὶ διαιρέσεως μέρος αὐτῆς.

Posteriorum alii Minuciani vestigia secuti singulas partes artis nomine ornaverunt, cf. Syr. II 2, 22. 3, 4. 5. 14, 9. An. VII 921, 2. proll. IV 32, 20. 35, 5. VII 41, 17 sq, Max. Pl. V 226, 6 sq.; alii artis nomine vitato variis vocibus usi sunt, e. g. πραγματεία: Hst. 137, 28. form. 409, 26. 425, 12. Syr. II 3, 15. 25. 5, 12. 12, 23. proll. IV 39, 3. An. VII 104, 5. 168, 25. 171, 1. 313, 1. 611, 24. Greg. Cor. VII 1090, 9. Georg. Diaer. VI 509, 27. Schol. Apth. II 199, 1.

βιβλίον: schol. Apth. II 101, 8. 115, 14. 176, 1. 196, 7. 212, 19. 647, 8. 671, 21. An. VII 110, 3. 113, 19. 264, 9. 611, 26. Georg Diaer. VI 509, 26. 510, 2.

λόγος: Hermog. form. 396, 20. 425, 10.

σύγγραμμα: An. VII 168, 16; alii nihil addiderunt: Herm. inv. 284, 8. Schol. Apth. II 286, 19. 646, 31. Sop. V 12, 15. proll. IV 34, 31. 35, 15. V 227, 22.

Omnino ex sensu Hermogenis disserit auctor tractatus sine nomine traditi, quem e cod. Rehdigerano Vrat. 12 fol.

137v edidit P. Schaefer, de Aphthonio sophista p. 3: — ἅπασαν τὴν τῆς ῥητορικῆς τέχνην καὶ δύναμιν ἐν τέταρσι βιβλίοις συμπεριλαβὼν παραδέδωκεν, ἅπερ εἰσὶ αἱ καλούμεναι στάσεις, εὑρέσεις, αἱ ἰδέαι, καὶ αἱ μέθοδοι, ἃ καὶ ῥητορικὴν ὠνόμασε.

ii) Ne dividatur qualitas assumptiva in genera, quae non locorum, sed controversiarum differentiis nitantur, Hst. 163, 6 sq. repugnat repellens Minucianum (ἀκαίρως εἴδη κακῶς τῶν ἀντιθετικῶν παραδιδόντα: Marc. IV 684, 21 = VII 579, 26), qui secundum controversiarum qualitatem tria statuerat genera: ἐκεῖνος γὰρ ταῦτα εἴδη ἐτεχνολόγει κατὰ τὸ δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν καὶ μικτόν: An. VII 579, 28 cf. IV 684, 25 sq. VII 579, 15. Hermogenem primum haec genera reiecisse affirmat An. VII 579, 12 sq.: — ἐν δὲ ταῖς ἀντιθετικαῖς παντάπασιν ἀποσιωπᾷ τὰ εἴδη, τὴν ἐναντίαν τοῖς ἄλλοις τεχνογράφοις ἰών.

kk) De remotione et deprecatione quatenus differant, Hermogenes quamquam aliam init viam, non tamen omnino renuit doctrinam Minuciani, qui remotionem per ea quae extrinsecus accidunt fieri iubet et deprecationem per animae affectus (stat. 163, 19 sq.). Conferas quaeso cum hoc loco Nili verba (fol. 119r): ὁ μὲν Ἑρμογένης διορίζεται τὴν προειρημένην διαφοράν, ὡς ἐὰν μὲν εἰς ὑπεύθυνόν τι μεταφέρωμεν τὴν αἰτίαν, μετάστασιν ποιοῦμεν, ἐὰν δὲ εἰς ἀνυπεύθυνον, συγγνώμην· ἀλλ' ἐναντιοῦνται αὐτῷ πολλοί. ὁ δὲ Μινουκιανὸς τοιαύτην λέγει διαφοράν, καθ' ὃ ἐν μὲν τῇ συγγνώμῃ πάθη (πάθει: cod.) εἰσὶ ψυχῆς, καὶ γὰρ εἰς πάθος οἰκεῖόν φασι μεταφέρει τὴν αἰτίαν ὁ κρινόμενος, οἷον μέθην ὀργὴν ἔρωτα, (fol. 119v), ἐν δὲ μεταστάσει οὐδέποτε. οὐκ ἔστι δ' ἀσφαλὴς ἡ διαφορά· ἔστι γὰρ εὑρεῖν συγγνώμην πάθους ἐκτός. cf. VII 203, 4. Marc. IV 690, 25 cf. VII 206 sq. IV 688, 17. 690, 25. 248, 24. 250, 6. V 98, 27. VII 582, 25. Huic Minuciani doctrinae a Sopatro quamvis laudetur ut omnino pervulgata (καὶ αὕτη μὲν ὑπὸ πάντων προφερομένη διαφορά, ὅτι συγγνώμης μὲν ἴδιον ἐπὶ μόνα τὰ τῆς ψυχῆς φέρειν πάθη, μεταστάσεως δὲ ἐπὶ τὰ ἔξω V 101, 12), tamen alia superducitur accuratior, quacum conferatur Menandri fragmentum quod e Christophori commentario (fol. 102v) publicavit Rabe. Utramque Minuciani differentiam soli deprecationi attribuerunt alii technici teste Nilo (fol. 118r): ὁρίζονται δὲ οἱ τεχνικοὶ τὴν συγγνώμην οὕτως· στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἐπὶ μέρους,

καθ' ἣν ὁ φεύγων ὁμολογῶν τὸ [1]) ἀδίκημα ἀναγκαίαν τινὰ τοῦ ἀδικήματος προβάλλεται πρόφασιν. ἡ δ' ἀνάγκη ἢ τῶν ἔξωθέν τι μεῖζον καὶ βιαζόμενον τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐστὶ ἤ τι τῶν περὶ ψυχῆς παθῶν καὶ περὶ σῶμα, ὡς δηλοῖ ἡ διαίρεσις.

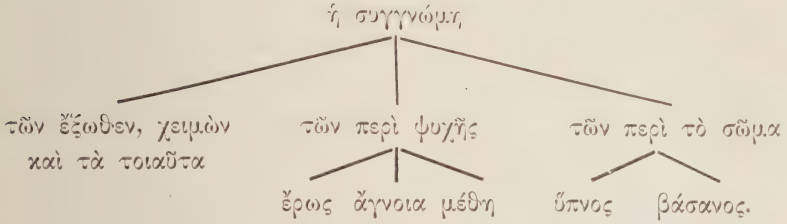

ll) Hst. 164, 2 quos enumerat status negotialis locos et rationali et legali adaptari vult, Minucianus utrique generi alios ascribit locos. Nil. fol. 142v (antecedunt verba ἄγραφον πραγματικήν = VII 595, 1): τὴν μὲν ἔγγραφον τοῖς τελικοῖς. τὴν δὲ ἄγραφον ὁ Μινουκιανὸς διαιρεῖ τοῖσδε· τῷ φύσει καλῷ. τῷ ἔθει, ταῖς εὐλόγοις αἰτίαις. ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι καὶ ταῦτα οὐχ ἕτερά τινά ἐστι παρὰ τὰ τελικά. τὸ μὲν γὰρ φύσει καλὸν τοῦ πανηγυρικοῦ ἐστι τέλος, τὰ δ' ἄλλα δύο τοῦ δικαίου ἐποίει τὰ εἴδη· ἔνθεν τὰ εἴδη φασὶ προέταξεν κτλ.

mm) Hst. 172, 21 sq. quattuor proponit collectionis genera, quae quod eadem [2]) locorum divisione utantur, re vera non esse genera quamquam contendit, tamen exemplis illustrat. Quae quattuor attribuit Minuciano An. VII 667, 8 per errorem, ut apparet ex An. VII 1023, 6 sq: τὸ δὲ ὅμοιον διαφέρει τοῦ ἴσου· τὸ μὲν γὰρ ὅμοιον ποιότητος, τὸ δὲ ἴσον πηλικότητος. καὶ Μινουκιανὸς ἐν τῷ περὶ στάσεων δευτέρῳ ὡς εἴδη διάφορα τίθησι τό τε ἀπὸ τοῦ ὁμοίου καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἐν τῷ συλλογισμῷ. Quocum cf. Nil. fol. 168v: εἰσὶ δὲ συλλογισμοῦ τρόποι δ'. ἐκ τοῦ ἴσου, οἷον νόμος τὸν ἐκ πόρνης μὴ δημηγορεῖν· ἐκ πόρνου τις γεγονὼς κωλύεται λέγειν. ἐκ τοῦ μείζονος, ὡς ἐπὶ τούτου· νόμος τοὺς καταστείχοντας φυγάδας μαστίζειν· μαστίζων τις φυγάδα ἀπέκτεινε καὶ κρίνεται φόνου· τοῦτο δὲ καὶ ἀκόλουθον καλοῦσί τινες. ἐκ τοῦ

[1]) Cf Syr. II 148, 14.

[2]) Semper diversa locorum divisione opus esse, ut fieri possint genera status, saepius lectori inculcant interpretes: Syr. II 89, 1 (= IV 428, 13). 95, 5. 100, 20. 140, 8. 153, 17. 162. 14. 193, 17. schol. IV 440 4. 684, 7. 25. 685, 30. Sop. V 160, 1 (= IV 579, 5). 171, 5. 178, 32. VII 580, 13. 595, 16. Nil. fol. 31r: τὰ μὲν οὖν παρὰ ταῦτα εἴδη οὐ διαφόρου διαιρέσεως ὄντα εἰκότως παρῆκε

ἐλάττονος, ὡς ἐπὶ τούτου· νόμος τοὺς καταστείχοντας φυγάδας φρονεύειν· στίζων τις κρίνεται. ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὡς ἐπὶ τούτου· νόμος τὸν ἀριστέα δωρεὰν αἰτεῖν· ἔρριψέ τις τὴν ἀσπίδα καὶ κρίνεται. ἐὰν δὲ μεταστρέψῃς, ποιεῖ καταίτησιν δωρεᾶς· νόμος τὸν ῥίψασπιν τεθνάναι· ἀριστεύσας τις αἰτεῖ δωρεάν. προστιθέασι δέ τινες καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίου, ὡς ἐπὶ τούτου· νόμος ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ στρατηγοῦ μὴ κωμάζειν· ἐπὶ τὴν σκηνήν τις κωμάσας κρίνεται. σπεύδουσιν οὗτοι δεῖξαι διαφορὰν ἴσου καὶ ὁμοίου καὶ λέγουσιν, ὅτι τὸ ἴσον ἐπὶ ποσοῦ, τὸ δὲ ὅμοιον ἐπὶ ποιοῦ λαμβάνεται. καὶ ἀληθὲς μὲν λέγουσιν κτλ.

Hoc solum de Minuciani sectatoribus esse intellegendum apparet. Is autem posterioris aevi scriptor cuius auctoritatem sequitur Syrianus, his diversis Minuciani generibus comprehensis unum collectionis modum esse facit ἀπὸ τοῦ ἴσου καὶ ὁμοίου (II 198, 25). Distinguuntur illa etiam ab An. VII 425, 18. Praeterea illud velim animadvertas, quod in hoc statu a se discessit Minucianus, cum nonnullas ab accusatoris parte cognosci collectiones doceret: φησὶ δὲ πάλιν ὁμοίως ὁ Μινουκιανός, ὅτι ἡ μὲν μετάληψις ἐκ τοῦ κατηγόρου γνωρίζεται, ἀλλὰ καὶ ἔνιοι τῶν συλλογισμῶν: An. VII 667, 8 sq. cf. Nil. fol. 168v: καὶ ἀληθὲς μὲν λέγουσιν, οὐ μέντοι γε τὴν αὐτὴν διαφορὰν ἐν τοῖς προβλήμασιν ἔστιν εὑρεῖν. ἰστέον δέ, ὅτι ἐν μὲν τῷ ἀπὸ τοῦ ἴσου καὶ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου ὁ φεύγων κέχρηται τὸ ῥητόν, ἐν δὲ τῷ ἀπὸ μείζονος καὶ ἐλάττονος ὁ κατήγορος. Similia profert schol. IV 834, 9—29.

nn) Hermog. inv. p. 218, 14 eos vituperat qui tamquam epichiremata ponunt quae modo loci sint; quem in locum adnotat An. VII 759 not. 9: Μινουκιανὸς λέγει καὶ Μητροφάνης. Metrophanes autem cum sit Hermogenis assecla[1]), vix digna videtur interpretis auctoritas cui fides habeatur.

B. quatenus in singulis Minucianus et Hermogenes congruant.

A) Tredecim quos docet status Hermogenes sunt hi: στοχασμός, ὅρος, ἀντίληψις. ἀντίστασις, ἀντέγκλημα, μετάστασις, συγγνώμη, πραγματική, μετάληψις, ῥητὸν καὶ διάνοια, ἀντινομία, συλλογισμός, ἀμφιβολία (stat 143 sq), quibus constitutis doctri-

[1]) Syr. II 55, 5. 196, 2. Graeven, Cornut. praef. p. XXIX.

nam eum de statibus absolvisse contendit Volkmannus p. 54[1]); at eum fugit iam ante Hermogenem tredecim pronuntiasse status Minucianum, qui quod hoc primus fecerit laudatur: Μινουκιανὸς μὲν οὖν πρῶτος τῶν καθ' ἑαυτὸν τεχνογράφων ιγ̄ εἶναί φησι τὰς στάσεις Syr. II 55, 2. πρῶτος δὲ Μινουκιανὸς ἐξέθετο περὶ τῶν ιγ̄ στάσεων schol. Apth. II 683, 28 cf. Sop. V 8, 21. Iam si quomodo Hermogenis nascantur status considerabamus (p. 138 sq), exceptis coniectura fine translatione omnes ex qualitate gigni videmus: ergo sicut fundamento nititur doctrina Hermagorae maioris (cf. Thiele p. 48). At in hac statuum divisione animadvertendum est, quod qualitas, cum divisa est in rationalem et legalem, ipsa desinit status esse, item tum rationalis, cum discessit in negotialem et iuridicialem, non iam status est; idem patiuntur et iuridicialis in absolutam et assumptivam, et assumptiva in compensationem relationem remotionem deprecationem diffissae: simile quoddam accidit in statibus legalibus. Iam cognoscimus unumquemque statum ex quo alii nascuntur status ipsum desinere statum esse; Minucianum ergo quem ante Hermogenem tredecim status docuisse novimus, huius divisionis inventorem esse statuimus.

B) Ut Hermogenes ita etiam Minucianus in primo coniecturam loco posuit, quamquam alia de causa: Syr. II 60, 8. 202, 20. An. VII 175, 20, quod ego breviter commemoro, quia de hac quaestione multum videtur esse disputatum (cf. Hst. 142, 26. Syr. V 78, 30. 117, 14. An. VII 175, 10. 250, 24), et alii technici in secundum eam locum miserunt. Cf. Syr. II 60, 14. 19. 24. schol. IV 278, 17. V 190, 9. VII 232, 18. Rhet. ad Her. I 11, 18. Cic. part. or. 28, 99. top. 25, 93. Quint. III 6, 13. VII 5, 2.

C) Hermogenem in statuum numero facere cum Minuciano cognovimus. Ille igitur cum in statuum cognitione nitatur quaestione, utrum apertum sit quod obicitur necne (p 138, 10), etiam in his Minuciani eum sequi vestigia suspicabimur.

---

[1]) P. 55 Hermogenem duodecim docuisse status dicit, qui demum qualitate adnumerata fierent tredecim; at errat, cum qualitatem absolutam statim dividat in quattuor assumptivas omissa qualitate absoluta; cf. Hst. 139, 16 sq.

Cf. Quint. III 6, 34 *plurimi deinceps, mutatis tantum nominibus, in rem de qua constet et in rem de qua non constet.*

D) Cum in qualitate absoluta e lege vel e natura vel e more sibi licere aliquid contendere soleret reus (cf. supra pag. 32 litt. q), his Minucianus quartum genus addidit: τὸ μὴ κεκωλυμένον An. VII 542, 31 sq., quod in mente videtur habere Hst. 139, 18, cf. Iul. Vict. p. 380 31 sq. Sine Minuciani nomine haec quattuor praebet schol. IV 617, 30. cf. Nil. fol. 88r: διαιρεῖσθαι δέ φασι τὴν ἀντίληψιν τετραχῶς. καὶ πρῶτος μὲν τρόπος, ὅτε τὴν ἐξουσίαν προβάλλεται ἢ ἀπὸ νόμου ἢ ἀπὸ τέχνης ἢ ἀπὸ φύσεως ἢ ἀπὸ τοῦ <μὴ> κεκωλυμένου ἢ ἀπὸ ἔθους. De his quinque cf. schol. IV 233, 25 sq. 234, 19. 24 sq.

E) Minucianus primus eas quas iam Hermagoras maior quattuor posuerat qualitatis assumptivae partes (cf. Thiele p. 60 sq.), status esse in se positos voluit teste Sopatro V 97, 7 = IV 238, 15 = VII 200, 3. Eadem extant apud Hst. 139, 24 sq.

F) Relationem esse, cum transferatur causa facti in eum qui cum sit laesus accusat, et Minuciani et Hermogenis consentiens est opinio (Sop. V 174, 5 sq. Hst. 139, 32). Cf. Cic. de inv. I 11, 15. II 26, 78. Quint. VII 4, 8. Sulp. Vict. 346, 21. Fort. 93, 6. Iul. Vict. 381, 10.

G) In scripti et voluntatis statu semper reum niti voluntate, accusatorem scripto nonnulli putaverunt: schol. V 203, 14 = IV 256, 13. V 230, 16. VII 212, 14. Syr. II 193, 6. Quod non semper oportere docent Minucianus et Hermogenes: An. VII 212, 4 sq. Hst. 140, 27 cf. Quint. VII 6, 2. 4. Schol. IV 799, 14. V 261, 24. VII 215, 8.

H) Exemplum eius qui una duas nocte puellas rapuit legum contrariarum statui subicit Hst. 141, 15; item Minucianus: ἀλλ' ὁ μὲν Μινουκιανὸς οὐκ ἰσάζειν φησὶ διὰ τὸ ἀνόμοιον τῆς αἰτήσεως Marc. IV 270, 15 = An. VII 225, 7. Liceat hoc loco monere a nonnullis antinomiam in statuum numerum non esse receptam: Nil. fol. 170r: ζητοῦσί τινες, ὅτι οὐ συνίσταται ἡ ἀντινομία, ἀλλ' ἀσύστατός ἐστι κατὰ τὸ ἐξισάζειν, ἑκάτερος γὰρ ἔχει ῥητὸν καὶ διάνοιαν. καὶ φαμὲν πρὸς αὐτούς, ὅτι καλῶς ἂν ἐλέγετε, εἰ τὸ αὐτὸν ῥητὸν ἑκάτερος ἔλεγε καὶ τὴν αὐτὴν διάνοιαν. Cf. Sop. V 106, 26 sq. cf. IV 266, 20 sq. V 202, 25 sq.

I) Translationem esse et rationalem et legalem docet Hst. 142, 5; item Minucianus duo translationis genera statuerat: Μινουκιανὸς μὲν οὖν πρῶτος τῶν καθ' ἑαυτὸν τεχνογράφων ιγ̄ εἶναί φησι τὰς στάσεις, τὴν μετάληψιν διπλῆν μὲν εἶναι λέγων, ὡς μίαν δὲ αὐτὴν ἐξετάζων: Syr. II 55, 2. Ad hanc de translatione et praescriptione quaestionem, quoniam mihi sufficere non videntur quae praebet Volkmannus p 84 sq., nonnulla conferre mihi liceat, ita ut levioribus omissis quattuor tangam capita, quibus perlustratis quam varie hic ab artium scriptoribus tractatus sit status cognoscas.

I. Hermagoras maior translationem esse et accusatoris et rei censuerat, sed nondum nominibus haec genera distinxerat; cf. Thiele p. 52. 106.

II. Hermogenes duo statuit genera (stat. 141, 30 sq.)

1) translationis legalis (ἔγγραφος: 142, 7): cum reus aliqua lege nisus actionem excludere studet,

2) translationis rationalis (ἄγραφος): cum accusator in universum reo contra se agi non debere contendenti assentitur, sed una ex circumstantiis utitur (περί τι τῶν περὶ τὸ πρᾶγμα: p. 142, 16), ex qua iure se inducere quaestionem colligit, cf. schol. IV 280. 1 sq. 378, 2. 382, 5. VII 236, 11. Tum animadvertas quaeso eodem sensu Hermogenem uti nomine et translationis et praescriptionis (παραγραφὴ γάρ ἐστι p. 142, 5 cf. A. Reuter, Hermae vol. 28 (1893) 87. schol. IV 276, 12. 280, 6. 282, 18. 323, 27. VII 237, 28 sq.) Si igitur Minucianum iam duplicem statuisse translationem, quam tamen unum statum esse voluit, docemur per Syrianum, hausisse ex Minuciani opere doctrinam suam Hermogenem concludimus; quocum consentit teste Sulpicio (p. 340, 16 sq.) Marcomannus [1]) quidam, cf. Reuter l. c. p. 87 sq.

III. Syrianus translationis praebet duos modos, quos per se status esse vult (II 153, 13 sq.):

1) ἄγραφος, quae nominata proprie translatio tribuitur accusatori (153, 7. 57, 23. 66, 8),

2) ἔγγραφος, quae nomine praescriptionis praedita debetur reo (p. 57, 24). Haec potest esse aut perfecta (τελεία) aut imperfecta (ἀτελής: 158, 3), cum reus

[1]) De his agam in cap. VIII § 28.

aut actionem omnino excludat aut circumstantiarum ope ne hoc tempore vel hoc loco actio possit fieri obtineat; cf. An. VII 240, 13 sq., passim scholia.

IV. Denique eo pervenit res, ut accusatore excluso soli reo tribueretur hic status. Talia exhibet fragmentum rhetoris cuiusdam ignoti[1]) apud Fort. 98, 28: *quid interest inter praescriptionem et translationem? quod praescriptio excludit actionem, translatio autem differt*[2]). Secundum hunc technicum eandem habet vim praescriptio atque παραγραφὴ τελεία et translatio atque παραγραφὴ ἀτελὴς Syriani. Cf. schol. IV 290, 28. 291, 10. schol. Demosth. 380, 11. Non curavi in his interpretum neglegentiam, qui saepe nomina confundunt. Cf. An. VII 237, 28—31. Contra liceat hoc loco inserere aliquam inter Minucianum et Hermogenem differentiam, quos translationem legalem accusato, rationalem accusatori tribuisse modo ostendimus. Quod non constanter fecisse Minucianum testatur An. VII 244, 14 (= V 269, 9): ὁ δὲ Μινουκιανὸς καὶ ἐκ τοῦ φεύγοντός φησι μετάληψιν γίνεσθαι; sequitur thema de Lacedaemonio qui Athenis virginem rapuit. Hoc loco intellegendam esse translationem rationalem apparet coll. Marc. IV 292, 29: τινὲς δὲ παράδειγμα εἰρήκασι τῆς ἀγράφου μεταλήψεως ἀπὸ φεύγοντος, ἐπειδὴ εἰρήκαμεν, ὅτι γίνεται σπανίως ἀπὸ τοῦ φεύγοντος; sequitur thema modo laudatum. Sine Minuciani nomine eandem proferunt doctrinam Marc. IV 280, 3. An. VII 238, 8.

K) Interdum in duplicis coniecturae quaestionibus concertativis probationum expetitionem non incidere docent Minucianus (Sop. VIII 18, 10 W) et Hst. 150, 26; cf. schol. IV 444, 8 sq. VII 356, 23—357, 13. Posteri demum probationum expetitionem omnino excludunt: Syr. II 92, 13. Sop. VIII 18, 7. An. VII 357, 16.

---

[1]) Non posse intellegi Marcomannum, ut opinatur A. Reuter, Hermae vol. 24 (1889) 179 not. 1, apparet coll. Sulp. Vict. 340, 16 sq. 341, 27.

[2]) Cf. August. p. 143, 11 Halm: *nostrorum pauci reprehensionem, plerique translationem vocaverunt, utrique sane rationem secuti. Qui reprehensionem dixerunt eo scilicet, quod cum maxime inducatur in iudicium causa, reprehenditur et quasi retrahitur: qui translationem, quod reus non omnino excludat actionem, sed ut praesentem condicionem actionis excuset, in aliut genus iudicii transferat, vel habitum iam vel futurum.*

L) Hst. 154, 8 thema de eunucho adultero statui finitivo subicit, quod item fecit Minucianus teste Nilo (fol. 64r): ἐπεὶ δὲ πολλοὶ τὸ παρὰ τῷ τεχνικῷ παράδειγμα ἐκβαλεῖν ἐπιχειροῦσι τοῦ ὅρου, ἀντιπίπτοντες οὐ μόνον τῷ τεχνικῷ, ἀλλ' ἔτι καὶ Μινουκιανῷ. προσήκει τι καὶ περὶ αὐτοῦ διαλεχθῆναι. τὸ τοῦ εὐνούχου φασὶ παράδειγμα μὴ δύνασθαι ὅρου καθεστάναι κτλ.; recensentur adversariorum argumenta, tum sequitur in fol. 64v.: ὅτι δὲ καὶ ὅρου ἐστὶ καὶ δὴ δεικτέον. Cf. Sop. V 158, 8.

M) An. VII 596, 13 Hermogenem (stat. 164, 2) afferre locos ab omnibus comprobatos tradit; quocum congruit, quod et Minucianus et Hermogenes negotialem statum et legalem et rationalem esse docent (Sop. V 181, 2). De ratione autem huius divisionis num utrique eadem fuerit sententia, vehementer dubitaverim, immo vero ex eo quod qualitatis assumptivae statuit Minucianus tria genera, ἰδιωτικόν, δημόσιον, μικτόν (cf. c. II § 9 ii), colligo sectatores eius habere in mente, ubi disserit de status negotialis generibus, anonymum vol. VII 592, 23 οἱ μὲν γὰρ κατὰ τὸ δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν διαστέλλεσθαι αὐτὰς ᾠήθησαν δεῖν· ἡ μὲν γὰρ ἔγγραφος περὶ δημοσίων ἐστίν, ἡ δὲ ἄγραφος, φασὶν, περὶ ἰδιωτικῶν.

N) Minucianum, cum easdem atque Hermogenes negotialis partes statuat, huic statui attribuisse quaestionem de futuro suspicer. Cf. anon. apud H. Köchly et W. Rüstow: Griechische Kriegsschriftsteller II 2 (Leipzig 1855) p. 19: ὅτι τὴν πραγματικὴν αὐτός τε Ἑρμογένης (stat. 139, 11) καὶ ὅσοι πρὸ αὐτοῦ καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον ῥήτορες στάσιν εἶναί φασι περὶ μέλλοντος πράγματος καταγινομένην (Volkm. praef. p. XIII); cf. Syr. II 123, 18. 162, 7. Sop. V 92, 15. proll. V 230, 16. Sulp. 344, 5.

His tantis consensionis exemplis allatis nemo posterioris aevi homines doctos Minucianum ab Hermogene esse exscriptum censuisse mirabitur, cuius opinionis testes extant Tzetz. chil. VI 791: καὶ διασύρας ἅπαντας ἐξ ὧνπερ ὠφελήθη, στάσεσι τὸν Φοιβάμμωνα καὶ Μινουκιανὸν δὲ et Georg. Pleth. VI 583, 7: — τὸν τεχνογράφον Μινουκιανόν, ὃν Ἑρμογένης ὁ σοφιστὴς διασύρει, καίπερ τὴν πᾶσαν ῥητορικὴν δύναμιν ἐκ τοῦδε — σφετερισάμενος.

At Hermogenes quantopere pendeat ab iis qui antecesserunt artium scriptoribus et quantum scholarum sui temporis doctrinae debeat, cum ex his cognoscimus tum ex iis quae in capite insequenti proferam planius intellegemus.

Cap. III.

De Minuciani aequalibus.

§ 10.

De Lolliano.

Historiam artis rhetoricae ubi breviter pertractat interpres Apthonii (Rh. Gr II 683 W.) de iis qui proximi Minucianum et Hermogenem praecesserunt haec tradit v. 26: ἀκμασάντων τῶν Ῥωμαικῶν πραγμάτων Ἑρμαγόρας στάσεις οἶδεν ἑπτά, Λολλιανὸς πέντε. Iam incipiamus a P. Hordeonio Lolliano[1]), cuius vitam invenies enarratam a Philostrato (vit. soph. I 23). Primus ex ea quam instituit Hadrianus Athenis sede professus est artem rhetoricam; librorum quos conscripsit nonnulli traditi sunt tituli: τέχνη[2]) ῥητορικὴ περὶ ἀφορμῶν ῥητορικῶν: proll. IV 35, 8; tractatus περὶ προοιμίων καὶ διηγήσεων: proll. VII 19, 28, ex quo servatum est fragmentum VII 32.

Post Antipatri tempora dirutam iacuisse artem rhetoricam, Lollianum autem eius extitisse sospitatorem tradit auctor proll. VII 6, 13 τῶν δὲ Μακεδονικῶν πραγμάτων κατισχυσάντων Ἀντίπατρος ἐνενήκοντα ὀκτὼ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς ἀνεῖλε ῥήτορας, καὶ χιλίους ὀκτακοσίους ἀπὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος· τότε

[1]) Hoc loco intellegendum esse P. Hordeonium Lollianum, non L. Egnatium Victorem Lollianum (cf. Pauly, Realenc. s. v. Loll.) certum mihi videtur esse ex iis quae exposuerunt C. L. Kayser, P. Hord. Loll. Heidelberg 1841 et Welcker, Rh. M. N. F. I (1842) 210 sq. Cf. Prosopographia imperii Romani II p. 147 sub. no. 147. — Lollianum ut tractem ante Hermagoram impellit me locus proll. VII 6, de quo mox agam, quamquam omnibus locis ante Lollianum nominari Hermagoram non ignoro; cf. II 683. V 79, 175. IV 63.

[2]) Animadvertas quaeso vocem τέχνη usurpari de parte artis rhetoricae; cf. c. II § 9 hh.

οὖν ἐπονείδιστος ἡ τέχνη ἐνομίσθη καὶ πάντες αὐτὴν ὡς σφαλερὰν ἀπωθοῦντο. Πύρρος δὲ ὁ Κλαζομένιος[1]) καὶ Λολλιανὸς ὁ Ἐφέσιος ἐπιγενόμενοι πάλιν ἀνέσωσαν. posteriore aevo cum nullius hominis talia fingere interesset, hunc locum universa eloquentiae qualis illo tempore fuit condicione considerata intellegi velim hunc in modum.[2])

Dionysius Halicarnaseus in libri de antiquis oratoribus prooemio Asianorum admodum paucis in urbibus servari eloquentiam affirmat. Neque iniuria eum haec opinari censeo. Cum enim urbs Roma totius orbis oculos in se converteret omniumque gentium homines ingeniosos gloriae divitiarumque spe alliceret, ex populis qui Graeca utebantur lingua ut versutissimus quisque et prudentissimus patria relicta urbem peteret effectum est; hinc cur ei quos Seneca pater declamantes facit oratores magna ex parte profecti sint ex Graecia, intellegitur. Itaque praesertim cum primi Caesares haud ita magnam Graeciae curam impenderent, in exteris imperii partibus artis rhetoricae studia fere evanuerunt. Quae non ita velim intellegas, quasi negaverim etiam tunc rhetorum in scholis decantatas esse controversias illas saeculorum usu tritas; neque tamen crediderim eam animi alacritatem atque ingenii aciem illius aevi fuisse rhetoribus, ut novas de arte rhetorica doctrinas invenirent. Cum igitur homines ingeniosi versarentur Romae, ii qui remanserant nihil ad expoliendam doctrinam conferrent, nullius fere rhetoris vel technographi qui illo aevo in Graecia vel in Asia floruerit nomen accepimus. Sed condicio eloquentiae sub Flaviorum imperio mutata est, cum minus quam antea Roma rhetores Graecos alliceret; quo accedebat quod Graecorum cum omnes disciplinae tum ars rhetorica effloruit ἐπὶ Ἀδριανοῦ καὶ Ἀντωνίνου, ῥητορικῶν καὶ φιλολόγων βασιλέων (Sop. V 8, 14. cf. Syr. II 1, 10. Schaefer, de Aphth. p. 3.) Sic in angustias delati sunt qui tunc rhetorum scholas moderabantur, cum dicendi ratio scholastica declamandi consuetudine servata esset, sed quemadmodum

[1]) Pyrrhus Clazomenius cum aliunde sit plane ignotus, scribendum putat Ζώπυρος pro Πύρρος Westermann, Gr. Bereds. § 78 not. 1; sed quid sibi vult hoc loco Zopyrus?

[2]) Cf. de iis quae sequuntur E. Rohde, der griechische Roman p. 288 sq.

libris conscribendis doctrina esset retractanda, omnino neglexissent scholastici. Itaque iam occasione data qui sophistarum erant principes in artibus conscribendis versati sunt[1]), id quod fieri non poterat nisi ita ut maiorum artes suum in usum converterent. Inter illos sophistas cum maxime excelleret Lollianus, qui primus ex imperatoris mandatu profiteretur artem rhetoricam dignus iudicatus est. Iam perlustremus Lolliani quae servata sunt fragmenta, quatenus ex libro de statibus composito deprompta videntur esse.

a) Schol. IV 63, 14: de generibus rhetoricae cf. c. II § 9 a. Sop. V 25, 3. An. VII 111, 7.

b) Sop. V 17, 17: quatenus pendeat ab Hermagora cf. Volkm. p. 13.

c) An. V 593, 7: cum in terminorum usu ab aliis recedat, quidnam sentiat, non plane intellego.

d) An. V 592, 31 sq: ad doctrinam eius quae mihi non satis perspicua est respicere videtur Hermogenes:

Hst. 138, 1	An. V
ὄνομα δὲ ἀφεὶς εἶναι τοῦτο κοινὸν ἢ καὶ συμβεβηκὸς τῶν ζητημάτων ἁπάντων —	τί ἐστι τῆς ῥητορικῆς ἡ στάσις; καὶ λέγομεν, ὅτι συμβέβηκεν τῷ λόγῳ τῷ ῥητορικῷ ἡ στάσις καὶ δύναμιν ἔχει συμβεβηκότος, —

e) Sop. V 8, 18 ita legendum puto: τῶν δὲ νῦν φερομένων τεχνικῶν πρῶτος Ἑρμαγόρας φαίνεται ἑπτὰ μόνας στάσεις εἰπὼν καὶ Λολλιανὸς μετ' αὐτὸν πέντε, coll. p. 79, 10. Schol. Apth. II 683, 28 W.[2]) Quinque igitur docuit status Lollianus. At repugnare videtur locus Sop. V 79, 14, ubi quattuor enumerantur illi Hermagorae maioris status. Quae difficultas quomodo sit solvenda, iam perspexit Piderit, de Hermagora p. 28: controversias de lege oriundas nominaverat quaestiones legales (νομικὰ ζητήματα) Hermagoras (cf. Thiele p. 80), status

[1]) Sophistarum aevo effloruisse etiam artium conscribendarum studium recte iam animadvertit Th. Bergk, Gr. Litt. 4, 556.

[2]) Aliter Piderit l. l. p. 28; at non numeri sed nomina transmutanda sunt. τεχνικὸς in τεχνικῶν corrigendum et ad φερομένων esse referendum ex sensu apparet: eorum qui nunc valent technicorum, h. e. eo tempore quo is quem excussit Sopater auctor scripsit, id est circa a. 300, ut postea cap. V § 17 probabo.

legales (στάσεις νομικαί) appellavit demum Hermogenes[1]); cum autem enumeret Sopater (V 79, 10 sq) inter Hermagorae (minoris, ut mox apparebit) status etiam legalem (νομική) et iuridicialem (δικαιολογία), Hermagorae maioris quaestiones legales proprio status legalis nomine praeditas esse colligo inde a temporibus demum Lolliani, quem hoc modo ad quinque statuum numerum pervenisse censeo. Ergo locum Sop. V 79, 14 sq. lego ita: Λολλιανὸς δὲ στοχασμόν, ὅρον, ποιότητα, <νομικήν>, μετάληψιν[2]). Simul apparet quantum et Minucianus et Hermogenes ex is qui antecesserunt pendeant[3]).

f) Sop. V 174, 26 = IV 648, 9: quam caute artis sospitator progressus sit, patet; quamquam enim Hermagoras maior qualitatem assumptivam in quattuor diviserat partes[4]), haec subtilia abnuit Lollianus: Λολλιανὸς δὲ οὔτε ἐν τῇ διαιρέσει οὔτε ἐν τῷ ὀνόματι τῶν στάσεων διεῖλεν. ἀλλὰ μίαν εἶναι καλεῖ τὴν ἀντιθετικὴν στάσιν. Item in Hermagorae minoris statuum numero iuridicialis sola inducitur (Sop. V 79, 10 sq.), unde eas quae attribuuntur ei quattuor tamquam „στάσεις“ a Sopatro (p. 174, 17), non status, sed status qualitatis partes ab eo esse existimatas apparet. Minucianus demum has qualitatis partes status per se esse voluit suis locis tractatas (cf. c. II § 9 E); et post eum media progressus via Hermogenes in methodo quattuor ponit status, quos in divisione tamquam sint unius status partes iisdem tractat locis (Sop. V 174, 29 sq.).

g) An. V 593, 2 una cum Lolliano laudat Cornutum, quem eius quae adhuc sub titulo anonymi Segueriani ferebatur artis esse auctorem mihi persuasit Io. Graeven.

---

[1]) Iam alios quorum auctoritas non valuit status induxisse legales apparet ex Quint. III 6, 54.

[2]) Quod laudatur Lolliani στάσις ἀντιθετική (Sop. V 174, 28 = IV 648, 10), neglegentia interpretis statuenda est, cum certe Lollianus assumptivam non per se statum, sed qualitatis partem esse docuerit. Itaque quod Kayser p. 12 quintum Lolliani statum fuisse contendit qualitatem assumptivam, comprobare nequeo.

[3]) Kayser l. l. p. 11: „*Seine Theorie stellte er in einer τέχνη πολιτική auf und wurde so einer der nächsten Vorgänger des Hermogenes, der ihn, wenn er auch seinen Namen nicht nennt, doch ohne Zweifel benutzt hat.*“

[4]) Cf. Thiele p. 102 sq.

Quodsi consideramus a Cornuto Hermogenem neglegi[1]), eis adnumerare licebit technicis Lollianum quos ab Hermogene impugnatos esse mox comperiemus.

h) An. VII 930, 24 sq.: Lachares ubi ἐκτίθεται δόξας ἀνδρῶν παλαιῶν καὶ μάλα σεμνῶν, αὐτίκα Λολλιανοῦ μετὰ τὸν Ἰσοκράτην μέμνηται. Etiam in fragmento quod in capite quodam de inventione conscripto videtur extitisse Lollianus ipse Theodectem laudat, cf. proll. VII 33, 4.

Teneamus igitur illum sophistam etiam in his praeceptis veterum sophistarum persequi disciplinam; cf. de ea quae ad elocutionem pertinet doctrina quae disseruit Norden, Kunstprosa p. 354. 379. 392.

§ 11.

De Hermagora.

Aevo illo extitisse Hermagoram quendam[2]) iam animadvertit Piderit p. 15 sq., sed quae inter eum et Lollianum et Minucianum intercedat ratio non docet; deinde Thiele p. 19 sq. ad eum rettulit locos schol. IV 63. 223. V 8. 337[3]). VII 1219; ego etiam de eo intellegam hos: V 78. 79. 174[4]). II 513. 683.

Quod attinet ad vitam, de qua nihil traditum habemus, circa a. 150 eum floruisse statuit Thiele p. 20; praeter eam quam certo conscripsit artem rhetoricam ex operibus eius laudatur libellus de statu negotiali: ἱστέον δέ, ὡς Ἑρμαγόρας ὁ νεώτερος καὶ Μητροφάνης ἰδίᾳ περὶ πραγματικῆς μονόβιβλον ἑκάτερος συντάξαντες — schol. V 337, 28[5]).

---

[1]) Cf. Graeven praef. p. XXVI.

[2]) Quod causa idonea non allata in dubium vocat L. Spengel, Z. f. d. Alt. Wiss. I (1843) 436.

[3]) Locum V 337 de Hermagora Octaviani Augusti aequali intellegit R. Volkmann, observ. misc. (Progr. Jauer 1872) p. 2. O. Harnecker, quamquam exscribit locum V 337, tamen hunc Hermagoram non curat (J. f. Phil. 131 (1885) 69 sq.)

[4]) Non mihi persuasit K. Fuhr, qui hos locos Hermagorae maiori tribuit (Deutsche Litteratur-Zeitung 15 (1894) 677).

[5]) Animadvertas quaeso Nilum in fol. 142v de hoc libro nihil referre.

a) Greg. Cor. VII 1219, 12: una cum Dionysio[1]) et Minuciano Hermogenis adversariis adnumeratur.

b) Doxap. II 513, 24: inducuntur οἱ περὶ Ἑρμαγόραν καὶ Ἀψίνην, Theonis Platonici adversarii; hoc loco quem Hermagorae maiori neque ascribere neque abrogare audet Piderit p. 44, vix existet qui Hermagoram maiorem intellegendum esse putet; cum enim Apsinem Hermogenis auctoritatem respuisse constet (Graeven, Corn. praef. p. XXVI), verisimile est hunc locum ad Hermagoram minorem pertinere.

c) Sop. IV 63,10: de generibus rhetoricae cf. c. II § 9 a. c. III § 10 a. Sop. V 24, 22. An. VII 111, 4.

d) Sop. V 78, 19: quam Hermagorae maioris definitionem esse negat Thiele p. 50 not. 2, ego minoris esse puto, qui maioris doctrinam paulum immutatam recepit.

e) Schol. Apth. II 683, 25 cum septem[2]) doceat status, non de maiore Hermagora intellegendus est; cf. Piderit p. 28; de loco Sop. V 8, 20 cf. c. III § 10 e.

f) Locus Sop. V 79, 10 propter translationis divisionem alienus est ab Hermagora maiore, cf. Piderit p. 28; post στοχασμόν inserendum esse ὅρον recte monuit Volkm. p. 38 not. 1; excedere ultra Lollianum in statuum ordine Hermagoram manifestum est, cum negotialem et iuridicialem per se ipsos faciat esse status seiunctos a qualitate.

g) Opinioni modo prolatae fidem dat Marc. IV 223, 4, qui status rationales genera qualitatis fuisse Hermagorae tradit, ita tamen ut qualitas ipsa in statuum ordine permaneret. Haec verba κοινὴ στάσις vituperat Hermogenes, qui qualitatem non communem statum, sed commune modo nomen (κοινὸν ὄνομα: v. 8) esse censet, cf. V 90, 19. VII 188, 31. Piderit p. 30 not. 2.

h) Ad eundem fortasse Hermagoram referenda est doctrina illa nihil differre translationem et qualitatem absolutam (Nil. fol. 155r cf. c. II § 9 u), in qua ab aliis translationem

---

[1]) A. E. Egger (Longini quae supersunt, Paris 1837) praef. p. LVII) hunc Hermagoram putat esse Theodori discipulum (cf. Quint. III 1, 19), quamquam Dionysium alteri p. Chr. saeculo assignat.

[2]) Kayser p. 12 τέσσαρας pro ἑπτά legendum proponit, nimirum quod de Hermagora maiore verba facere interpretem opinatur.

subiectam esse qualitati meminerimus, cf. Quint. III 6,42. Mart. Cap. p. 455, 22. 456, 11. 458, 4 sq. Syr. II 152, 3. schol. IV 279, 5.

i) Qualitatis assumptivae generum ordinem (Sop. V 174, 16) nusquam alias inveni.

k) In negotialis divisione eum secuti sunt et Minucianus et Hermogenes. Cf. Max. Plan. V 337, 23. Hst. 164, 3. Sop. V 181, 2. cap. II § 9 M.

l) Septem Hermagoras tum demum poterat inducere status, cum iam quinque antea docuisset Lollianus; itaque si omnibus post Hermagoram ponitur Lollianus locis, hoc solum modo explicare possum, ut doctrinam Lolliani in scholis cognitam edidisse amplificatam et excultam Hermagoram, deinde post Hermagorae artem editam publici iuris fecisse suspicer Lollianum suam de quinque statibus doctrinam, quem librum ego alteram eius artem rhetoricam fuisse coniecerim, cum prima eius ars commemoretur in cod. Vatic. gr. 105; cf. H. Graeven, Hermae vol. 30 (1895) 306 not. 4.

§ 12.

De Dionysio.

a) Greg. Cor. VII 1219, 12 Dionysium quendam una cum Hermagora et Minuciano Hermogenis esse adversarios tradit.

b) Io. Doxap. Sic. VI 435, 18: una cum Minuciano et Basilico eis qui male Demosthenis orationes interpretati sint adnumeratur Dionysius; ad eundum referri debet p. 112, 12 coll. p. 111, 14 sq. cf. c. I § 7.

c) Tzetz. chil. 6, 791 sq.: scripsit Hermogenes διασύρας ἅπαντας ἐξ ὧνπερ ὠφελήθη — ἰδέαις Διονύσιον; cf. supra p. 49.

d) Tzetz. = Anecd. Oxon. IV 126, 5 Cramer (ex Ioanne Doxapatri cf. p. 125, 6. 21):

πρὸ Ἑρμογένους ἔγραψαν καὶ ἄλλοι γὰρ ἰδέας, αὐτὸς ὁ Διονύσιος σὺν ᾧ καὶ Βασιλίσκος, καὶ Ζήνων δὲ —

e) Una cum Aristide ab Io. Doxap. VI 95, 4. 112, 20 iis adiungitur, qui rem tractaverint μερικῶς καὶ ἀσαφῶς καὶ ἀπαραδειγματίστως.

f) Denique eum enumerat inter Minucianum et Philostratum Tzetz. chil. 12, 569.

De hoc loco quidnam iudicet, nescit Fr. Blass, de Dion. Hal. script. rhet. (Bonnae 1863) p. 24, eaque de causa ineptiarum arguit Tzetzam. Sed cum addito Ἁλικαρνασσόθεν quod etiam Io. Dox. VI 95, 4 exhibet, cognomine deceptus hunc locum ad Dionysium Augusti aequalem referre vellet, talia additamenta nihil valere apud posterioris aevi scriptores, qui saepe illustrium virorum patriam aliis eiusdem nominis hominibus tribuunt, non satis perspexit[1]). Contra recte monuit Blass (p. 29) Dionysium illum non conscripsisse librum de formis oratoriis; ergo hunc quem ante Hermogenem floruisse et ab eo exscriptum esse tradit Tzetzes Dionysium, eundem esse atque Hermagorae Minucianique aequalem et Hermogenis adversarium colligo[2]).

Apud Io. Siceliotam una cum Dionysio inducitur bis Aristides, cuius opus de formis quanam ratione suum in usum converterit Hermogenes, dilucide exposuit H. Baumgart libro cui inscripsit: Aelius Aristides als Repraesentant der sophistischen Rhetorik etc. Leipzig 1874, qui operis Aristidis indolem quibus descripserit verbis, hoc loco afferre iuvat: non esse opus diligenter expolitum, sed scatere mendis, multa contra rationem alienis tractata esse locis (p. 147); videri sibi hunc tractatum non ut in publicum ederetur, sed ut discipulorum manibus tereretur, conflatum esse (p. 148); breves esse hominis in causis agendis versuti notas, qui qua ratione singula conecteret nesciret (p. 150); compositum esse sine ullo artificio (p. 162).

Sed quid multa: quis enim est quin haec opprobria simillima esse eorum quibus in Minucianum eiusque sectatores Hermogenes invehitur, sponte intellegat; omnia ergo

[1]) Cf. Thiele, Herm. vol. 27 (1892) p. 15 not. 1. Hermag. p. 184 not. 1.

[2]) Blassii opinioni accedit etiam C. Th. Roessler, Dion. Hal. script. rhet. fragm. (Lips. 1873) 41 sq; quae contra Bl et R. profert H. Liers (J. f. Phil. 131 (1885) 582), eis mihi non persuadet: neque enim Hermogenem magnam tribuisse Dionysio Halicarnasseo auctoritatem crediderim, cuius semel obiter mentionem faciat: p. 342, 10 Sp. cf. Io. Sic. VI 352, 31. An. VII 1048, 25. Norden, Kunstprosa p. 80.

quae nostri aevi homo doctus in Aristidis opere agnovit vitia, ea non dubium est quin Hermogenes et in illius et in Minuciani aliorumque scriptis vituperarit. Si igitur Dionysium una cum Aristide laudatum, Dionysium inter eos enumeratum, qui cum male Demosthenem intellexerint, falsa de ideis protulerint, Dionysium denique ab Hermogene et impugnatum et exscriptum inveniemus, haec omnia de uno eódemque homine intellegere non iam dubitabimus. Deinde haec velim animadvertas. Dionysium si de formis scripsisse sumimus, ex hoc opere depromptum esse oportere fragmentum quod exhibet Marc. IV 190, 13, recte perspexit Blass p. 29; quod cum Halicarnaseo assignet Volkm. p. 111, ego Dionysio Hermogenis adversario tribuo; sed ipsa Marcellini verba appono: ταῦτα τὰ εἴδη Διονύσιος χαρακτῆρας καλεῖ, τὰ πανηγυρικά, ἠθικά παθητικά, συμβουλευτικά, μικτά. Praeterea hunc interpretis locum pertinere moneo ad Hermogenis verba stat. 137, 10, ubi genera et modos Minuciani refellit, quem docuisse genera haec cognovimus: πανηγυρικόν, δικανικόν, ἠθικόν, παθητικόν, μικτόν (cf. cap. II § 9 k). Ad verbum igitur fere consentiunt Dionysius et Minucianus. De voce χαρακτήρ = εἶδος cf. An. VI 35, 1. VII 166, 3. Marc. IV 185, 19.

Teneamus igitur Dionysium quendam fuisse aequalem Aristidis, Hermagorae, Minuciani; opus eius de formis oratoriis Hermogenem cum vituperasse tum in usum suum convertisse.

Eundem esse hunc Dionysium atque Aelium Dionysium Halicarnaseum musicum (cf. Suid.) coniectura est Eggeri l. c. p. LVII. Sed cum Io. Dox. p. 95 eum sicut Aristidem pauca praestitisse in expolienda artis doctrina, multum vero in orationibus conficiendis (δημιουργοὶ λόγων πολλῶν καὶ καλῶν: v. 6.) valuisse affirmet, ego eum esse conicio quem Philostratus vit. soph. I 22 laudat Dionysium, Lolliani et aequalem et contubernalem ex Isaei scholis profectum (p. 35, 14. 40, 13 ed. Kayser, Lips 1870).

In scholiis Demosthenis eius fit mentio semel: p. 71, 1 Ddf.

§ 13.

De Basilico.

Walzius in indice (Rhet. Graec. vol. IX p. 622) per errorem nominat Basiliscum quendam, cum cod. Venetus exhibeat

Βασιλικός; cf. Syr. II 180, 9 Rabe. Eadem falsa nominis forma utitur Tzetzes; cf. c. III § 12 d; locis V 498. VI 96 agitur de Basilio magno theologo; item VII 1118, 4 ex coniectura Theodori Gerber, 'quae in comment. a Greg. Cor. scriptis vetust. comment. vestigia deprehendi possint' (Kiliae 1891) p. 45. Deinde in indice typothetae errore positum est nomen Basilii ad locum VI 111, cum recte contextus praebeat Βασιλικός; de loco VI 435 iam egi; cf. c. I § 7.

Atque in universum cum delegare possim lectorem ad ea quae congessit Brzoska (Pauly-Wiss. III 97), pauca quibus mihi quam secutus sit Basilicus rhetorum familiam, illustrari videatur ascribo.

a) Syr. I 13, 1: οἶδε γὰρ καὶ Βασιλικὸν πρὸ ἑαυτοῦ γεγραφότα περὶ ἰδεῶν, οὐ μέντοι σὺν εὐκρινείᾳ καὶ τάξει τῇ ἀρίστῃ, — cf. c. I § 7. c. II § 8 A. c. III § 12 d.

b) Syr. I 13, 6: εἰς τοὺς ὑπομνηματίσαντας τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ἐνίους ἀποτείνεται καὶ τὰς περὶ αὐτῶν θεωρίας φιλοτιμότερον ἐπεξεργασαμένους Βασιλικόν τε καὶ Ζήνωνα καὶ τοὺς ὁμοίους. cf. c. I § 7.

c) An. VII 930 sq. ex Lacharis sophistae opere commemorat Isocratem, Lollianum, Basilicum, Cornutum, Apsinem, h. e. inter Lollianum, quem veterum continuasse doctrinam supra cognovimus, et Cornutum Apsinemque, quos Hermogenis aspernatos esse auctoritatem iam diximus, Basilicum ponit. Cum Suida teste (s. v Βασιλικός) librum conscripserit περὶ ῥητορικῆς παρασκευῆς ἢ περὶ ἀσκήσεως, eum non artis doctrina, sed dicendi exercitatione oratorem fieri contendisse verisimile est[1]); cf. Io. Siceliotae (VI 95) iudicium de Dionysio et Aristide.

---

[1]) Cf. proll. VII 49, 6 ῥητορική ἐστιν ἄσκησις λόγου ἐν ἰσοσθενέσι τὸν ῥήτορα γυμνάζουσα ὑποθέσεσι; cui opinioni iam repugnat Philod. rhet. II 67 fr. III Sudhaus, ubi ad verba λέγειν σπανίως καὶ κακῶς ἐκ τοῦ λέγειν cf. Syr 4, 6: sophista quidam tempore Euagorae Athenis docuit discipulos λαλεῖν ἐκ τοῦ λαλεῖν.

Cap. IV.

De Syriano.

§ 14.

Quaenam intercedat ratio inter Syrianum et Minucianum Hermogenemque.

Syriani genuinum opus primus proposuit H. Rabe (edit. Lips. 1893), cuius partes a Walzio in quarti voluminis adnotationes relegatae difficile conquirebantur, cum ea quae in illius voluminis extant contextu posteriorum vel additamentis depravata vel neglegentia perturbata esse constet (cf. Walz, Rh. Gr. IV praef. p. VI).

Horum quae dicuntur Syriani in Hermogenis status scholiorum parvam partem esse scholia recte monuit K. Fuhr (DLZ 1894, 523). At si quis commentarium illum inde a pag. 56 perlustraverit, sibi esse in manibus inveniet librum plane perfectum et diligenter concinnatum et certa ratione compositum de statuum divisione, cuius haec fere est indoles:

nomen status: p. 61, 3. 97, 3 sq. 127, 18. 138, 11. 157, 18. 161, 25. 193, 6. 198, 2. 201, 23.

definitiones statuum

et Minuciani: 61, 8. 99, 1. 127, 22. 138, 13. 144, 2

et Hermogenis[1]): 61, 19. 97, 23. 128, 13. 139, 1. 144, 4.

Quae semper reiciuntur eaque de causa inde a pag. 147, 9 omittuntur.

Contra semper alia sequitur definitio ex auctoris sententia perfecta (ὅρος δὲ αὐτοῦ τελείως ἔχων κτλ): 62, 20. 99, 15. 129, 4. 139, 8. 144, 10. 147, 6. 148, 14. 153, 7. 157, 25. 162, 7. 193, 8. 195, 13. 198, 7. 202, 4.

Tum disseritur aut quo singuli gignantur modo status (129, 17. 198, 11) aut quam habeant proprietatem: 63, 2. 99, 19. 139, 11. 144, 14. 147, 11. 148, 17. 195, 16,

quo differat hic status ab aliis: 97, 20. 130, 13. 145, 2. 150, 5. 153, 11. 165, 12. 193, 22.

---

[1]) Qua de causa hoc faciat, auctor prodit ipse p. 128, 21 sq.

genera aut modi statuum: 63, 6. 100, 6. 131, 8. 140, 8. 145, 9. 153, 17. 158, 13. 162, 10. 198, 21. 202, 18.

loci divisionis: 64, 9. 101, 1. 132, 8. 141, 1. 145, 10. 148, 3. 149, 5. 155, 18. 160, 26. 169, 16. 194, 17. 197, 11. 200, 20. 202, 14.

Nondum hanc totam illius libri indolem perspexit K. Fuhr, qui Syrianum confecisse censet commentarium ad Hermogenis respicientem verba; facile enim eum qui librum de statibus conscripsit a Syriano commentario suo subiectum saepius ex Minuciani pendere disciplina cognosces.

At ego nunc, ne longus sim, quatenus congruant Syrianus et Hermogenes, inquirere supersedeo, praesertim cum saepe in adnotationibus ad Hermogenis verba releget Rabe, contra quibus differant locis breviter exponam, ut manifestum fiat inde a pag. 56 non Hermogenis verba illustrari, sed alieni rhetoris de statibus doctrinam proferri.

a) Syr. II 56, 25 sq: quattuordecim docet status, cum translationem et praescriptionem per se esse status ponat; contra tredecim praebet Hermogenes, cf. c. II § 9 J.

b) — 61, 22: Hermogenis definitio improbatur et alia praedicatur melior.

c) — 63, 9 cf. 122, 4: fieri posse coniecturam simplicem imperfectam deficientem aut personarum circumstantia aut rerum contendit, cf. c. II § 9 x.

d) — 65, 21: quaestionem epilogicam in coniecturae locorum numerum non recipit; cf. 101, 3, 132, 12. 141, 10. 146, 15. 148, 8 156, 6. 194, 22. 197, 26. 202, 17. Contra Hst. 143, 6: (ὁ στοχασμὸς τοίνυν διαιρεῖται —) — ποιότητι κοινῇ. cf. c. II § 9 w.

e) — 66, 19: quinque habet praescriptivi modos, Hst. 143, 7 sq quattuor.

f) — 83, 12: alios colorum habet locos atque Hermogenes, (fortasse ex Minuciano), cuius doctrina (stat. 146, 26) sine nomine, sed cum laude (τεχνικωτέρα) affertur p. 83, 23.

g) — 97, 26: Hermogenis definitio repudiatur.

h) — 100, 7: duo finium simplicium enumerat genera; at Hst. 154, 29 unum docet.

i) — 131, 8. 9. 136, 1. 18: recedit in qualitatis absolutae

generum terminis ab Hermogene, cf. stat. 158, 32. 159, 4. 160, 7. 19.

k) — 132, 10 sq. coll. Hst. 159, 7: in locorum ordine solum usque ad translationem consentit.

l) — 138. 143. 147. 148: qualitatis assumptivae status suis quemque locis separatim tractat, cf. c. II § 9 ee.

m) — 139, 4: Hermogenis definitionem repellit.

n) — 144, 5: fieri posse negat remotionem in rem, quam docet Hst. 140, 4.

o) — 147, 9: Hermogenis definitionem ut vitiosam omittit.

p) — 151: quibus de causis translationem non eo ponat loco quo Hermogenes docet.

q) — 162 sq: accurata status negotialis controversiarum disquisitio, fortasse ex Minuciano deprompta, non extat apud Hermogenem, cuius divisioni (stat. 164, 2) postquam paulum immutatam rettulit (p. 169, 16), aliam accuratiorem opponit (p. 171, 8 sq).

r) — 194, 17 sq: paucis locis differunt, cf. Hst. 168, 2.

s) — 196, 2: Hermogenis de legum contrariarum controversiis doctrinam improbat.

Praeterea cf. 197, 11 sq — Hst. 169, 6 sq.
200, 20 — 171, 21
202, 14 — 173.

Etiam cum Minuciano consentit Syrianus.

A) — 63, 9: de coniectura imperfecta; cf. h. § litt. c.

B) — 129, 4: ea quam perfectam esse censet definitio ad Minuciani exemplar ficta est; cf. c. II § 9 q.

C) — 130, 13: etiam Minucianus quo differat qualitas absoluta a coniectura et a fine exposuit; cf. c. II § 9 bb.

D) — 138. 143. 147. 148: eodem quem Sopatro teste (V 173, 23) Minucianus constituerat ordine assumptivae qualitatis status separatim tractantur; cf. c. II § 9 ee.

E) — 140, 13 sq: tres profert compensationis modos, qui generibus Minuciani respondent; cf. c. II § 9 ii.

F) — 161, 23: Minuciani definitionem Syriani auctori ante oculos fuisse apparet; cf. c. II § 9 p.

G) — 198, 24: de quattuor collectionis modis; cf. c. II § 9 mm.

Sed tamen est ubi recedit a Minuciani doctrina.

α) — 61, 10. 99, 4: Minuciani definitiones repellit.

β) — 101, 1: propositionem quam reicit Minucianus cum in locorum numerum recipit tum Minucianum qui inter finem atque narrationem affinitatem quandam intercedere docuerat impugnat; cf. c. II § 9 z.

γ) — 143, 16: thema de Archidamo subicit compensationi, quod Minucianus (teste Christoph. fol. 103 r, p. 247 Rabe) remotionis cum compensatione coniunctae exemplum esse censuerat; cf. An. VII 569, 17. Sulp. Vict. 345, 35.

δ) — 144, 10. 148, 14: alias remotionis et deprecationis praebet definitiones; cf. c. II § 9 kk. c. II § 9 r 3.

ε) — 147, 9: relationis definitionem tamquam mendosam omittit.

Quodsi cuius rhetoris librum de statibus in suum transtulerit librum Syrianus, quaerimus, a vero non aberrabimus, si illum fuisse contendimus et rhetorem et philosophum, cui soli eandem materiam esse rhetoricae verae et philosophiae pronuntiare conveniat (p. 156, 19); deinde ex laude Platonis (p. 173, 24. 180, 14) Platonicorum novae sectae illum se addixisse concludimus[1]). Tum facit ad hominem philosophiae studiis deditum, quod subtilitatem desiderat atque requirit in definitionibus et Minuciani et Hermogenis (p. 61 ,11. 128, 1. 138, 15. — 139, 5), quod terminorum nomina ex significatione derivare conatur (ὠνόμασται cf.: 61, 3. 66, 15. 70, 5. 72, 21. 76,9. 81, 16. 82,22. 87, 3. 89, 11. 92, 24. 93, 7. 15. 94, 6. 101, 11. 102, 19. 106, 16. 117, 24. 119, 2. 120, 13. 125,1. 127, 18. 132, 25. 138, 11. 157, 18. 161, 25. 192, 20. 193, 6. 198, 2. 201, 23); quod modos esse praedicat, quae genera sunt aliis (p. 129, 18. 131, 22. 198, 22). Etiam illud observatione dignum videtur, quod definitiones statuum sua de sententia perfectorum ab iisdem semper facit incipientes verbis (ὁ δὲ τελείως ἔχων ὅρος — ἐστὶν οὗτος· — ἔστι στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἐπὶ μέρους —: 62, 20. 99, 15. 129, 4. 139, 8. 144, 10. 147, 6. 148, 14. 153, 7. 157, 25. 162, 7. 193, 8. 195, 13. 198, 7. 202, 4.)

---

[1]) Quae dicit Rabe praef. p. VI: *philosophum autem Platonicum esse Hermogenis commentatorem unaquaeque fere pagina clamat*, non solum de Syriano, sed etiam de auctore eius intellegam.

Iam videmus virum doctum et rhetorem et philosophum[1]) conscripsisse librum de statibus, cum uteretur artibus et Minuciani et Hermogenis. Utriusque doctrinam, quamquam non satis acriter atque accurate eos artem rhetoricam tractasse contendit, ita in usum suum convertit, ut modo cum Minuciano, modo cum Hermogene faciat, modo aut utriusque verba conglutinet aut novam proferat doctrinam, quae cum ab illorum sententiis discedat, etiam post Hermogenem arti excolendae operam dedisse technicos prodit.

Haec quae exposui iam ex titulo quem Syrianus[2]) operi suo dedit subaudiri posse recte monuit Fuhr: σχόλια εἰς τὰ μέχρι στοχασμοῦ τῆς Ἑρμογένους τέχνης καὶ εἰς τὰς ιδ στάσεις Συριανοῦ σοφιστοῦ, h. e. scholia in Hermogenis artem usque eo ubi incipit status coniecturalis, et commentatio de quattuordecim statibus, composita a Syriano sophista. Deinde quosnam in statibus enarrandis sequatur auctores, ipse prodit Syrianus (p. 56, 16)): μέχρι μὲν οὖν ἐνταῦθα τοῖς Ἑρμογένους ἀκολουθητέον τεχνικώτατα καὶ σαφέστατα εἰρημένοις· ἐπειδὴ δὲ τοὺς τῶν στάσεων ὅρους ὑπογραφικωτέρους μᾶλλον ἢπερ τελείως ἔχοντας ἀποδέδωκεν, ἀναγκαῖον ἂν εἴη πρὸς τὰ λοιπὰ τοὺς ἀρίστους φιλοσόφους Εὐαγόραν τε καὶ Ἀκύλαν μεταγενεστέρους μὲν ὄντας, ἐπιστημονικώτατα δὲ περὶ τούτων διεξελθόντας συλλήπτορας ἡμῖν τῆς ἀκριβοῦς περὶ τῶν στάσεων γνώσεως γίνεσθαι παρακαλεῖν.

Ergo Syrianus ex duorum eiusdem ingenii atque sectae philosophorum operibus suum conflavit opus, nisi, quod ego mox probabo, unum praecipue ita sequitur auctorem, ut ex altero aliqua immisceat alterius doctrinae.

§ 15.

De Euagora et Aquila[3])

admodum pauca tradita habemus.

Syr II 35, 1: ad exemplum Minuciani thema de luxurioso cuius pater non comparuit, coniecturae esse deficientis rerum circumstantia docent; cf. II § 9 x.

[1]) Philosophos novae Platonicorum sectae artis rhetoricae studia non neglexisse etiam W. Schmid (Rh. M. 49, (1894), 133) monuit.

[2]) Fuhr l. c.: „*der handschriftliche Titel, der wohl von ihm selbst stammt*".

[3]) De Aquila cf. Brzoska, Pauly-Wiss. II 314.

— 41, 11: in asystatorum numero augendo terminos ab Hermogene positos egressi sunt.

— 55, 6 quattuordecim eos induxisse[1]) status refert. cf. c. IV § 14 a. Rh. Gr. VI 31. V 231. cod. Par. suppl. gr. 125 fol. 115[2]). Matth. Cam. VI 606, 25: περὶ διαιρέσεως τῶν δεκατεσσάρων στάσεων, quod minime mutandum est in δεκατριῶν[3]): aeque enim atque Syrianus p. 55, 5 falso assignat Hermogeni quattuordecim status Matth. Cam.[4]).

— 56, 21: supra exscripsi.

— 60, 24: cf. c. II § 9 B.

De Aquila solo tradita sunt haec:

— 37, 26: in controversia diiudicanda,

— 39, 7: in terminorum usu recedit ab Hermogene.

— 43, 13: alia controversiarum genera profert atque Minucianus.

— 50, 23: in quorundam terminorum usu diversus est a Minuciano.

De Euagora solo haec accepimus:

— 3, 23 sq.: cum libro de statibus inscripserit περὶ τῶν στάσεων πραγματεία, Hermogenis de titulis se probare sententiam ipse declarat. cf. c. II § 9 hh.

proll. VII 12, 20. 13, 3 sq: οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐαγόραν — πέντε εἶπον εἶναι ῥητορικάς· τὴν μὲν σύνδρομον τῇ φιλοσοφίᾳ, ἣν ὡρίζοντο ἐπιστήμην τοῦ εὖ λέγειν.

Quod rhetoricam scientiam esse contendit, in philosopho nihil habet offensionis.

Omnibus his ea comprobantur quae iam cognovimus, Minuciani Hermogenisque doctrinas ab illis aut impugnatas aut probatas aut immutatas aut excultas esse.

Aquila quem laudat Suidas num idem sit existimandus atque is quem Hermogenis interpretes commemorant necne, cum in medio relinquat Brzoska, ego nullus dubito. Refert enim Suidas: Ἀκύλας, φιλόσοφος, σχόλια λογικὰ γεγραφὼς περὶ

---

[1]) Qua de causa pares eos esse iudicat Archytae atque Aristoteli Syr. II 58, 23 sq.

[2]) Cf. Omont, Inventaire p. 16.

[3]) Cf. Piderit, Z. f. d. Alt. Wiss. (VIII (1841) 1100).

[4]) De quarto decimo Harpocrationis statu cf. An. VII 563, 20 sq.

συλλογισμοῦ; quocum cf. quae exhibet Nilus in fol. 35 r (antecedunt verba καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐκμετρούμενον = VII 396, 19): διασαφήσω δὲ ἐγὼ τὸ τρίτον καὶ τέταρτον σημαινόμενον. ὅρος λέγεται, ὡς ἔφαμεν, παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, ὥς φησιν ὁ Ἀκύλας, τὸ μέρος τῆς προτάσεως τοῦ συλλογισμοῦ· οἷον ὁ ἄνθρωπος ζῶον, τὸ ζῶον ἔμψυχον, ἔμψυχος ἄρα ὁ ἄνθρωπος. ἐν τούτῳ τῷ συλλογισμῷ μία πρότασίς ἐστι, τὸ ἄνθρωπος ζῶον, μέρος δὲ τῆς (fol. 35 v) προτάσεως τὸ ἄνθρωπος καὶ πάλιν ἕτερον μέρος τὸ ζῶον· τούτων οὖν ἑκάτερον ἰδίᾳ λέγεται ὅρος. λέγεται ὅρος τὸ τέταρτον σημεῖον ὁ διαλεκτικός, ὁ δηλωτικὸς τῆς φύσεως τοῦ ὑποκειμένου πράγματος· πρὸς δὲ τούτοις κτλ. = VII 396, 20.

Suid. s. v.: Εὐαγόρας Λίνδιος, ἱστορικός, ἔγραψε — τέχνην ῥητορικὴν ἐν βιβλίοις πέντε.

Ad hunc Euagoram solum locum proll. VII 12 pertinere putat Bernhardy in Suidae editione, hac ni fallor causa permotus, quod cuius in scholiis extet nomen, Hermogenis eum scripta interpretatum esse putat; nihil autem Suidas de eius in Hermogenem commentariis refert. At nos cum quae Syriani dicuntur in Hermogenem scholia maxima ex parte librum de statibus ab Hermogenis auctoritate saepe alienum esse cognoverimus, eundem esse censebimus Syriani et Suidae Euagoram.

Syrianus suam de statibus doctrinam haurire se ex libris simulat Euagorae et Aquilae [1]), quos nominat p. 128, 13, plurium verborum circuitu ostendit aliis locis: οἱ τὴν ἀρίστην τῶν στάσεων ποιησάμενοι διαίρεσιν p. 127, 17; οἱ τεχνικώτερον διεξιόντες 127, 7; οἱ μεταγενέστεροι (cf. p. 56, 21) σὺν φιλοσοφίᾳ τοὺς περὶ τῶν στάσεων διεξελθόντες λόγους 151, 14; οἱ τῶν τεχνογράφων ἄριστοι 161, 22.

Neque tamen hoc ita esse crediderim consideratis locis p. 62, 26: προσθεὶς τὸ πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἄλλων αὐτὴν ἐχώρισε στάσεων; p. 63, 1: προσθεὶς τὸ ἐπὶ μέρους ἐχώρισεν αὐτὰς τῶν καθόλου. τὸ δὲ τοῦ στοχασμοῦ ἴδιον προσθεὶς τῶν ὁμογενῶν αὐτὸν χωρίζει στάσεων. Quemnam illum esse putabimus qui aliquid addiderit quo hunc statum seiungeret ab aliis? nempe eum qui quam modo ut perfectam induxit defi-

[1]) Cui fidem habet Fuhr l. c: *die στάσεις selbst erörtert er, allerdings mit Berücksichtigung des Hermogenes, im Anschluss an Euagoras und Aquila.*

nitionem invenit. Syrianus igitur neque hanc definitionem invenit et unum sequitur auctorem. Iam vero cum omnes quas Syrianus profert statuum definitiones ab eisdem incipiant verbis, ex eiusdem viri docti ingenio se esse ortas quasi ipsae produnt (cf. 62, 20. 99, 15. 129, 4. 139, 8. 144, 10. 147, 6. 148, 14. 153, 7. 157, 25. 162, 7. 193, 8. 195, 13. 198, 7. 202, 4). Unius igitur auctoris praecipue verba in suum transfert librum Syrianus.

Itaque si tamen Syrianus duos illos rhetores fontes suos esse contendit (p. 56, 20. 127, 7. 17. 128, 23. 151, 14. 161, 22), etiam in ea operis parte quae exhibet scholia in Hermogenem (p. 1—54), non, si una laudantur Euagoras Aquilaque, hos duos ante oculos habuisse putandus est. — 35, 1: ex utro fonte hoc hauserit, diiudicari non potest, cum thema de luxurioso a technicis in coniectura tractanda afferri soleat. cf. Hst. 150, 2. Fort. 90, 19. — 41, 22 cum dicat ἔνιοι-ὧν, apparet hoc loco eum non ex libro sed e memoria illos rhetores laudare.

Omissis igitur his locis dubiis Euagoras in scholiis nusquam una cum Aquila inducitur; contra ex locis p. 43, 13. 50, 23 Syriano solum Aquilam Minuciani doctrinam impugnantem in manibus fuisse apparet. Quas difficultates hoc uno modo solvere ausim: Syrianus priore in parte (p. 1—54) multis hausit ex auctoribus, maxime ex Aquila, Euagora (cf. p. 3, 23), Porphyrio (p. 14, 9), aliis quorum nomina reticet. Postea inde a pag. 56, 16[1]) quamquam Euagorae de statibus quattuordecim disputationem operi suo ut fundamentum subicit, tamen Aquilae nomen una cum Euagora laudare pergit.

p. 55—56, 15, cum discrepent inter se quae inveniuntur in p. 55, 14 et 152, 4, non ex Euagorae ingenio orta, sed a Syriano ut scholia et Euagorae librum conecteret, videntur esse composita.

Opinioni modo prolatae auctoritatem praebent nova Aquilae fragmenta:

Nil. fol. 39 r (antecedunt verba: ἡ προβολὴ κυρίως τὸ συνέχον = Sop. V 151, 15). ὁ δὲ ἀνεπίγραφος προβολή<ν> φησι κεκλῆσθαι διὰ τὸ προτετάχθαι καὶ προβεβλῆσθαι τῶν κεφαλαίων. ὁ δ'

[1]) Accurata statuum divisio incipit demum inde a p. 61, 3.

Ακύλας ἐκ τῆς προβολῆς τοῦ ὀνόματος· καὶ πιστοῦται ἐκ τοῦ τὸν ῥήτορα ἐν τῷ κατὰ Μειδίου καλέσαι αὐτὴν προβολήν. ἐπεκράτησε γὰρ ἐκ τούτου λέγεσθαι οὕτως. Euagoram quoque propositionis etymologiam praebere similem et Demosthenis orationem in Midiam habitam proferre animadvertas. cf. Syr. II 101, 11 sq.

Nil. fol. 70 r (ad Hst. 154, 23): δεύτερον κεφάλαιόν φησιν ὁ Ἀκύλας, ὅτι ἡ γνώμη τάξιν ἐπέχει χρώματος. ἑκατέρου γὰρ τῶν ἀντιδίκων τὴν γνώμην τοῦ ἐναντίου ἀνατρέποντος καὶ τὴν οἰκείαν εἰσάγοντος ὥσπερ χρῶμα εὑρίσκεται. δεῖ δέ φησιν, ἐπειδὴ πολλάκις ἀπορεῖ ὁ εἷς τῶν ἀντιδίκων οἰκείαν γνώμην εἰσενεγκεῖν, κεχρῆσθαι παραγραφικῷ λέγοντα, ὅτι περιττὸν ποιεῖ ἐῶν τὸ προκείμενον καὶ γνώμας ἐρευνῶν· ὁ γὰρ τὸ κενοτάφιον διορύξας ἀπορῶν γνώμην εὔλογον ἀποδοῦναι μεθ' ἧς ὤρυξε χρήσεται τῷ παραγραφικῷ. Nihil ad hanc doctrinam facit in Syriani libro; nam eo qui simile quoddam praebet, loco non de eorum qui apud iudices litigant (cf. Hst. 154, 23 sq.), sed de legislatoris voluntate agitur.

Nil. fol. 98 r (ad Hst. 158, 1; antecedunt verba: ὅλως ἀδίκημα = VII 496, 5): οὐ γὰρ τὸ πεπραγμένον ὑπεύθυνον ἵνα πρὸς ἕτερα παραθῇ. Ἀκύλας δὲ ἀξιοῖ αὐτὸ ἐμπίπτειν λέγων, ὅτι δυνατὸν καὶ τὸ μὴ ὂν ὑπεύθυνον πρὸς ἕτερα παρατιθέναι ὡς ἐπὶ τοῦ ζωγράφου· λέξει γάρ, ὅτι μεῖζον τοῦ προδοῦναι τὰς ναῦς τὸ ἐν σπάνῃ καταστῆσαι τὴν πόλιν. Item Euagoras comparationem usurpari posse docet et ab accusatore et a reo (cf. Syr. II 134, 2 sq.).

Sed vereor ne quis mihi opponat illud quod supra exscripsi Aquilae fragmentum (Nil. fol. 35 r), quod maiorem cum Syriani verbis (p. 97, 3 sq.) affinitatem prae se ferat, quam ut illum Syriani locum ex Aquila pendere negari possit. Cui respondeo illum locum quo quid significare possit finis disseritur, desiderari posse in libro de statibus composito[1]); deinde illud quod affert Nilus fragmentum ex opere quodam de syllogismis depromptum esse cognovimus. Ergo Syrianum hoc

[1]) Tale quid iam sensit Minas, qui cod. 727, 68 r asterisco post ἐκμετρούμενον (= VII 396, 19. Nil. fol. 35 v) posito haec profert in adnotatione: μετὰ τὸ ἐκμετρούμενον ἔπεται ἐν τῷ ἀντιγρ. παρένθετα ἄλλου τινὸς καὶ οὐχὶ τοῦ σχολιαστοῦ· λέγει γάρ· διασαφήσω κτλ. usque ad πράγματος. ταῦτα οὐδὲν ἄλλο ἢ ἑρμήνεια δῆθεν τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου σημαινομένου, ἅπερ ἦν ὁ ὀνοματώδης ὁρισμὸς τοῦ ὅρου κατὰ Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην.

loco ex Aquila hausisse concedo, sed non ex arte eius rhetorica. Itaque etiam his concessis ea quam supra confirmavimus sententia, in statibus disserendis Euagorae vestigia premere Syrianum, nullo modo infringitur.

Quod attinet ad Euagorae et Aquilae aetatem, non ante annum 250 eos floruisse coniecerim [1]).

Iam nonnulla verba faciam oportet de status negotialis apud Syrianum dispositione, cum quanam ratione et Minucianum et Hermogenem suum in usum verterit Euagoras, hac occasione demonstrari possit. Sequitur post usitatam definitionem (p. 162, 7) divisio negotialis in modos rationalem et legalem (cf. c. II § 9 M) una cum iudicio quodam de Hermogene qui haec docet (stat. 164, 2): ἔγγραφος μὲν ἡ ἀπὸ ῥητοῦ τὸ ζήτημα ἔχουσα; quocum cf. schol. Apth. II 674, 25 sq: — διδάσκει Ἑρμογένης ἐν τῷ περὶ στάσεων, ἐν οἷς φησιν, ὅτι ἔγγραφος μὲν ἡ ἀπὸ ῥητοῦ τὴν ζήτησιν ἔχουσα, δεῖ δὲ προσθεῖναι καὶ περὶ ῥητόν. Sop. IV 724, 4. Max. Pl. V 336, 27 [2]); cf. V 187, 24. 26. VII 593, 29 sq. 594, 7 [3]). Verba περὶ ῥητόν ut Hermogenis verbis adderentur, iam paulo post Hermogenis libros editos videntur proposuisse viri docti, cum iam Euagoras ad hanc normam suam fingat doctrinam: ἡ μὲν ἔγγραφος ἀπὸ ῥητοῦ τινος καὶ περὶ ῥητὸν ἔχει τὴν ἐξέτασιν (p. 162, 11). Porro si quis in eo qui iam sequitur impetu in eos qui genera statuum esse docent quae differentiae controversiarum existimandae sint, eorum meminerit de quibus iam disserui (cf. p. 131, 22. 140, 12. 198, 21. 201, 20 coll. cap. II § 9 D, ii, mm), non iam quae enumerantur septem controversiarum differentiae quin secundum Minuciani exemplum constitutae sint dubitabit. Deinde quonam ab aliis hic differat status, disseritur, quod Minuciani et Euagorae proprium esse iam diximus (p. 165, 12 sq. cf. 97, 20. 130, 13. 145, 2. 150, 5. 153, 11. 193, 22. cap. II § 9 bb. cap. IV § 14 C). Tum p. 169, 17 sq. quinque divisionis locos exhibet Hermogenem secutus (cf. progymn. p. 11, 8 Sp.)[4]); tum postquam breviter de praeparatione et

[1]) Cf. Graeven, Corn. Praef. p. XXIX.

[2]) Omnes eundem auctorem videntur sequi.

[3]) Cf. c. VI § 18 aa.

[4]) Quinque Hermogenis locos praebet etiam pag. 91, 17 sq. coll. Hst. 164, 2.

narratione exposuit (p. 170, 14 — 171, 2), iterum locos (τελικὰ κεφάλαια) recenset tres, quos in alios decem partitur[1]). At talia faciunt neque ad quinque locos modo constitutos neque ad eam quam Hermogenes praebet locorum seriem.

Syr. II 171, 8 sq.	Hst. 164, 10 sq.
νόμιμον	νόμιμον
δίκαιον	ἔθος v. 13
ἔθος	δίκαιον 22
χρήσιμον	χρήσιμον 26
ἀναγκαῖον	ἀναγκαῖον 27
δυνατόν	οὐ χαλεπόν 165, 6.
ῥᾴδιον	ἀναγκαῖον 8
ἐκβησόμενον	ῥᾴδιον 11
πρέπον	ἔνδοξον 28
ἔνδοξον	ἐκβησόμενον 166, 4.

Apparet igitur post sententias et Minuciani et Hermogenis prolatas nunc suam inferre Euagoram doctrinam, quae quamvis sit Hermogenianae similis, tamen paucis differt. Eosdem tres locos invenies apud Syrianum p. 84, 21. 89, 16; (cf. schol. Apth. II 672, 30 = An. VII 590, 18 = Max. Plan. V 335, 25. 335, 3 sq. Sop. V 31, 19 sq. cf. 32, 21. 33, 11.)

Suida teste Euagoras artem rhetoricam quinque libris absolvit. A Syriano II 3, 25 laudatur eius στάσεων πραγματεία; p. 198, 18 quae antecedunt appellantur διαίρεσις στάσεων. Unde Euagorae librum inscriptum fuisse colligo περὶ στάσεων. Iam si ab Hermogene impugnatum esse tenemus Minucianum propter artis titulum libro de statibus datum (cf. c. II § 9 hh), si hac de causa hunc titulum multos abrogasse technicos operi totius rhetoricae partem continenti consideramus, denique si hunc Euagorae de statibus tractatum unum fuisse ex quinque totius artis libris conicimus, quinque libris Euagoram easdem atque Hermogenem[2]) enarrasse materias, praeexercitamenta scilicet, status, inventionem, formas, methodum concludamus oportet.

Quae alio Syriani loco confirmatur opinio: p. 171, 4: ἐν προγυμνάσμασιν ἡμῖν εἴρηται. Quae cum non possint esse Her-

[1]) Volkm. p. 302.

[2]) Cuius opus appellat πεντάβιβλον Tzetz. chil. 6, 751. 11, 259.

mogenis praeexercitamenta, in quibus tres illi loci non inveniuntur (cf. p. 11, 8. 18, 8. 27), restat, ut hoc loco eius quem exscribit Syrianus, h. e. Euagorae intellegenda esse praeexercitamenta concludamus, praesertim cum Syrianum in Hermogenis praeexercitamenta commentarium scripsisse traditum non sit.

His constitutis etiam quae in praeexercitamentis protulerit Euagoras coniectura assequi licet. Ut enim Minucianum in arte de multis quaestionibus, quibus de artis rhetoricae natura atque indole instruatur discipulus disputasse cognovimus, ut de civili quaestione (cf. c. II § 9 b), de oratoris officiis (c II § 9 a), de controversiarum generibus et modis (cf. c. II § 9 k), de generibus rhetoricae (cf. c. II § 9 a), ita talia ab Hermogene consilio neglegi comperimus. Porro Syrianus refert (p. 171, 4): ἐν προγυμνάσμασιν ἡμῖν εἴρηται, εἴγε καὶ τρία τῆς ῥητορικῆς ἔγνωμεν εἴδη. Quae tria rhetoricae genera ubi tractasse Euagoram censebimus? Nimirum in praeexercitamentis. Euagoras igitur quaestiones illas discipuli instruendi causa tractatas, quas Hermogenis auctoritatem secutus in librum de statibus confectum non recepit, ne omnino neglegerentur in praeexercitamenta relegavit.

Contra Aquilae in Minucianum opprobria ad tales pertinere quaestiones cognovimus (cf. supra p. 65). Itaque cum Aquilam de eiusmodi quaestionibus disputasse necesse sit, ad Minuciani impugnati exemplum suum confecisse Aquilam librum de arte rhetorica concludimus.

Cap. V.

De Sopatro.

§ 16.

Quae intercedat ratio inter Sopatrum et Minucianum Hermogenemque.

Iam accedamus ad Sopatri (Rhet. Graec. V 1—212) commentarium, cuius exordium (p. 1—17) postea tractandum

nunc praeterimus. Hac quoque in causa omnes quibus cum Hermogene consentit Sopater locos notare supersedens de eis disputabo quibus Hermogenis doctrinam aut reicit aut corrigit.

— 30, 24 sq.: Hermogenis doctrinam (stat. 133, 18) impugnat et postquam omnes qui ei extiterunt defensores confutavit (cf. p. 31, 18. 32, 3. 20. 33, 1. 11), errasse Hermogenem contendit: λείπεται τοίνυν ἐπταῖσθαι τὸν ὅρον καὶ ἐκ προσθήκης ἰᾶσθαι δύνασθαι 33, 27.

— 51, 28 sq.: vituperat eum, quod personarum materias omiserit (ἐκλέλοιπεν τὴν ἑκάστου ὕλην 51, 30) et rerum differentiae sit ignarus (v. 31); contra suam profert opinionem.

— 74, 23: increpat eum propter vocem πρόβλημα pro ζήτημα usurpatam; cf. 84, 2. Marc. IV 138, 18.

— 74, 30 sq.: vituperat eum, quod elocutionem secundum controversiae genus instituendam esse docuerit; cf. Hst. 137, 10.

— 85, 10 sq.: definitio coniecturae percensetur; cf. sent. contr. 2.

— 90, 9: verba stat. 139, 2 supervacua esse censet.

— 91, 7: negotialis definitionem imperfectam esse contendit (cf. ἀτελῶς σφόδρα v. 7; οὐκ ἀκριβῶς v. 12. 23) et aliam inducit perfectam (p. 92, 15).

— 94, 20: idem iudicat de qualitatis absolutae definitione.

— 106, 10 sq. (cf. 103, 10): invehitur in verba Hermogenis stat. 141, 6 cf. c. II § 9 H; s.

— 108, 21 cf. 111, 9: quod tertium ambiguitatis modum neglexerit obiurgatur.

— 108, 28: mendi arguitur, quod asystato usus sit in statu illustrando.

— 109, 29: doctrina eius de translatione suppletur; cf. 110, 9.

— 118, 24: (legendum est: ἔλαθε δὲ αὐτὸν ὁ τεχνικός pro ἔλαβε) ipsum erroris coarguisse se demonstrat Hermogenem, cum Minucianum de coniectura imperfecta impugnaret.

— 122, 28: quattuor Hermogenis praescriptiva duo esse ostendit.

— 125, 19: invehitur in stat. 143, 27.

— 131, 1: quod iuventutem et divitias laudi tribuerit, carpitur Hermogenes.

— 131, 12: τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους — ηὕρηται — δέ ποτε καὶ μόνου τοῦ φεύγοντος | contra Hst. 145, 31: μόνου δὲ τοῦ φεύγοντος γενέσθαι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀδύνατον.

— 135, 6: arguit eum inscientiae (ad stat. 147, 1 cf. 192, 2 ad stat. 166, 20).

— 141, 2: Hermogenis doctrinam supplet.

— 159, 8 sq: quod confuse docuerit et definitionem ab accusatoris parte constituerit, vituperatur Hermogenes.

— 141, 30: qualitatis absolutae genera quae Hst. 161, 11 enumerare consilio praetermiserat, inducit recens a se ficta (καινοτομηθέντες: p. 172, 15).

— 209, 14: vituperantur verba ἀντιθέσει ἔστιν ὅτε (p. 171, 23), semper enim unam ex assumptivis incidere.

Praeterea cf. 178, 18 ad Hst. 162, 6.
188, 28 — 164, 23.
189, 27 — 165, 6.

Accedit quod cum his in Hermogenem obiurgiis interdum laus Minuciani coniungitur. Is quem iam tetigi locus p. 51, 28 sq ita desinit, ut eas quas rixarum cupidus sibi excogitaverit Hermogenes differentias meras esse nugas Sopater contendat (p. 55, 16 sq); deinde Hermogenis rationes cadere, contra valere causam Minuciani declarat: p. 57, 6 sq. cf. c. II § 9 e; x.

— 121, 24: reprehenditur Hermogenes propter locorum coniecturae ordinem (stat. 143, 5), cui praefertur ordo Minuciani aliorumque (p. 122, 6) cf. c. II § 9 v.

Itaque Sopatrum saepius facere cum Minuciano non mirabimur.

— 57, 23 sq: asystata et quae consistunt controversias eadem discernit ratione per αἴτιον, συνέχον, κρινόμενον, cf. 61, 28. 69, 31. 77, 29. 84, 9. 158, 19. 197, 31. cap. II § 9 f.

— 85, 23, cf. 91, 25. 139, 33. 146, 7: de coniectura admirabili cf. c. II § 9 y.

— 98, 7 sq: technicum errare se sentire contendit et exponit secundum Minucianum, quo differant remotio et deprecatio (v. 27), cf. cap. II § 9 kk.

— 122, 21: qualitatem (propriam scilicet) et voluntatem adnumerat conclusioni, cf. c. II § 9 w.

— 159, 13: status ab accusati parte esse cognoscendos docet, cf. c. II § 8 B2.

— 163, 23: assumptivum in qualitate absoluta deficere potest, cf. c. II § 9 cc.

— 205, 25: ebrietas filii facit statum deprecationis, cf. Min. ap. An. VII 203, 11 sq.

Accedit quod nonnullis locis Sopater ad Minucianum videtur respicere:

— 75, 12: quattuor controversiarum profert genera Minuciani modis similia, cf. c. II § 9 k.

— 75, 31: quattuor enumerantur modi quinque Minuciani generibus similes, cf. c. II § 9 k.

— 77, 28: status esse dicitur τοῦ ἢ πεπρᾶχθαι ἢ κληθῆναι ἢ ποιότητος ἐξέτασις; at eadem significant haec verba atque ὕπαρξις, ἰδιότης, ποιότης: 83, 18. 84, 21. 85, 27. 117, 15. Cum idem esse constet ὕπαρξις atque στοχασμός (cf. V 30, 25. 31, 5. IV 74, 16. 218, 2. 305, 28) et ἰδιότης atque ὅρος, iam coll. eis quae exposui in c. II § 9 o illam ex Minuciani doctrina pendere definitionem coniciam.

Nonnulla ex quibus Syriani auctorem philosophiae quoque operam dedisse conclusimus indicia etiam in Sopatri commentario inveniuntur: non solum quo singuli differant[1]) status explicat, sed etiam quid habeant commune[2]); ut ille (cf. supra p. 63) quae genera esse negavit, modorum nomine ornat (p. 171, 4. 178, 32).

Unde tertii p. Chr. saeculi auctorem Sopatri commentario subesse suspicor.

Attamen cum quae consideravimus ad auctorem nos relegent, qui cum Hermogenem impugnaret tum Minuciano opitularetur, alius generis scriptorem quendam produnt quae nunc proponemus. Non solum enim Hermogenes magnis effertur laudibus (cf. καλῶς 25, 18. 63, 14. 71, 20. 85, 11.

[1]) 64, 4. 29. 67, 29. 70, 26. 71, 3. 89, 24. 91, 21. 30. 92, 13. 30. 93, 9. 95, 3. 8. 18. 96, 6. 27. 99, 5. 13. 19. 100, 5. 19. 30. 110, 15. 113, 18. 26. 114, 12. 28. 116, 6. 15. 26. 123, 1. 133, 12. 151, 29. 160, 3. 27. 166, 4. 174, 4. 192, 36. 207, 9. 17.

[2]) 64, 1. 27. 67, 27. 88, 29. 92, 31. 93, 6. 94, 24. 95, 21. 96, 11. 98, 29. 99, 8. 100, 13. 23. 28. 101, 7. 113, 4. 23. 114, 5. 25. 116, 3. 18. 117, 13. cf. 70, 25. 71, 2. 72, 21. 74, 17.

103, 1. 13. 108, 19. 131, 5. 133, 25 etc. καλῶς πάνυ 88, 9. 197, 17. ἱκανῶς 196, 18. εἰκότως 67,18. προσηκόντως 71,20) sed evenit etiam, ut doctrina Minuciani reiciatur, Hermogenis probetur:

— 151, 17: in quaestione utrum propositio an definitio primus status finitivi sit locus, Hermogenem sequitur, cf. c. II § 9 z.

— 178, 25: Minuciani de tribus assumptivae qualitatis generibus doctrinam improbat, cf. c. II § 9 ii.

In scholasticorum de Hermogenis doctrina rixis cum etiam defensores eius extitisse clarum sit (cf. οἱ ἀπολογούμενοι περὶ αὐτοῦ V 118, 30), ad unum ex illis ea quae modo exposui pertinere censeo.

Elucet igitur praeter alios quos nunc non curamus, usum esse Sopatrum scriptis duorum rhetorum, quorum alterum Minuciano contra Hermogenem opem tulisse, alterum Hermogenis fautorem fuisse cognovimus.

Atque duo hoc modo in unum coisse corpora quae probent indicia inveniri possunt:

p. 76, 13: Minuciani etymologia verbi στάσις exhibetur quam

p. 77, 12 coniunctam cum aliis repetitam reperies.

p. 159, 26 nonnullos technicos tria status finitivi[1]) genera docuisse refert; quae tamen non genera sed qualitates esse existimanda (p. 160, 2), itaque illis nugis omissis certa proferenda esse de fine (v. 11). Iam si eiusmodi genera non ex locorum, sed controversiarum differentia orta in Minuciani arte extitisse (cf. c. II § 9 ii; mm) meminerimus, eum qui talia neglegit Hermogenis esse sectatorem censebimus. Ergo iam Hermogenis de quibus agit Sopater verba (stat. 154, 22 sq.) accurate explicatum iri expectamus. Quod non solum non evenit, sed inducuntur tria genera (Sop. V 160, 12 sq.), quae ex Hermogenis norma omnino genera putanda non sunt nec a qualitatibus modo (p. 160, 2) reiectis quicquam differunt. Ergo usque ad p. 160, 12 Sopater auctorem sequitur qui genera ad Minuciani morem inventa improbat,

[1]) Pro λόγου legendum est ὅρου coll. schol. IV 578, 30.

inde a versu 12 alius subest auctor qui eiusmodi genera admittit.

p. 175, 12—32 et 176, 1—12: de eadem agitur materia.

Plane duorum auctorum perlucent vestigia in p. 197 (ad Hst. 168, 2), ubi v. 17 Hermogenes laudatur (καλῶς), v. 22 vituperatur (κακῶς), quae iudicia secum pugnantia leviter consuta sunt verbis: εἰδέναι δὲ καὶ τοῦτο χρή (v. 21).

At ego quisnam sit ille auctor Hermogenis defensor inquirere nunc non curo, Minuciani patronum investigabo[1]).

§ 17.

De Porphyrio.

Quasdam prooemii (p. 1—17) partes per Porphyrium saepius laudatum ad Sopatrum esse delatas postquam coniecit A. Gercke (Hermae vol. 32 (1897) 344), iam non prooemio solum, sed toti Sopatri commentario opus quoddam Porphyrii subesse comprobare possum.

p. 9, 1 sq.: ζητοῦσί τινες πρῶτον, τί δήποτε τέχνην ῥητορικὴν ἐπιγράψας τὸ βιβλίον —; talem in modum cum opus suum non inscripserit Hermogenes, Minucianum vero libro de statibus artis nomen indidisse cognoverimus (cf. c. II § 9 hh), illa verba in ea Minuciani extitisse suspicor defensione quam commemorat Sopater (v. 14) ὁ δὲ Πορφύριος ἀπολογούμενος ὑπὲρ τοῦ Μινουκιανοῦ τὸ αὐτὸ ἔγκλημα ἐγκαλουμένου —; haec argumenta pro Minuciano a Porphyrio prolata etiam quibus defendatur Hermogenes apta videntur: ταύτην τὴν ἀπολογίαν προτείνεται, ἥτις καὶ ὑπὲρ Ἑρμογένους ἁρμόσει λέγεσθαι v. 18; deinde cum per Suidam (s. v. Πορφύριος) Porphyrium commentarium confecisse doceamur εἰς τὴν Μινουκιανοῦ τέχνην, non dubitabimus statuere conscripsisse Porphyrium commentarium in Minuciani artem, in quo quae ab Hermogene contra illum prolata erant ita refutare studeret, ut cum defensione impetus in Hermogenem coniungeret. Quem

[1]) Liceat hoc loco adnotare praeter alios usum esse Sopatrum Menandro; quod non solum apparet ex fragmento Menandri per Christophorum servato (fol. 102 v = V 101, 14 sq), sed etiam verisimile est coll. Sop. V 132, 7 cum schol. Demosth. p. 388, 2 sq. Ddf., quae maxima ex parte ad Menandrum redeunt.

commentarium[1]) a Sopatro in suum opus esse translatum certum est, etsi in singulis quid debeat Porphyrio dispici iam non potest[2]).

Iam consideremus Porphyrium esse aequalem Euagorae Aquilaeque et rhetorem et philosophum Platonicum atque Suida (s. v. Λογγῖνος) teste e schola Longini prodiisse, quem Hermogenis auctoritatem non agnoscere affirmat Graeven, Corn. praef. p. XXVI.

Pauca addam de p. 78, 28—83, 29, quibus se Sopater methodum a se inventam proferre affirmat. Sed ex huius ingenio eam natam esse, si quis ea quae p. 8, 16. 68, 19 nugatur expenderit, vix credet. Ergo illud ἐπινενόηται ἡμῖν (p. 79, 6) ad eum quem excussit pertinet auctorem, quem in statibus fingendis modo ad Minucianum modo ad Hermogenem respexisse modo utrumque correxisse, si eos perlegeris, intelleges. Sed ad Porphyrium non referendam esse hanc methodum coll. p. 81, 17 sq. cum An. VII 203, 22 sq. apparet.

In fine liceat adiungere Porphyrii fragmentum adhuc ineditum quod exhibet Nilus in fol. 170 v (antecedit fragmentum Eustathii cf. c. VI § 18 cc): καὶ ὁ Πορφύριος ἔλεγεν, ὅτι ἡ ἀντινομία ἀπὸ δύο ῥητῶν κεκυρωμένων θέλει εἶναι (sequitur fragmentum Epiphanii cf. c. VI § 22 b).

---

[1]) Praeter Menandrum et Porphyrium in Minuciani artem confecit commentarium Pancratius quidam (Suid. s. v.). Quem omnino alias ignotum si Pro aeresii sub Iuliano florentis (Suid. s. v. Προαιρέσιος) patrem esse ponimus, sub Constantino eum fuisse coniectabimus.

[2]) Minime enim ego omnia quibus differunt Sopater et Hermogenes Porphyrii libro deberi existimo.

Cap. VI.

De philosophis rhetoribusque Platonicis.

§ 18.

De Eustathio[1]) et Paulo.

Postquam K. Fuhr quam confirmare studuerat sententiam, Eustathium qui in scholiis in Hermogenem citatus sit eundem esse atque Thessalonicensem Homeri interpretem (cf. Rh. M. 51 (1896) 48 sq.) in eodem volumine ipse in dubium vocavit (p. 164), solum constat sub Eustathii nomine posterorum in manibus fuisse commentarium simillimum commentarii An. VII Walz.[2]).

Agedum fragmenta ex Eustathii opere servata perlustremus.

a) Christoph. fol. 49 v[3]): difficultatem Hermogeni obiectam solvere studet.

b) Chr. 66 v: Hermogenem defendit.

c. Chr. 79 v: thema Hermogeni ignotum ἀσύστατον κατὰ τὸ κακόηθες esse censent Marc. IV 169, 18. An. VII 164, 6; sed hic dicens v. 12: καὶ τοῦτο ἀνάγομεν ἐπὶ τὸ ἑτερορρεπές facit cum Eustathio.

d) Chr. 79 v: Hermogenem propter qualitatis absolutae definitionem vituperat[4]); praeter locum schol. IV 233 quem attulit Fuhr (p 47) cf. Syr. II 128, 15 sq.; ad ὑπογραφή cf: Syr. II 138, 14 sq. schol. IV 235, 7 sq.

e) Christ. 101 v cf. An. VII 203, 23 sq : consentit cum Porphyrio in distinguendis remotione et deprecatione.

---

[1]) Cf. Westermann, Gr. Ber. § 103: *„das Gelichter rhetorischer Neuplatoniker,“* quibus in adn. 2 inter alios etiam Eustathium adnumerat.

[2]) Cf. Krumbacher, Byz. Litt. 2 § 195 not. 6.

[3]) In textu constituendo probo quae proposuit Fuhr p. 46; in fine legendum puto: ὡς καὶ τούτων κἀκείνων <ἐκ τῶν αὐτῶν γινομένων> προτάσεων.

[4]) Quis est ille qui ἀπολογεῖται? num Eustathius, is qui paulo ante ἐπιλαμβάνεται?

f) Chr. 109 r, ubi Nilus post ἐπιχειρεῖ δὲ οὕτως exhibet haec (fol. 167 v): ἐφ' ἑκάστου φησὶ πράγματος τὸ αἴτιον, τὸ συνέχον, τὸ κρῖνον ὑπάρχει τὰ τρία. αἴτιον μὲν οὖν ὁ κατήγορος, συνέχον ὁ ἀπολογούμενος, κρίνων (sic) ὁ δικαστής. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ προκειμένου προβλήματος τοῦ ἑαυτὸν πηρώσαντος (πειρ-: cod. semper) τὸ ποιοῦν τὴν δίκην αἴτιον ἡ πήρωσίς ἐστιν. οὐκοῦν αἰτήσει πρότερον δηλαδὴ ὁ πηρωθεὶς καὶ χρήσεται τῷ ῥητῷ· ἐν δὲ τοῖς κατὰ ἀξίωσίν τε καὶ αἴτησιν τῆς κατηγορίας τὴν τάξιν ἡ αἴτησις ἐπέχει· δεῖ γὰρ πρότερόν τινα αἰτῆσαι, εἶθ' οὕτως τὴν ἀντίρρησιν γενέσθαι πρὸς τὴν ἀξίωσιν, ὅπερ ἐστὶ κἀνταῦθα. χρήσεται ὁ μὲν αἰτῶν, φησι, ὃς καὶ ἔχει τὴν τοῦ κατηγόρου τάξιν, τῷ ῥητῷ, ὁ δὲ ἀντιλέγων, ὃς τὴν τοῦ ἀπολογουμένου, τῇ διανοίᾳ. καὶ πρὸς τούτοις πάλιν ἀνάγκη προϋπάρχειν τὸ ῥητὸν τῆς διανοίας ἀεί· τίνος γὰρ ἂν ἀποδοθείη διάνοια μὴ προϋπόντος ῥητοῦ; εἰ οὖν δεῖ προϋπάρχειν πάντως τὸ ῥητὸν τῆς διανοίας, προϋπεῖναι δὲ τοῦ φεύγοντος τὸν διώκοντα, δῆλον ὅτι τὸ ῥητὸν ἂν εἴη τοῦ κατηγόρου, ἵνα τὸ πρότερον τῷ προτέρῳ δοθείη. καὶ οὕτως μὲν ὁ Εὐστάθιος, ἡμεῖς δὲ κτλ. Impugnat igitur et Minucianum et Hermogenem, qui scriptum etiam accusati esse docuerant; cf. c. II § 9 G.

g) Chr. 121 r, ubi Nil. fol. 156 v sq. addit haec: Εὐστάθιός φησιν ὅτι <καθ' ἑαυτὴν ἡ παραγραφὴ γενέσθαι οὐ δύναται[1])· γίνεται δὲ κατὰ τέσσαρας μόνας τῶν στάσεων> κατὰ ὅρον κτλ. Eustathius his verbis Hermogenis doctrinam (stat. 166, 18) circumcidit; similia profert Syr. II 158, 13, qui et ipse Demosthenis Timarcheam praescriptionis cum coniectura coniunctae exemplum esse censet. Fieri docet Eustathius praescriptionem κατὰ στοχασμὸν καὶ ὅρον καὶ δύο τῶν νομικῶν, ῥητὸν καὶ διάνοιαν λέγω καὶ ἀμφιβολίαν. καὶ κατὰ στοχασμόν φησιν, ὡς κατὰ Τιμάρχου· κακῶς δὲ λέγει ὁ Εὐστάθιος περὶ τὰς δύο μόνας τῶν νομικῶν γίνεσθαι τὴν ἐργασίαν· γίνεται γὰρ καὶ κατὰ συλλογισμὸν καὶ ἀντινομίαν. Tum impugnatur doctrina de statibus coniecturali et finitivo coniunctis cum praescriptione (fol. 157 r): συνίσταται ἡ παραγραφὴ μετὰ ἑκάστης στάσεως. κακῶς οὖν εἶπεν ὁ Εὐστάθιος τὴν πρώτην ζήτησιν ἤγουν τὴν παραγραφὴν κατὰ στοχασμὸν ἢ ὅρον εἶναι. καὶ ἐν τῷ τῆς ἱερείας γὰρ προβλήματι τοῦ δὶς περὶ τοῦ αὐτοῦ μὴ εἶναι δίκας πρὸ τοῦ ζητουμένου νομικὴ ἐστιν ἡ ζήτησις καὶ τελευταῖον ὁ ὅρος ἐμπίπτει. τοιγαροῦν

[1]) Cf. schol. V 357, 1.

ἐν ἁπάσῃ παραγραφῇ τρεῖς ἀνάγκη τὸ ἐλάχιστον ὑπεῖναι στάσεις, αὐτὴν τὴν παραγραφὴν καὶ τὴν συμπεπλεγμένην αὐτῇ, καθ' ἣν γίνεται, καὶ τὴν τῆς εὐθυδικίας, οἷον κτλ.; cf. schol. VII 622, 21 sq. = V 356, 25 sq.

h) Tzetzes = An. Ox. IV 1, 1 sq. 2, 27 Cramer: recedit ab Hermogene[1]).

i) Io. Doxap. = An. Ox IV 167, 26: recedit ab Hermogene, qui praescriptivum primum esse coniecturae locum docet stat. 143, 3.

k) An. VII 613, 4 = V 353, 21: quid de Hermogenis ordine iudicaverit, non apparet (cf. stat. 165, 28).

l) An. VII 646, 22 (ad Hst. 169, 22, cf. 141, 10): quod Hermogenes antinomiae subicit thema, Eustathio est πραγματικὴ κατὰ ῥητόν; idem est πραγματικὴ κατὰ ἀντινομίαν Syriano (II 196, 2. 15), qui Hermogenis diserte reicit sententiam. Ad utrumque igitur quadrant verba An. VII 223, 25.

m) An. VII 704 = An. Ox. IV 167 not. non pertinet ad statuum divisionem.

n) Nil. fol. 41 r (cf. c. II § 9 z): ut Minucianum praeparationem solam incidere iudicantem impugnari cognovimus, ita eos quoque, quos cum solam admitterent propositionem, intelleximus esse Hermogenem eiusque sectatores, impugnavit Eustathius teste Nilo (fol. 41 v; antecedunt verba: ταῦτά ἐστιν = VII 408, 28): τούτοις δὲ ὁ λόγιος Εὐστάθιος ἀνατρέπει λέγων οὕτως, ὅτι ἐν τῷ κατὰ Μειδίου κατάστασίς ἐστιν· εἰ γὰρ καὶ διὰ τριῶν ἐτῶν ἔγνωστο τὸ πρᾶγμα τοῖς δικασταῖς, ἀλλ' οὖν ἐπιλαθόμενοι ἦσαν διὰ τριῶν ἐτῶν εἰσαχθείσης τῆς δίκης, ὡς αὐτὸς ὁ ῥήτωρ φησίν (Dem. Mid. § 13)[2]). ἐπειδὴ γὰρ οὐ καθεστηκότος χορηγοῦ τῇ πανδίονι (sic) φυλῇ τρίτον ἔτος τουτί (cf. VII 409, 2). καὶ εἰκὸς ἐπιλελησμένους τοὺς δικαστὰς χρῄζειν τῆς ἄνωθεν διηγήσεως. κακῶς δὲ λέγει· οὐδεὶς γὰρ οὕτως ἐξηγήσατο τὸ χωρίον, ἀλλ' ὅτι ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Διονυσίων ἐπὶ τρίετη (sic) ἡ Πανδιονὶς φυλὴ χορηγὸν οὐκ εὐπόρησε καὶ τότε Δημοσθένης ἑκὼν ἐχορήγησε. λέγει δὲ καὶ ἕτερον λόγον ὁ Εὐστάθιος, ὅτι εἰ καὶ ἔγνωστο τοῖς δικασταῖς τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' οὖν πρὸς τὸ συμφέρον ἑαυτοῦ τὰ πεπραγμένα σχηματίζοντος (— ζων: cod.) ἑκάστου διηγουμένου καταστάσει χρησόμεθα· οὐ τοίνυν οὐδὲ κατὰ τοῦτον τὸν

[1]) p. 9, 21 sq. non magis intellego quam Fuhr p. 48.

[2]) Cf. Volkm. p. 149. Cornut. § 112 p. 21, 12 sq. cum adn. Graeveni.

λόγον περιττὴ ἂν ἡ διήγησις ἐτύγχανεν οὖσα. κακῶς δὲ λέγει· εἰ γὰρ ἔγνωστο τὸ πρᾶγμα καὶ κακουργῆσαι ἐβουλόμεθα, εὐχερῶς <ἂν> ἐφαινόμεθα. λέγει δὲ ὁ Εὐστάθιος καὶ ἕτερον λόγον, ὅτι πολλὰ ἔξωθεν διηγησάμενος φαίνεται, ἅπερ οὐκ ἐν τῷ θεάτρῳ ἐπράχθη οὐδὲ ἦν τοῖς δικασταῖς γνώριμα· οἷον τὸ τοῦ χρυσοχόου καὶ τὸ[ν] περὶ τὸν αὐλητὴν καὶ ὅσα τοιαῦτα. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον ἤγουν τῆς προβολῆς τοῦ ὀνόματος ὅτι καὶ ὁ ῥήτωρ προβολὴν αὐτὸ ἐκάλεσε, φησίν, ὅτι καθάπαξ ἐπισυμπλέκεσθαι δεῖ τῇ διηγήσει τὴν προβολήν. τί οὖν θαυμαστόν (fol. 42r), εἰ κἀνταῦθα τῆς προβολῆς ἐπισυνημμένης τῇ διηγήσει ὁ ῥήτωρ εἶπεν (Dem. Mid. § 19)· ἐφ' οἷς αὐτὸν προὐβαλλόμην. ἀλλ' εἰ δεῖ τοὺς τῶν ἄλλων λόγους ἐάσαντας εἰπεῖν τὰ ἡμέτερα, λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι κτλ. (disseritur modo praeparatione, modo propositione opus esse; tum in fine folii: πρὸς τοὺς λέγοντας καὶ κατάστασιν καὶ προβολὴν ἐμπίπτειν ἀπαντῶμεν οὕτως, sequuntur alia argumenta). Eustathius ergo profert doctrinam e Minuciani et Hermogenis praeceptis confectam; quam plane cum eis quae exhibet Syr. II 64, 10. 101, 9 congruere cum iam statuimus, tum clare apparebit his (Nil. fol. 42v): ἰστέον δέ, ὅτι φησὶν ὁ Εὐστάθιος συμπλέκεσθαι τῇ καταστάσει τὴν προβολήν, τοῦτο θέλων εἰπεῖν, ὅτι μετὰ τὴν κατάστασιν εὐθέως τῇ προβολῇ χρώμεθα. μὴ εὑρίσκων δὲ τοῦτο δεῖξαι ἐν τῷ κατὰ Μειδίου τῷ ὀνόματι τοῦ συμπεπλέχθαι παραλογιζόμενός φησιν, ὅτι συμπεπλεγμένας λέγω, καθ' ὃ ἅμα εἰσὶν ἡ αὔξησις καὶ ἡ διήγησις. καὶ εὑρίσκεται λέγων τὰ ἡμέτερα· τοῦτο γὰρ λέγομεν εἶναι προβολὴν διήγησιν μετ' αὐξήσεως.

o) Nil. fol. 43v: ταύτην δὲ τὴν ἐργασίαν ἣν ἔφαμεν (ἔφημεν cod.) πιστοῦται[1]) Γεώργιός τε καὶ Εὐστάθιος· φησὶ γὰρ οὕτως· τοῦ κατηγόρου προβολῇ πλατείᾳ χρωμένου καὶ πίστιν (πιστήν cod.) ἐμποιοῦντος τῇ ἑαυτοῦ ἀνθορισμῷ, οὐδ' ὁ φεύγων ἀρκεῖται τῷ (τό cod.) ψιλῶς ὁρίσασθαι, ἀλλὰ κέχρηται οὕτως· πρώτην τίθησιν ἔνστασιν παραγραφικὴν λέγων. ὅτι οὐδεὶς ἐπὶ τῷ τοιούτῳ πράγματι ὕβρεως ἐκρίθη· καὶ πιστοῦται τοῦτο, εἰ μὲν εὐπορήσει, ἀπὸ νόμου, εἰ δὲ μή, ἀπὸ ἔθους, ἔθους δὲ ἐκ παραδειγμάτων ἢ οἰκείων ἢ ξένων· εἶτά φησιν ἐκ τούτου (fol. 44r) ὁδοποιεῖ ἑαυτῷ πρὸς τὸ ὁρίσασθαι· ὡς γάρ τινος λέγοντος εἰ οὐ λέγεις τὸ ἐπανατείνασθαι ὕβριν εἶναι, ὁρίζεται, ὅτι ὕβρις ἐστὶ καὶ τὸ τύψαι· εἶτα μετὰ τὸ ὁρίσασθαι κέ-

[1]) Animadvertas quaeso singularem; unum enim Georgium auctorem videtur sequi Nilus.

χρηται τῇ ἀντεμφάσει λέγων, ὅτι ἐὰν τὸ τύψαι ὕβρις ἐστί, δῆλον ὅτι καὶ τὸ μὴ τύψαι οὐκ ἐστὶν ὕβρις. κέχρηται δὲ καὶ τῷ ἀνακολούθῳ καὶ τῷ ἀκολούθῳ, τὸ μὲν ἀκόλουθον ἀπονέμων τῷ οἰκείῳ ὅρῳ, τὸ δὲ ἀνακόλουθον τῷ (τό cod.) τοῦ ἐναντίου λέγων, ὅτι ἀκόλουθόν ἐστι τῷ ὑβρίζοντι καὶ τὸ τύψαι, ἀνακόλουθον δὲ καὶ τῷ ὑβρίζοντι τὸ μὴ τύψαι. καὶ ταῦτα μὲν ὧδε οὗτοι. Cf. VII 410, 25–412, 16.

p) — fol. 53r (ad Hst 154, 2): περὶ τῆς γνώμης τοῦ νομοθέτου ἔχομεν ζητῆσαι κεφάλαιον καὶ πρῶτον περὶ τῆς τάξεως· ὁ γὰρ ἀνεπίγραφος καὶ ὁ Γεώργιος Φοιβάμμων τε καὶ Εὐστάθιος ἔφασαν, ὅτι ἡ γνώμη τοῦ νομοθέτου ὡς καλῶς εἴη μετὰ τὸν συλλογισμὸν τεταγμένον, δεῖ δὲ καὶ μετὰ τὴν πηλικότητα καὶ πρός τι ταγῆναι δύο λόγους. πρῶτον ὅτι ἔδει τὴν γνώμην τοῦ νομοθέτου ὥσπερ πιστοῦται τὰ προλαβόντα κεφάλαια, οὕτω πρὸς πίστιν ἄγεσθαι καὶ τῆς πηλικότητος (πιλ- cod.) καὶ τοῦ πρός τι, ἵνα καὶ ταῦτα ἐπιρρώσῃ τε καὶ ὥσπερ ὁμολογούμενα καταστήσῃ· κακῶς δὲ λέγουσι κτλ.

— 53v: δεύτερον λόγον λέγουσι τοῦ ὀφείλειν μετατετάχθαι τὴν γνώμην τοῦ νομοθέτου τούτων, ὅτι ὁ συλλογισμὸς ἴσα δείκνυσι τὰ πεπραγμένα τοῖς παρειμένοις. ἔδει τοίνυν μετὰ τὸ<ν> ἐκ τοῦ ἴσου τόπον ἀκολούθως τὸν ἐκ τοῦ μείζονος ἐπενεγκεῖν τόπον τουτέστι τὸ πηλίκον· κακῶς δὲ λέγουσι κτλ.

q) Disseruerunt technici πότε ἐμπίπτει ἀντίθεσις (ad Hst. 154, 7; antecedunt verba: ἐλλεῖπον φαίνεται = VII 438, 17): ὁ μὲν Μητροφάνης καὶ ὁ ἀνεπίγραφος θέλοντες κανόνα παραδοῦναι τοῦ πότε ἐμπίπτει φασὶ — (fol. 61r) —. οὐκ ἔστι δὲ ὁ κανὼν ἀληθής· ὁ δέ γε Ἀθανάσιός φησι (fol. 61v) —. κακῶς οὖν φησιν ὁ Ἀθανάσιος, tum sequitur (fol 62r): ὁ δὲ Εὐστάθιός φησιν, ὅτι πρὸς τὴν ὕλην τῆς ὑποθέσεως ἐμπεσεῖται ἡ ἀντίθεσις· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὅπου εὕρωμεν συμπλοκὴν στάσεων, πάντως τὸ ὁμώνυμον ἑκάστῃ στάσει ἐμπίπτει κεφάλαιον, ὥσπερ ἐν τῷ τοῦ εὐνούχου· συμπλεκείσης γὰρ τῆς ἀντιλήψεως καὶ ἀντιθέσεως τὰ ὁμώνυμα τούτοις ἐνέπεσε κεφάλαια τὸ ἀντιθετικὸν καὶ ἀντιληπτικόν· τῷ μὲν οὖν πρώτῳ καλῶς εἴρηται τῷ Εὐσταθίῳ, καὶ ἡμεῖς γὰρ οὐ νομίζομεν εἶναι κανόνα τοῦ ἐμπίπτειν τὴν ἀντίθεσιν, ἀλλ' ὅτε χορηγήσει ἡ ὕλη τῆς ὑποθέσεως· κακῶς δὲ δοξάζει ἐνταῦθα στάσεων εἶναι συμπλοκὴν ἐν τῷ τοῦ εὐνούχου, πολλὰ γὰρ αὐτῷ ἄτοπα συμβαίνει· πρῶτον κτλ., sequuntur tres causae. Desinit in fol. 64r post verba λεγομένων καταγελῶν (= VII 442, 10)

ita: οὗτος δὲ ὅστις ἂν εἴη τὰ αὐτὰ τῷ Εὐσταθίῳ λέγει καὶ ὡς αὐτὸς ἁμαρτάνει.

r) — 69v (ad stat. 154, 23): Hermogenem vituperat: περὶ τῆς γνώμης ζητοῦμεν δύο κεφάλαια, πρῶτον ὅτι φησὶν ὁ τεχνικός, ἡ γνώμη ὡσαύτως ἐπ' ἀμφοῖν ἐξετασθήσεται. φησὶν ὁ Εὐστάθιος καὶ ὁ Γεώργιος, ὅτι περιττὸν ἐποίησεν ὁ τεχνικὸς διαλαβὼν ἐνταῦθα περὶ γνώμης· ἤδη γὰρ ἐν τῇ ποιότη<τι> ἔγνωμεν αὐτὴν ἐμπίπτουσαν ζητοῦντες, ὁποία γνώμη πεποίηκε· καλῶς δὲ ἄμφω λέγουσι κτλ.

s) Solvuntur difficultates Hermogeni obiectae (stat. 154, 30), altera ab Eustathio quam alii obiecerunt, altera quam ipse proposuit Eustathius, ab aliis (fol. 83r): αὕτη ἡ διαφορὰ λύει τὴν παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ προφερομένην ἀπορίαν τὴν λέγουσαν, διὰ τί μὴ καὶ ἐν τῷ ἀντονομάζοντι ἑκατέρων τῶν ἀντεγκλημάτων φαμὲν αὐτὸν καθεστάναι ὑπεύθυνον, ἀποροῦσι δέ τινες, ὅτι εἰ φύσει ἐν τῷ ἀντονομάζοντι ἀκολουθεῖ τῷ μείζονι ἐγκλήματι τὸ ἔλαττον, διὰ τί μὴ μᾶλλον αὐτὸ συλλαμβάνει. πρὸς τοῦτο ὁ μὲν Εὐστάθιός φησιν, ὅτι ὡς ὁμολογούμενον αὐτὸ λαβὼν παρέρχεται καὶ οὐ συλλαμβάνει· οἶμαι δὲ οὐ καλῶς.

t) Ab Hermogene (stat. 155, 7) recedit etiam in his (fol. 84r; antecedunt verba: προειρημένους διπλοῦς = VII 465, 17): καὶ ὁ μὲν Εὐστάθιός φησιν (φασιν cod.) ὅ τι ἐλέγομεν ἐπὶ τοῦ ἀντονομάζοντος κτλ. = 465, 18[1]) usque ad πρόσεστι τῷ ἀντιδίκῳ = 466, 12. Tum sequitur: ὁ δὲ Γεώργιός, φασι, καλῶς λέγειν οἴεται τὸν Εὐστάθιον περὶ τοῦ ὅρου, ὅτι οὐκ ἐμπίπτει διπλοῦς, ἀλλ' ἀρκεῖται μόνον τῷ ἀναιρεῖν τὸν τοῦ ἐναντίου καὶ τὸν οἰκεῖον συνάγειν. φησὶ (φασι cod.) γὰρ αὐτὸς ὁ Γεώργιος· ἄλλως πως οὐκ ἔστιν ἐξετάσαι ἢ διπλῶς. περὶ τοῦ πρός τι ὁ μὲν Εὐστάθιος λέγει, ὅτι ἁπλῆν τὴν ἐξέτασιν ποιησόμεθα· ἑκάτερος γάρ, φησι, τὸ οἰκεῖον αὔξει μόνον. ὁ δέ γε Σώπατρος καὶ Γεώργιος καὶ Ἀθανάσιός φασιν (φησιν cod.), ὅτι ἐν τοῖς κατὰ ἀμφισβήτησιν ὅροις δυσκόλως ἐμπίπτει τὸ πρός τι, πλὴν εἰ μὴ κατά τινα περίστασιν, σπανίως δὲ πάνυ, σχεδὸν οὐδέποτε. ἡμεῖς δὲ (fol. 85r) φαμέν, ὅτι ἑκάτερος καὶ τὸ οἰκεῖον αὔξει καὶ τὸ τοῦ (τούτου cod.) ἐναντίου μειοῖ· καὶ διπλῷ χρηστέον τὸ πρός τι αὔξων καὶ μειῶν.

u) — fol. 98v (= ὅτι διηρημένου = VII 496, 28): disserit bifariam esse usurpandas collectionem, quantita, temcompara-

[1]) p. 465, 10: κεφαλαίων (fol. 84v) διπλοῦς —

tionem; desinit in fol. 99v: τὰ σώματα = VII 498, 7. Tum sequitur: καὶ τοσαῦτα μὲν ὁ Εὐστάθιος, ὅτι διπλῇ τῇ τούτων ἐξετάσει χρηστέον.

v) — fol. 99v: consentit cum Minuciano; cf. cap. II[1] § 9dd.

w) Metrophanes etiam compensationis locum docet esse praescriptivum, cui adversatur Eustathius (fol. 125r, post κρίνεσθαι = VII 554, 19): φησὶν ὁ Εὐστάθιος παντάπασιν ἀνάρμοστον εἶναι κτλ. usque ad ἐπιδραμεῖν (v. 33). Tum sequitur Georgii Metrophanem defendentis impetus in Eustathium.

x) Post κεφαλαίων (= VII 555, 12) exhibet Nilus haec (fol. 125v): ὁ δὲ Μητροφάνης πρὸ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους λέγει ἐμπίπτειν ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς τὸ αὐτοῦ παραγραφικόν. ὅπερ Εὐστάθιος χώραν μὴ ἔχειν ἐμπεσεῖν, εἴγε ὡμολόγηται τὸ ἀδίκημα, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται ἀκριβῶς.

y) Post κοινοῦ τόπου (= VII 559, 28) extant in fol. 127r haec: ἰστέον δέ, ὅτι εὗρηκεν ἐν τοῖς ἀγῶσι κοινὸν τόπον· ὁ Εὐστάθιός φησι δεῖν σημήνασθαι, ὅτι ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐμπίπτουσιν ἐπιλογικά· τοῦτο δὲ Γεώργιός τις οὐκ ἀποδέχεται.

z) — fol. 128v (cf. VII 563, 15): ἐντεῦθεν ἀπορία μεγίστη κινεῖται, εἰ ἀλλήλαις ἐπισυμπλέκονται, πόθεν ἐπιγινώσκομεν τὴν περιέχουσαν στάσιν καὶ τὸ περιεχόμενον κεφάλαιον. καὶ φησὶν ὁ Εὐστάθιος δύο μεθόδους, καθ' ἃς οὗς cod. τὰ τοιαῦτα διακρινοῦμεν τῶν ζητημάτων (cf. 563, 30).

aa) — fol. 141v: ἄλλοι δέ φασιν, ὧν εἷς ἐστι καὶ Εὐστάθιος, ὅτι οὐχ ἁπλῶς κτλ. = VII 594, 11—17. Hermogenem ergo defendere conatur; cf. cap. IV § 15 p. 69.

bb) — fol. 142r (cf. VII 594, 18 - 26): ὁ Εὐστάθιος ὑπὸ τὸ ἀπίθανον ἀνάγει τὸ πρόβλημα λέγων, ὅτι ἀπίθανόν ἐστιν ἄνθρωπον ὄντα θείας προσηγορίας ἐρᾶν καὶ ἐφίεσθαι. καὶ ἀπολογοῦνταί τινες, ὅτι τὸ παράδειγμα ἐκ Περικλέους, ὃς Ὀλύμπιος ὠνομάζετο· ἀπορούμενος δὲ ὁ Εὐστάθιος, διὰ τί οὖν καὶ ὁ Περικλῆς ἐκλήθη Ὀλύμπιος, φησίν, ὅτι οὐκ αὐτὸς ᾔτησε τῆσδε τυχεῖν τῆς προσηγορίας, ἀλλ' ὁ δῆμος τοῦτο ἐποίησεν, εἶτα ἀπολογεῖται ὑπὲρ τοῦ τεχνικοῦ λέγων, ὅτι οὐκ ἀπίθανον εἶναι τὸ τὸν Κλέωνα ὡς ἐπαιρόμενον, τοιοῦτος (τοιαῦτα cod.) γὰρ ἦν, ἐρᾶν τῆς τῶν θεῶν προσηγορίας· κεκωμῴδηται κτλ. usque ad αὐτοῦ.

cc) — fol. 170v (ad Hst. 169, 2): ὁ δὲ Εὐστάθιός φησιν, ὅτι ἐνταῦθα ῥητοῦ καὶ διανοίας εἰπὼν οὐ περὶ τῆς στάσεως λέγει, ἀλλ' ἁπλῶς ῥητοῦ καὶ διανοίας, οἷον εἰ ἔλεγεν, ὅτι δύο βούλεται

ἔχειν ῥητὰ καὶ διανοίας· (sequitur fragmentum Porphyrii; cf. cap. V § 17).

dd) Doxap cod. Vind. 130 fol. 87v ad stat 133, 7 sq: μέμφεται δὲ ὁ Εὐστάθιος καὶ αὐτῷ τῷ τεχνικῷ τὸ πανταχοῦ εἰρηκότι —.

ee) — fol. 95r ad stat. 134, 8: καὶ ὁ μὲν Εὐστάθιος λέγει, ὅτι πάντα ζητήματα καὶ πράγματα καὶ πρᾶγμα καὶ πρόσωπον ἔχοντα κτλ. usque ad οἷον τὸ μυούμενος ἐμάνη ἤ τι ἕτερον τοιοῦτον, ὡσαύτως ζήτημα γίνεται· καὶ ταῦτα μὲν ὁ Εὐστάθιος.

ff) — fol. 101r ad stat. 135, 20—22: λέγουσι δέ τινες, ὧν εἷς ἐστι καὶ ὁ Εὐστάθιος, ὅτι τὸ ἕτερον ἐπὶ ὡρισμένου δύναται νοεῖσθαι = VII 139, 12.

gg) — fol. 101v ad stat 135, 22 sq: δεῖ γὰρ εἰδέναι, ὅτι τριῶν τούτων εὑρισκομένων ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ὥς φησιν Εὐστάθιος, τῶν λεγόντων προσώπων καὶ τῶν ἀκροωμένων καὶ τοῦ πράγματος κτλ.

hh) — fol. 101v ad stat. 135, 26: ἕτεροι δὲ πάλιν, ὧν ἐστι καὶ ὁ Εὐστάθιος, τὸ εἰρήσεται δὲ κατ' εἶδος καὶ περὶ ἀμφοτέρων τῶν τε συνεστώτων καὶ ἀσυστάτων εἰρῆσθαι ἐνόμισαν.

ii) — fol. 112r ad stat 139, 2 sq., praecipue v. 5: ὁ δὲ Εὐστάθιος λέγει διὰ τοῦτο τὸ πρᾶγμα τοῦ ῥητοῦ προτετάχθαι διὰ τὸ καὶ προτιμότατα τὰ πράγματα καθεστάναι τῶν νόμων = VII 189, 20.

kk) — fol. 112v ad stat. 139, 5 sq.: καὶ ἡμεῖς μὲν λέγομεν καὶ πρὸς τοῦτο, ὃ καὶ πρὸς τὸ ἀνώτερον εἰρήκαμεν, ὁ δὲ Εὐστάθιος λέγει διὰ τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἐνταῦθα τοῦ ῥητοῦ προτετάχθαι, διότι περὶ τοῦ ῥητοῦ μὲν ἀναβάλλεται τέως εἰπεῖν· περὶ δὲ τῶν κατὰ τὸ πρᾶγμα λέγειν βούλεται, ἵνα πρὸς τὸ τελευταῖον τὴν διδασκαλίαν ποιήσηται; cf. VII 189, 25 sq.

ll) — fol. 116r ad stat. 139, 22 sq.: τινὲς δέ φασιν, ὅτι οὐκ εἰκότως αὗται μόναι ἀντιθετικαὶ ὀνομάζονται, εἴγε καὶ πᾶσα στάσις ἐξ ἀντιθέσεως γίνεται· οἷον ἐφόνευσας· ἀντίθεσις· οὐκ ἐφόνευσα· πρὸς ὃ φησιν ὁ Εὐστάθιος, ὅτι οὐκ ἀκριβῶς κατενόησαν τὴν φύσιν τῆς ἀντιθέσεως· ἐν ταύτῃ γὰρ αὐτὸς ἑαυτῷ τρόπον τινὰ ὁ κατηγορούμενος ἀντι<τί>θησιν· ὥστε εἶναι καὶ ἀντίθεσιν σχεδὸν τὴν μὲν τοῦ κατηγόρου, τὴν δὲ αὐτοῦ τοῦ κατηγορουμένου, ἣν αὐτὸς ἑαυτῷ ἀντι<τί>θησι τῷ δέχεσθαι τὸ ἔγκλημα; cf. VII 200, 7—14.

mm) — fol. 143v ad stat. 152, 30 sq.: ὁ μέντοι Εὐστά-

θιος καὶ ὁ Γεώργιος καὶ παραγραφικόν φασιν ἐμπίπτειν ἐν τῷ τοιούτῳ ζητήματι. ἐρεῖ γάρ, φησιν, ὅτι οὐδεὶς ἐπὶ μανίᾳ κρίνεται, ἀλλὰ μᾶλλον ἐλεεῖται. δεῖ μέντοι εἰδέναι, ὅτι τῷ Σωπάτρῳ δοκεῖ κτλ. (supra p. 11) (cf. VII 390, 17—20).

Iam Eustathii aetatem artioribus circumscribere licet terminis. Sequitur enim in comment. Ioannis Doxap. ad stat. fol. 95r post Eustathii doctrinam: ὁ δὲ Φώτιος τούτοις ἀπαρεσκόμενος; deinde fol. 102v: αὐτίκα γὰρ ὁ κορυφαιότατος αὐτῶν Φώτιος τῷ Εὐσταθίῳ ἑπόμενος —. Cum hoc loco sine dubio intellegendus sit Photius ille patriarcha celeberrimus, ante medium saeculum nonum vixisse Eustathium apparet.

Ante oculos habuit Eustathius opera et Minuciani et Hermogenis, qui nondum maiore utebatur auctoritate. Quorum doctrinis ita usus est, ut modo hunc modo illum aut reiceret aut acciperet, aut utroque neglecto novam et quae discederet ab illis proferret sententiam, vel suam vel suo tempore in scholis tritam. Cum autem semel cum Porphyrio faciat, interdum cum Euagora congruat, Platonicorum sectae eum inserendum esse coniecerim.

Eunapius in vitis sophistarum Eustathii cuiusdam ex Cappadocia orti mentionem facit ut discipuli Iamblichi philosophi (p. 12 Boiss.); neque eum philosophiae non dedisse operam testantur commentarii eius in Aristotelis categorias (Εὐστάθιος ὁ φιλόσοφος ὑπομνηματίσας τὰς κατηγορίας: vol. IV p. 46b6 edit. Berol. a. 1836). Iuliano imperatori est λόγιος[1]) καὶ φιλόσοφος (epist. 76 p. 599, 12 Hertlein). Platonicum igitur et rhetorem eundem fuisse veri simile est.[2])

Opus inscriptum fuisse εἰς τὰς στάσεις conicit Fuhr p. 47; quodsi Syriani opus, quod planam de statuum divisione expositionem esse cognovimus, et ipsum inscriptum esse vidimus εἰς τὰς στάσεις, Eustathii opus non commentarium in Hermogenis status, sed propriam de statibus commentationem fuisse concludemus.

[1]) Ad λόγιος cf. Nil. fol. 41v (supra p. 80 litt. n.).

[2]) Eadem fuit opinio Schubarti, ad quem postea demum R. Foerster oculos meos convertit, l. c. vol. 84 p. 38: *nicht unwahrscheinlich waere es, an den Rhetor und Neuplatoniker Eustathius aus Kappodokien, den Schueler des Jamblichus, zu denken.*

Nilus quae de Eustathio tradit, non ex eius opere ipso mutuatus est, sed per alios accepit viros intermedios, quorum unus est Georgius. Cf. ὁ δὲ Γεώργιος ἐπιλαμβάνεται τοῦ Εὐσταθίου fol. 59r; ὁ δὲ Γεώργιός, φασι, κακῶς λέγειν οἴεται τὸν Εὐστάθιον fol. 84v. Post VII 498, 23 in fol. 99v ὁ δὲ Γεώργιος μηδ' ἕτερον οἴεται καλῶς λέγειν; fol. 125r οὕτως μὲν οὖν ὁ Εὐστάθιος, πρὸς ὃν ὁ Γεώργιος; fol. 127r ὁ Εὐστάθιός φησι — τοῦτο δὲ Γεώργιός τις —; fol. 128v καὶ φησὶν ὁ Εὐστάθιος δύο μεθόδους, καθ' ἃς (οὓς cod.) τὰ τοιαῦτα διακρινοῦμεν κτλ. usque ad τὸ ἰσχυρόν = VII 565, 5; tum sequitur (fol. 129r) ταύτας δὲ τὰς μεθόδους οὐ καλῶς ὑπέλαβεν ἔχειν ὁ Γεώργιος.

Scholiis vol. VII W immixtas invenies partes e commentario Georgii cuiusdam depromptas (cf. p. 655. 670. 690), quae extant in codice Vindobonensi quodam (cf. Rhet. Gr. VI praef. p. XIII). Hic Georgius sit idem necne putandus atque Georgius Nili, cum novissimum Georgii apud Nilum fragmentum (fol. 153v ad Hst. 165 fin.) pertineat ad statum negotialem, primum apud An. VII ad antinomiam, quamquam contendere nequeo, id tamen affirmare possum nullum eorum quae Nilus praebet fragmentorum Georgii cum eo quod antecedit in vol. VII (p. 104—655) consonare Itaque quae de Eustathio tradunt accepit Nilus per Georgium, Anonymus voluminis VII per alium virum intermedium.

Ea quae e Georgio citat Tzetzes (An Ox. IV 12, 26. 13, 25, 28), cum quae illis respondet pars operis Nili deperdita sit, in comparationem vocari nequeunt.

Denique Georgii cuiusdam scholia in Hermogenem adhuc inedita servari in cod. Par. gr. 2919 moneo (cf. Fabr. bibl. gr. XII 21 Harles. Rhet. Gr. VI 505 W.).

Quae Eustathius Homeri interpres ex Hermogenis scriptis scholiisque in ea confectis laudat, non pertinent ad status; locis p. 12, 24. 148, 31. 809, 27. 1133, 35. 1422, 15. 1653, 48. 1682, 23. 1854, 23 quos congessit E. Schwabe, Aelii Dionysii et Pausaniae atticistarum fragmenta (Lips. 1890) p. 277 not. 1 addit R Foerster: p. 1834, 43. 1864, 14 (ad Hermog. meth. p. 442, 11 Sp. cf. Greg. Cor. VII 1277, 16). Praeterea mentionem facit Hermogenis Eustathius in commentario in Dionys. Perieg. v. 401.

Sed unus restat locus qui maiorem habeat affinitatem cum proll. VII, quam ut ex eodem fonte utrumque haustum esse negari possit. Conferas enim

fol. 87v cf. supra p. 85 sub litt. dd)	proll. VII 34, 11 sq.
μέμφεται δὲ ὁ Εὐστάθιος καὶ αὐτῷ τῷ τεχνικῷ τὸ πανταχοῦ εἰρηκότι, διὸ καὶ μάτην (corr. Foerster, μάντις cod.) ἐν προοιμίοις τῆς αὐτῆς ἐξηγήσεως ὑποσχόμενος φαίνεται παντὸς ὑπεξελεῖν τὸν τεχνικὸν ἁμαρτήματος.	εἰ καὶ δόξειεν ἄν τινι παράδοξον τὸ ἐπάγγελμα παντὸς ὑπεξελεῖν ἁμαρτήματος τὸν τεχνικόν, ὑπισχνούμεθα τοῦτο πάντως, Παύλου τοῦ πάνυ δόντος ἡμῖν ἀποφαίνεσθαι.

Itaque illa prolegomena ad Eustathii prooemium[1]) descendere concludemus; quibus concessis Paulum illum ante Eustathium vixisse apparet.

Iam perlustremus Pauli fragmenta:

VII 235, 15: quod accuratius quam Porphyrius distinxerit, laudatur.

525–528: laudatur propter difficultatem quam alii obiecerant Hermogeni optime solutam.

619, 23—621, 27: Hermogenem defendit et doctrinam eius ab adversariorum maculis purgat (καθαίρειν: 621, 26). Eadem laude tollitur p 624, 17 sq., praecipue v. 29.

Ergo defensorem extitisse Hermogeni Paulum concludemus et eundem esse statuemus atque Paulum Aegyptium qui Suida[2]) teste floruit sub Constantino, et illum Paulum qui docuit Athenis exeunte saeculo III secundum Eunapium (p. 11 Boiss.) in vita Porphyrii illius, quem defensorem Minuciani extitisse supra (cap. V § 17) cognovimus et quem una cum Paulo citat An. VII 235, 8 20.

[1]) Quo iure talia promittere potuerit Eustathius, quem invehi in Hermogenem saepius vidimus, vix intellegas.

[2]) Παῦλος, Αἰγύπτιος, ἐκ τῶν Λύκων, σοφιστής, υἱὸς Βησαρίωνος, τοῦ καὶ Διδύμου, γεγονὼς ἐπὶ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. De Paulo Germino cogitat D. Wyttenbach, adnot. in Eunap. p. 45.

§ 19.

De Tyranno.

Una cum Eustathio inducitur a Christophoro Tyrannus quidam (fol. 65, 79), de quo Suidas tradit haec: Τύραννος, σοφιστής, περὶ στάσεων· περὶ διαιρέσεως λόγου βιβλία δέκα. Idem quo morbo confectus obierit, Hermogenes docet: proll. VI 39, 16. IV 31 not (cf. IV 32, 11. VII 18, 3).

a) Extat definitio status, quae iisdem verbis profertur a Syriano: II 48, 14 = An. V 592, 17. Minime ea de causa Tyrannum a Syriano esse exscriptum, sed Tyrannum et eum quo utitur Syrianus scriptorem in iisdem militare castris concludimus. Illa Syriani scholia ex parte ad Aquilam redire iam statuimus; ut enim p. 50, 13 Minucianum ille propter αἴτιον etc impugnat, ita p. 47, 13 cum inter etymologias status improbatas eam quam proposuit Minucianus teste Sopatro V 77, 12 reperias, etiam ex hoc impetu Aquilam agnoscas; ergo si quae antecedunt et quae sequuntur ex Aquila hausta sunt, etiam eam quae extat in p. 48 status definitionem Aquilae Minucianum impugnantis operi debere Syrianum colliges. Ergo Tyrannum Platonicis ascribo. Nec praetermitto relegare ad locum p. 48, 24 ἐχώρισε προσθείς —. Cf. p. 49, 2: διακρίνων αὐτὰς ἐκείνων ἔφη-: is scilicet qui definitionem status modo laudatam protulit, h. e. Aquila; cf. quae in cap. IV § 15 (supra p. 66) ad Syr. II 62, 26 sq. de Euagora docui.

b) Schol. IV 617, 13: Minucianum impugnat, assentitur Hermogeni, cf. cap. II § 9 cc.).

c) Christoph. fol. 65v: defendit Hermogenem.

d) Chr. 79r: thema a Tyranno qualitati absolutae subiectum ignotum est Hermogeni, sed invenitur apud Sop. V 95, 29. Sulp. Vict. 336, 8. Cyr. VIII 388, 6 W. Schol. IV 236, 13; compensationi adnumeratur ab Annaeo Seneca controv. VI 3; de utraque sententia cf. Sulp. Vict. 336, 7. 16.

e) An. VII 357, 26 sq.: explicat Hermogenis verba stat. 150, 26.

f) Nil. fol. 3r (antecedunt verba: κοινὴ ποιότης = VII 329, 27): τοῦ δὲ ποιότης αἰτίαν ἀποδίδωσιν ὁ Τύραννος τοιαύτην· φησὶ γάρ, ὅτι κατεχρήσατο ὁ τεχνικὸς τῷ ποιότης. οὐκ εἰσὶ γὰρ οἱ ἐπίλογοι ποιότης, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ποιότης προσώπου ἐξετά-

ζεται· ἐν γὰρ τῷ κοινῷ τόπῳ ποιότητα προσώπου ἐξετάζομεν μοιχοῦ ἢ προδότου. ἡμεῖς δὲ λέγομεν, ὅτι καλῶς εἶπεν ὁ τεχνικός· (fol. 3v) οὐ γὰρ περὶ ποιότητος προσώπου εἶπεν, ἀλλ' ὅτι οἱ ἐπίλογοι κοινή τις ποιότης ἐστὶ λόγων, τοῦ λόγου ἔχοντος τοιόνδε ποιόν: — δεύτερον κεφάλαιον· ἐντεῦθεν δὲ κτλ. = VII 329, 27. Impugnat ergo Tyrannus Hermogenem; de quaestione cf. cap. II § 9 w.

g) Sed etiam quibus Hermogeni succurrat, excogitat argumenta, quae tamen posteri non probant; Nil. fol. 113r: καὶ διὰ τί αὗται μόναι ἐκλήθησαν ἀντιθετικαί (cf. Sop. V 97, 15), ὡς τῶν ἄλλων μὴ ἐχουσῶν ἀντιθέσεις; καὶ ἀπολογεῖται Τύραννος λέγων, ὅτι διὰ τοῦτο λέγεται ἀντίθεσις, διότι τῷ ῥήματι (ῥεύματι cod.) τῷ (τό cod.) ἀπὸ τοῦ κατηγόρου φερομένῳ[1]) ἀντιτίθησιν ὁ φεύγων δικαιολογίαν τινὰ ἀνακρούειν βουλόμενος τὴν ἐπιφορὰν ἢ εὐεργέτημα ἐκ τοῦ ἀδικήματος γενόμενον ἢ τὸ πεπονθὸς πρόσωπον αἰτιώμενος ἢ πάθη ψυχῆς προβαλλόμενος ἢ μεθιστῶν εἰς[2]) ὑπεύθυνον τὴν αἰτίαν. καὶ ταύτας τὰς στάσεις ἀντιθετικὰς καλεῖσθαι πεποίηκεν ἡ παρὰ τοῦ κατηγορουμένου[3]) ἀντεισφερομένη αἰτία πρὸς τὸ ἔγκλημα. φαμὲν δὲ πρὸς τοῦτο, ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν λόγον πᾶσα στάσις ἀντίθεσις λέγεται.

§ 20.

De Athanasio[4]).

a) Schol. IV 359, 8 sq.: paulum immutat doctrinam Hermogenis (stat. 145, 20).

b) Marc. IV 518, 17 sq.: quaeritur a nonnullis, qua de causa locorum in ordine discreverit quantitatem et comparationem Hermogenes, quarum idem sit officium. Quibus adversatur Athanasius (v. 20), qui suum utrique loco officium tribuens eo pervenit, ut locorum ordine quem proposuit Hermogenes reiecto Minuciani partibus accedat et comparationem praeponat quantitati, cf. cap. II § 9aa. Cf. Nil. fol. 56v (cf. VII 432, 3): τινὲς ἀποροῦσι, διὰ τί ἐχώρισε τὴν πηλικότητα τοῦ πρός τι τὰ δύο αὐξητικὰ ὄντα. ἀπολογούμενος οὖν πρὸς τοῦτο

[1]) Corr. ex φερόμενον eadem manus.
[2]) In textu omissum in margine supplevit eadem manus.
[3]) Corr. ex κατηγόρου suprascripto μένου eadem manus.
[4]) Pauca de eo congessit Westermann, Gr. Ber § 104 not. 15.

Ἀθανάσιός φησιν, ὅτι εἰ καὶ αὐξητικά εἰσιν ἄμφω, ἀλλ' οὖν εἰκότως ἐχωρίσθησαν. ἔχουσι γὰρ πρὸς ἄλληλα διαφοράν, ὅτι τὸ μὲν πρός τι σύγκρισιν ποιεῖται τοῦ πράγματος, δείκνυσι γάρ, ὅτι μεῖζόν ἐστι τὸ ἔγκλημα φύσει τοῦ ἐπιφερομένου ἐκ τοῦ κατηγόρου ἐγκλήματος, ἡ δὲ πηλικότης ὑπέρθεσιν ἔχει, δείκνυσι γάρ, ὅτι μέγα μόνον· κακῶς δὲ λέγει κτλ. — ἡμεῖς δὲ λέγομεν, ὅτι εἰκότως αὐτὰ ὁ τεχνικὸς ἐχώρισεν· ἐπειδὴ γὰρ κτλ. = IV 519, 3.

— fol. 57r: οἱ μὲν οὖν πολλοί, ὧν καὶ Ἀθανάσιος, προτάττειν ἀξιοῦσι τὸ πρός τι τῆς πηλικότητος λόγῳ τοιῷδε· τὸ ἐν συγκρίσει, φασὶ, μεῖζόν τινος οὐκ ἂν εἴη κτλ. = IV 519, 12.

c) An. VII 611, 29: difficultatem de loco Hermogenis stat. 165, 28 ortam dissolvit; cf. 612, 7.

d) An. VII 613, 19: alium atque Eustathius docet locorum ordinem; cf. cap. VI § 18k.

e) An. VII 619, 4 sq.: Athanasium non iam intellegere Hermogenis de translatione doctrinam dilucide apparet. Cum enim solam Platonicorum de praescriptione perfecta atque imperfecta noverit doctrinam (p. 619, 6 cf. cap. II § 9JIII), quo iure Hermogenes (stat. 166, 17) translationem appellare possit praescriptionem, non perspicit.

f) An. VII 921, 10: sex habet circumstantias secundum Hermog. inv. p. 212, 20.

g) Nil. fol. 61v (antecedunt Metrophanis et Anepigraphi verba, cf. cap. VI § 18q.): ὁ δέ γε Ἀθανάσιός φησιν, ὅτι ἐν μὲν τοῖς κατὰ κρίσιν οἰκειότερόν ἐστι τὸ ἐμπεσεῖν ἀντίθεσιν· ἐν γὰρ τοῖς κατ' αἴτησιν οὐκ ἔστιν ἀδίκημα, ἐν δὲ τῇ ἀντιθέσει ὁμολογοῦμεν ἀδίκημα, καὶ πῶς ἔχει ἐμπεσεῖν, ὅπου οὐκ ἔστιν ἀδίκημα; κακῶς δὲ λέγει.

h) Nil. fol. 84v: cf. cap. VI § 18t.

i) — fol. 85r (ad Hst. 156, 19): φησὶ γὰρ ὁ Ἀθανάσιος, ὅτι ὁ συλλογισμὸς καθάπαξ οὐκ ἐμπίπτει λόγῳ τοιούτῳ· ὁ συλλογισμὸς τὰ πεπραγμένα εἰς ταὐτὸν συνάγει τοῖς παρειμένοις καὶ λείπουσιν, ἄμφω συνάγων. ἐνταῦθα δὲ ἐὰν συνάγῃ τὰ πεπραγμένα τοῖς λείπουσι, συνηγορεῖ τῷ ἐναντίῳ· ὁ γὰρ λείπει, τοῦτο ἔπραξεν ὁ ἐναντίος, καὶ πάλιν ὃ πέπρακται αὐτῷ, λείπει τῷ ἐναντίῳ, καὶ εὑρίσκεται ὁ συλλογισμὸς ἑκατέρῳ συνηγορῶν· καὶ καλῶς μὲν λέγει. Corrigit igitur Athanasius Hermogenis doctrinam.

k) — fol. 103r (ad Hst. 158, 13; antecedunt in fol. 102v haec: διαφέρει δὲ ἡ μετάληψις ἥδε τῆς πρὸς τὴν ἀντίληψιν

ἤγουν τῆς ἀνωτέρω φερομένης κτλ. usque ad κοινολογούμενον = VII 505, 7 – 19): δευτέρα δὲ διαφορά, ἣ λέγει Ἀθανάσιος, ὅτι ἐκείνη μὲν γίνεται ἐνστάσει καὶ ἀντιπαραστάσει, αὕτη δὲ ἀντιπαραστάσει μόνῃ, ἐνστάσει δὲ οὐδέποτε· καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἐν τῷ κατὰ Μειδίου βεβαιοῦται ἀπορία· τὴν γὰρ ἀντίθεσιν ἐνστάσει ὁ ῥήτωρ ἐπελύσατο.

l) — fol. 133v (ad Hst. 162, 17; antecedunt verba: τὸ εἰδικόν = VII 576, 18): ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐπεὶ βίαιός ἐστιν, ὁ Ἀθανάσιος λέγει τρισὶ θεραπείαις ἰάσασθαι τὸ ἐν αὐτῷ βίαιον (quae sequuntur). Excolit ergo Athanasius Hermogenis doctrinam.

m) — fol. 152r: λέγει δ' Ἀθανάσιος, ὅτι ἡνίκα τυράννου ποιούμεθα ἀναίρεσιν, τοῖς ἀπὸ ψυχῆς πλείστοις χρησόμεθα λέγοντες, ὅτι καὶ τὸ θεῖον ἔχει ἐναντίον ὡς ἀσεβής. Cf. VII 611, 11.

In scholiis Demosthenis memoratur Athanasius bis: p. 732, 28 771, 28.

Athanasium docuisse post Euagoram cognovimus (litt. e), aequalem fere eum Eustathii esse conicio, cum una cum eo laudetur ab An. VII 613. Nil. fol. 62r cf. litt. p.; semel consentit cum Minuciano (litt. b), sed auctoris nomen non addit; Nilus cum eo coniungit Sopatrum et Georgium (fol. 84v). Ex omnibus fragmentis apparet disputationes de Minuciano et Hermogene scholasticas Athanasii temporibus iam finem cepisse, Hermogenis contra in doctrina vel enarranda vel corrigenda illius temporis rhetores consumpsisse operam.

Itaque Athanasium saeculo quarto exeunte floruisse conicio. Quod eum eundem esse atque Athanasium theologum existimat Chapmann (Demosth. ed. Dindorf. VIII (Oxon. 1851) praef. p. XVIII. XXXI), confirmari non potest.

§ 21.

De Iuliano.

Complures earum quae Iuliani esse feruntur imperatoris epistularum Iuliano assignandas esse rhetori, qui saeculo quarto ineunte Athenis scholas habuit, comprobavit Cumont, sur l'authenticité de quelques lettres de Julien. Ad eundem ego referam fragmentum quod exhibet Nilus in fol. 14v (ad Hst. 149, 20 sq.): πέμπτον ἐπιχείρημα τὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ. λέγει γάρ, ὅτι ἐνταῦθα πρᾶγμά ἐστιν, οὐ

μέντοι γε ἐξετάζεται, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐτέθη, ἐπειδὴ κανών ἐστι τοῦ τεχνικοῦ λέγων· πᾶν πρόβλημα συνίστασθαι θέλει ἐκ προσώπου καὶ πράγματος. πρὸς τοῦτο πάλιν φαμέν, ὅτι ἐκ τῆς ὁμωνυμίας τοῦ πράγματος σπεύδετε παραλογίσασθαι· ὁ γὰρ τεχνικὸς πρᾶγμα λέγει ἐν τῷ κανόνι τὸ ἔγκλημα, ὑμεῖς δὲ λέγετε τὸ σημεῖον· πράγματος γὰρ ὄντος τοῦ φόνου καὶ τοῦ σημείου τοῦ παριστάναι ἐν ἐρημίᾳ ὑμεῖς τὸ σημεῖον λαμβάνετε. ἕκτον ἐπιχείρημά ἐστι τοῦ αὐτοῦ, ὅτι τὸ πρᾶγμα κεῖται ἐνταῦθα ἀόριστον, μηδὲν διαφέρον τοῦ τίς ἀορίστου. πρὸς οὓς φαμὲν σὺν αὐτῷ τῷ Ἰουλιανῷ, ὅτι εἰ λέγετε· αὐτὸ δύναμιν ἀόριστον ἔχει, ἐπάρατε τὸ ἀφανὴς γέγονε καὶ λέξατε· πέπραχέ τι καὶ οὐ συνίσταται.

§ 22.

De Epiphanio.

Suid. s. v.: Ἐπιφάνιος, ἔγραψε περὶ κοινωνίας καὶ διαφορᾶς στάσεων. Quo ex opere eam opinor esse depromptam partem quae incipit: τῶν μὲν ἄλλων διαφέρουσιν κτλ. = schol. IV 463 cf. 464, 2. 465, 15. Qua ratione differant inter se status [1]), disseruisse rhetores iam supra exposui, cf. cap. II § 9bb. cap. IV § 14 p. 60 cap. V § 16 p. 74 cum not. 1 et 2.

Alia praebet Nilus fragmenta.

a) — fol. 155r (antecedunt sententiae et Harpocrationis (cf. cap. VII § 24a) et Minuciani (cap. II § 9u) quo loco ponenda sit translatio disserentium): ὁ δὲ Ἐπιφάνιος μετὰ τὴν πραγματικὴν τάττει αὐτὴν ὡς μεταξὺ οὖσαν καὶ μετέχουσαν τῶν λογικῶν καὶ τῶν νομικῶν. Eadem verba exhibet Sop. IV 774, 8; de sensu cf. Quint. III 6, 78. Iul. Vict. p. 376, 24. 382, 5. Syr. II 151, 4. Sop. V 34, 2. Schol. IV 276, 8. An. VII 618, 10.

b) — 170v: qua de causa non simpliciter duplicem scripti atque voluntatis statum esse antinoniam docuerit Hermogenes (stat. 169, 2), disputatur. Antecedit fragmentum Eustathii (cf. cap. VI § 18cc) et Porphyrii (cf. cap. V § 17): ὁ δὲ Ἐπιφάνιος λέγει, ὅτι δεῖ τὸν ἕνα νόμον παραβεβάσθαι (— σται cod.) ἐπὶ τῆς ἀντινομίας. Cf. Syr II 166, 5. 195, 17. IV 710, 13. Marc. IV 268, 23. Max. Plan. V 230, 20.

---

[1]) In cod. Paris 1741 fol. 297v extat anonymi tractatus de communione et differentia statuum.

Eunapius Epiphanium quendam inter Iuliani discipulos enumerat (p. 68 Boiss.); etiam inter Demosthenis interpretes invenitur Epiphanius (p. 177, 8. 266, 3 Dindorf). Haec omnia de uno eodemque accipiens circa a. 350 floruisse et a Platonicorum partibus stetisse Epiphanium conicio.

Cap. VII.

Analecta.

§ 23.

De Antipatro.[1])

Antipatrum quod sicut Minucianus translationem, rationalem scilicet, a parte rei induci posse docet, vituperat An. VII 244, 20 (cf. cap. II § 91 fin.); doctrinam eius alio loco (p. 235, 12) reicit. Quae si ad Antipatrum Zenonis discipulum referimus, cum post annum 144 eum natum esse constet, Minuciani ut aequalem etsi aetate minorem ita sectatorem eum fuisse censebimus.

§ 24.

De prolegomenis vol. V p. 222 sq. Rhet. Gr. W.

Quae Walzius sub nomine Maximi Planudis edidit prolegomena nihil continent, quod non alias quamquam alio ordine prolatum invenias[2]); unde talia sescenties in scholis tractata, sescenties litteris promulgata esse concludas.

---

[1]) Cf. W. Schmid, Pauly-Wiss. I 2517.

[2]) Cum 222, 3—15 cf. VII 39, 26 40, 12; 222, 16—223, 5 cf. VII 40, 12—29; cf. 16—20 cf. 17, 13—16; 222, 28—223 5 cf. 17, 17—22; 223, 5—11 cf. VII 44, 6—16; 223, 11—225, 14 cf. VII 45, 13—47, 17; 225, 15—226, 5 cf. 44, 18—45, 9; 226, 6—227, 9 cf. 41, 17—43, 18; 226, 31—227, 4 cf. 43, 20—24; 227, 10—16 cf. 41, 6—16 cf. 17, 22; 16—21 cf. 40, 29—41, 3. — 228, 3—13 cf. 50, 25—51, 10; 13—17 cf. 20, 6—10; 17—24 cf. 20, 15—24; 228, 25—229, 18 cf. 24, 5—28; 229, 19—230, 3 cf. 23, 20—24, 5; 230, 3—23 cf. 27, 20—28, 13.

Eligam nonnulla quae mihi non ad prolegomena in Hermogenis status facere videntur.

a) p. 224, 22: in controversia quadam per omnes status tractanda initium sumitur a translatione, quam primo loco posuit Harpocratio testibus Syr. II 60, 14. Nil. fol. 154v: περὶ τῆς τάξεως τῆς μεταλήψεως πολλαὶ πολλοῖς διαφωνίαι γεγόνασιν. Ἁρποκρατίων γάρ, φησί, πρώτην αὐτὴν ἀξιοῖ τετάχθαι διὰ τριῶν ἐπιχειρημάτων (quae sequuntur). Cf. cap. II § 9B.

b) — 226, 6: ἐπιγέγραπται δὲ τέχνη ῥητορικὴ τὸ βιβλίον, καίτοι οὐ περὶ πάσης ἐντεῦθα τῆς ῥητορικῆς διαλέγεται, οὐ μόνον γὰρ οὐκ εἰς πάντα τὰ εἴδη τῆς ῥητορικῆς τὸ περὶ τῶν στάσεων συντελεῖ —, quod defenditur. At meminerimus ab Hermogene vituperatos esse Minucianum et sectatores eius, qui librum de statibus inscriberent τέχνην ῥητορικήν (cf. cap. II § 9hh). Contra cum Suida teste et artem rhetoricam et de formis librum[1]) conscripserit Harpocratio, artem illam librum fuisse de statibus ad exemplum Minuciani conicio. Defensio igitur de titulo non ad Hermogenem, sed ad Harpocrationem facit.

c) — 228, 13: quae enumerantur status definitiones non pertinent ad Hermogenem, praesertim cum quae tamquam vera praedicatur definitio (p. 228, 17) doctrinae Platonicorum similis sit; cf. cap. VI § 22a.

d) — 228, 25 quae profertur status etymologia similitudinem habet cum una ex iis quas Minuciano assignat Sop. V 77, 15. Cf cap. II § 9l.

e) — 229, 19 sq.: quattuor praedicantur status rationales, quattuor legales[2]). Meminerimus Hermagoram maiorem rationales modo status admisisse[3], his deinde addidisse ut novum statum quae antea nominabantur quaestiones legales Lollianum (cf. cap. III § 10e), tum adiunxisse iuridicialem et negotialem Hermagoram minorem (cf. cap III § 11f), postremo status divisos non iam esse status docuisse Minucianum, quem primum tredecim constituisse status comperimus (cf. cap.

---

[1]) Suidas s. v.: Ἁρποκρατίων ὁ Αἴλιος χρηματίσας ὁ σοφιστής, ἔγραψε — περὶ τέχνης ῥητορικῆς, περὶ ἰδεῶν.

[2]) P. 229, 21 μετάληψις pro ἀντίληψις legendum est, cf. Piderit, de Hermagora p. 29. P. 229, 28 post συλλογισμός inserendum esse ἀμφιβολία monuit idem p. 29 not. 2.

[3]) Cf. Thiele p. 48 sq. 78 sq.

II § 9 A). Itaque cum tradat Max. Plan. V 229, 29: ὑφαιρουμένων τοίνυν τῶν τριῶν γενῶν, τῆς τε ποιότητος καὶ δικαιολογικῆς καὶ ἀντιθετικῆς, στάσεις γίνονται αἱ πᾶσαι δεκατρεῖς, hanc doctrinam esse prolatam primum Minuciani temporibus colligimus, quod eo solum tempore quo primum illa statuum extitit divisio, ipsis verbis consentaneum erat monere omnes status divisos desinere status esse.

§ 25.

De Maiore.

Marc. IV 324, 13: enarrat verba Hermogenis ἔστιν ὅτε: stat. 143, 3.

Contra non omnino recipit Hermogenis παραγραφικὸν κατὰ τὸ περιττεῦον vel ἀπὸ τοῦ ὑπερβάλλοντος (Syr. II 66, 26. Marc. IV 324, 20 cf. Hst. 143, 10), sed refelluntur argumenta eius (Syr. II 67, 7).

Suid. s. v.: Μαίωρ, Ἀράβιος, σοφιστής, ἔγραψε περὶ στάσεων βιβλία ιγ΄. συνεχρόνισε δὲ Ἀψίνῃ καὶ Νικαγόρᾳ, ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Καίσαρος καὶ ἐπάνω.

Itaque si de statibus tredecim libros conscripsisse Maiorem, Hermagoram autem et Metrophanem unum de negotiali statu librum composuisse consideraverimus, tredecim singulos statibus libros dedisse Maiorem coniciemus. Deinde ad exemplum eum docuisse Hermogenis colligemus, cum de tredecim ageret statibus, omissis eis quas statuum divisioni praeposuerat Minucianus quaestionibus.

§ 26.

De scholiis in Demosthenem.

De scholiis in Demosthenem rhetoricis nemo, quantum comperi, adhuc quaesivit[1]). Ego autem nunc pauca quae ad Minucianum et Hermogenem pertinent congeram.

a) Remotionem fieri, si referantur crimina in ea quae extrinsecus sint admota, deprecationem, si in animae affectus

[1]) Consilio quaestionem illam neglegunt et W. Schunck, de schol. in Dem. or. XVIII. XIX. XXI. fontibus disputatio (Progr. Koburg 1879) p. 2 et E. Wangrin, quaest. de schol. Dem. fontibus part. I (Diss. Halle 1883) p. 4.

docet Minucianus, cf. cap. II § 9kk. Ad haec faciunt schol. Dem. p. 677, 26 Df.: ἀναφέρων ἐπὶ τὴν τύχην οὐχὶ συγγνωμικῶς, ἀλλὰ μεταστατικῶς ἔοικε τὰ λυποῦντα λύειν. Cf. p. 389, 15. Sop. V 101, 10. Aliter Marc. IV 638, 7.

p. 388, 30 sq.: thema de adulescente qui tyrannum futurum occisurum se esse iuraverat subicitur deprecationi, περὶ γὰρ μέθην εἰρηκέναι φησί (p. 389, 1). Cf. de ebrietate: Min. ap. Nil. fol. 119r. An. VII 203, 11 schol. IV 250, 2. 397, 24. 530, 2. 688, 3. V 205, 25. Sulp. Vict 349, 3.

p. 389, 8: τῶν δὲ συγγνωμικῶν ἐστι καὶ ὁ ἔρως καὶ ἡ ἄγνοια καὶ ἡ μέθη καὶ εὐήθεια καὶ ἀβελτηρία καὶ ὅσα τοῦ γένους ἐστὶ τούτου. ἡ γὰρ συγγνώμη ἀπὸ τῶν παθῶν[1]) χαρακτηρίζεται τῆς ψυχῆς. Cf. de amore: Min. ap. Nil fol. 119r. An. VII 203, 12. Syr. II 148, 24. schol. IV 530, 3. 688, 3. 691, 2; de ignorantia: Quint. VII 4, 14. Syr. II 174, 18. schol. IV 397, 24. 466, 20. 530, 2, 638, 8. 688, 3. 691, 2.

p. 556, 18: ἑτέρα συγγνωμικὴ ἀντίθεσις, ὅτι δι' ὀργὴν ἐποίησα. Cf. de ira: Min. ap. Nil. fol. 119r. An. VII 203, 12. Syr. II 148, 24. schol. IV 250, 4. 688, 3. 691, 2.

p. 388, 17: ἀλλ' ἔστιν ἐνταῦθα τὸ χρῶμα μεταστατικὸν ὁμοῦ καὶ συγγνωμικόν. ἐξαπατηθεὶς γὰρ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου λέγει ταῦτα εἰρηκέναι. οὐκοῦν εἰ μὲν ἐπὶ τὸν Φίλιππον μεθίστησι, μεταστατικόν· εἰ δὲ συγγνώμης τυχεῖν ἀξιοῖ ὡς ἐξηπατημένος, συγγνωμικὸν γίνεται. Cf. p. 389, 17. De fraude cf. Marc. IV 364, 30.

b) Omnia quae adhuc protuli, etsi maxima ex parte scholia in Menandrum redire constat, non ex hoc hausta esse apparet coll. Christ. fol. 102v. Sed in alia doctrina cum Minuciano faciunt scholia; p. 334: ἡ μὲν ὑπόθεσις στοχαστική, οὐ γὰρ συντρέχει τοῖς ἐγκαλουμένοις Αἰσχίνης, ἀλλ' ἀρνεῖται παντάπασιν —, cf. cap. II § 9n.

c) — p. 567, 2. 570, 4: de comparatione quantitati praeposita cf. cap. II § 9aa.

d) Quibuscum bene facit, quod non magnam tribuit Hermogeni auctoritatem scholiasta, qui postquam (p. 390) insignes oratores pluris esse existimandos exposuit quam sui aevi technicos, pergit ita (v. 27): καὶ γὰρ ἐν τῷ τοῦ ἀσώτου προβλήματι καθολικῶς Ἑρμογένης ἡμῖν ἀποφαίνεται, μὴ οἴόντε εἶναι

[1]) Cf. p. 263, 11.

ἁπλοῦν στοχασμὸν ἄνευ πραγμάτων, ἄντικρυς Ἰσοκράτους ἡμῖν ἐν τῷ πρὸς Εὔθυνον τἀναντία νενομοθετηκότος. Cf. cap. II § 9x; de Isocrate cf. p. 141, 3, 10 et quae exposui cap. III § 10h.

e) Denique impugnat scholiasta etiam Metrophanem Hermogenis interpretem: p. 760, 19: οὕτως οὐ πᾶσα μάχη πρός τι ῥητὸν νομικὸν ποιεῖ ζήτημα, ὅπερ διωρίσατο Μητροφάνης καὶ Ἑρμογένης (stat. 139, 6).

p. 550, 3: ὥστε οὐκ ἀκριβὲς τὸ τοῦ Μητροφάνους, ὅτι μετάληψις ἀντιλήψει λύεται; sine nomine p. 680, 11: ἡ γὰρ μετάληψις οὐκ ἀντιλήψει μόνον, ἀλλὰ καὶ μεταλήψει λύεται (cf. p. 690, 3), quibus etiam Hermogenis percutit verba: εὑρεθήσεται καὶ μετάληψις καὶ ἀντίληψις εὐθὺς ἑπόμενα: stat. 153, 15.

§ 27.

De Cyro.

Cyrum, eum dico qui conscripsit libellum περὶ διαφορᾶς στάσεως (Rhet. Gr. VIII 387 sq.), virorum qui antecesserunt doctorum niti scriptis cum per se consentaneum est tum ex ipsius verbis apparet; p. 391, 14: ἄλλοι δέ φασι; p. 391, 22: ἄλλος δέ φησι; post p. 394, 19 cod. Par. suppl. 670 fol. 184r exhibet haec: τὰς ἀποκηρύξεις οὐχ, ὡς οἴονταί (οἴόντε: cod.) τινες, πραγματικὰς νομιστέον[1]). Praeter hos alium sequitur auctorem quem inducit voce φησί.

p. 387, 6: omnes codices (etiam Par. 670) praebent φησί.

p. 389, 17. 393, 4. 6. 15[2]): idem auctor intellegendus est.

p. 390, 4: post ἐξῆν pergit Par. fol. 181r: ἐξῆς δέ φησι καὶ εἰς κτλ.

p. 391, 4: quod habet Walzii textus φησί omittit Par. fol. 181v.

p. 394, 26: pro φησί exhibet αὖται Par. fol. 184r.

Cum eorum qui laudantur verbis ἄλλοι τινές opiniones ita faciant ad sententiarum conexum, ut eos iam commemoratos fuisse appareat in scripto eo quod suum in usum convertit is qui primus existimandus est auctor Cyri, illud φησί cum plane sensu careat, excidisse clamat nomen quoddam, illius scilicet primi auctoris. Quod nomen praebet cod. Par. (fol.

[1]) Cf. Sulp. Vict. p. 350, 21.

[2]) Hoc loco φησί omittit Par. fol. 183r.

182v = Rhet. Gr. VIII 393, 3 W.): ταράξουσι μὲν ἴσως τοῖς ὀνόμασι, εὑρεθήσονται ἐκ τῶν φευγόντων, ἄλλοτε ἄλλαις ὑποπιπτούσαις στάσεσι. φησὶ δὲ Σιρίκιος, ὅτι εὑρεθήσονται ἐν ταῖς δικαιολογικαῖς. Siricii ergo opus, contractum ab aliquo rhetore qui auctorem citabat verbis φησὶ δὲ Σιρίκιος, cum magis magisque in scholis, ut opinor, tereretur, factum est, ut nomen Siricii per saecula oblitterati et posterioribus ignoti paulatim evanesceret, — id quod alias quoque factum esse constat, — illud φησί aut integrum remaneret (ut in textu Walzii; Par. fol. 181r) aut corrigeretur (W. ad 387, 6; Par. 184r) aut omitteretur (p. 390, 4 W.; Par. 181v, 183r). Uno igitur loco ut primi auctoris nomen servaretur, felici casu evenit.[1])

De Siricio admodum pauca tradita accepimus, ut eum vix memoria dignum esse censuerit Westermann, Gr. Ber. § 98 not. 21. De vita refert Suidas: Σιρίκιος Νεαπολίτης ἐκ Παλαιστίνης, σοφιστής, μαθητὴς Ἀνδρομάχου, σοφιστεύσας χρόνον τινὰ κατὰ τὰς Ἀθήνας, προγυμνάσματα καὶ μελέτας. De Andromacho autem idem haec tradit: Ἀνδρόμαχος Νεαπολίτης ἐκ Συρίας, σοφιστής, υἱὸς Ζωνᾶ ἢ Σαβίνου, παιδεύσας κατὰ Νικομήδειαν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ βασιλέως. Ergo Siricius sub Constantino floruit.

Definitionem status exhibet An. V 592, 14: Σιρίκιος δέ φησιν· στάσις ἐστὶ ζήτησις, ἐφ' ἣν αἱ κατὰ μέρος πίστεις ἀνάγονται τῶν ἐν τῷ πολιτικῷ ζητήματι κειμένων, ubi post ζήτησις inserendum esse puto πολιτική coll. Sop. V 78, 10; cf. Quint. III 6, 21: *Hermagoras statum vocat, per quam subiecta res intellegatur et ad quam probationes etiam partium referantur.*

Alterum quod aetatem tulit fragmentum ex praeexercitamentis depromptum extat apud schol. in Apth. II 594, 20.

Sequitur ut themata a Cyro tractata cum aliis artium scriptoribus comparemus. Adnumerat themata Cyrus statibus his:

---

[1]) Cf. verba Schubarti, quae postea demum Foerster mihi monstravit: *Ref. ist übrigens der Ansicht, dass wir hier nicht das eigentliche Werk des Cyrus, sondern nur einen dürftigen Auszug haben; die ganze Form der Abhandlung scheint dafür zu sprechen; ja wir finden selbst eine aeussere Andeutung in dem einigemal eingeschobenen φησί, womit der Verf. des Auszuges wahrscheinlich die Worte oder Belege des Cyrus selbst anführt.* A quibus in multis discedo.

p. 387, 11: στοχασμός = Syr. II 72, 15. Marc. IV 215, 18.

— 388, 6: ἀντίληψις = Sop. V 95, 28 = IV 236, 14. Tyrannus apud Christ. fol. 79v. Sulp. Vict. 336, 7.

— 388, 17: συλλογισμός = Hermog. stat. 171, 28. Syr. II 200, 9. Ios. Rhac. III 493, 26 W.

— 390, 20: στοχασμός = Syr. II 95, 12. 21. Sop. V 94, 25.

— 390, 23: συγγνώμη = Syr. II 95, 14. 22 Sop. V 100, 26.

— 394, 22: ἀντίληψις = Sop. IV 587, 29.

— 395, 1: πραγματική = Sulp. Vict. 351, 1.

— 395, 15: ὅρος = Syr. II 122, 15. 126, 15. Sop. V 114, 2. 159, 29, 161, 28. schol. IV 578, 33.

— 395, 19 sq.: quod Minucianus subiecit scripto et voluntati, posteriores finitivi esse status volunt; cf. Syr. II 167, 20 sq. Cyrus ergo quasi putat esse scripti et voluntatis status exemplum cum fine coniuncti; cf. An. VII 621, 21: πλείστη συμπλοκὴ ὅρου καὶ ῥητοῦ <καὶ> διανοίας.

— 396, 3: πραγματική = Syr. II 121, 24 (sed alio nomine addito).

Accedunt duo themata codicis Parisini; post ζήτησις = p. 388, 4 sequitur in fol. 180r: καὶ πάλιν ἕτερον παράδειγμα· οἷον τὸν ἄπαιδα μὴ στρατηγεῖν, εἰσεποιήσατό τις καὶ μετὰ τὴν στρατείαν (στρατιὰν cod.) ἀπεκήρυξεν καὶ κατασοφισμοῦ κρίνεται· εἰ γὰρ ὁμολογήσει ἐπὶ τοῦτο τὸν υἱὸν εἰσποιήσασθαι ὥστε στρατηγῆσαι, ἄντικρυς κατασοφισμὸς ἂν εἴη τὸ πεπραγμένον, νῦν δὲ ἀρνεῖται. ἔσονται κτλ. Cf. de hoc et eo quod insequitur themate Sop. V 95, 24 = IV 236, 8, qui item alterum coniecturae, alterum qualitati absolutae subicit.

Post p. 395, 16 pergit cod. Par. (fol. 184v): τὸ ζήτημα ὁριστικόν, τίς ὁλόκληρος· καί τις ἓξ ἔχων δακτύλους δοκιμάζεται· τὸ ζήτημα συλλογιστικόν, ἴσον εἶναι γάρ φαμεν τοῦ ἐνδεῖν τὸ περιττεύειν. Thema de sacerdotii competitore sex habente digitos nusquam alias ratiocinationi adnumeratur.

Consentit igitur Siricius in exemplis diiudicandis plerumque cum rhetoribus Platonicis, id quod optime ad aetatem eius supra constitutam quadrat.

De Cyri vita nihil constat[1]): ita confitetur Walzius (VIII 386), qui in medio relinquit, utrum Cyrus Theodorus Prodromus an is qui II p. Chr saeculo floruit sophista sit intellegendus; at utrumque refellimus, cum cod. Par. iam s. XI. scriptus sit et s. IV floruerit Siricius.

Sed non satis constat de nomine Cyri, quod qui exhibent codices cum recentioris sint aevi et ii quibus usus est Walzius[2]) et qui praeterea mihi innotuerunt[3]), sine nomine autem extet opus in codice Parisino. Praebet igitur cod. Par. excerptum scholasticum operis cuiusdam ad Siricium redeuntis, alia[4]) eius recensio in eam quam imprimi iussit Walzius formam redacta est. Circa annum millesimum extitit recensio illius operis multis locis Walziana amplior[5]), sed nondum Cyri nomine inscripta.

Iam revertamur ad codicem illum quem in Vatopaedi monasterii bibliotheca inspexit I. Lascaris. Inter eum et codicem

---

[1]) Qua de causa Sopatri eum esse aequalem censeat Volkm. p. 92, non intellego.

[2]) Paris. 2924. 2976. Vindob. 84 s. XV—XVI.

[3]) Paris. 2975. Laurent. pl. LV cod. 3; pl. LVIII cod. 21. saec. XV.

[4]) Walzii contextum non pendere ex Parisino apparet, cum hic interdum textum praebeat breviorem atque codd. Walzii, e. g. fol. 181 v = p. 391, 14: — ὁριστικόν· ὑποπίπτουσι δὲ (fol. 182 r) καὶ ἀντιλήψεσιν· οὐ μὴν χρηστέον γε καὶ ἐν ταύταις τῇ ἐξουσίᾳ· ἁλώσεται γὰρ μᾶλλον ὁ κρινόμενος ἐν οἷς ἐξῆν αὐτῷ μὴ διαλῦσαι τὴν χάριν (v. 20).

[5]) Saepe etiam melior, ita ut solis ex Parisini verbis intellegi possit contextus:

p. 388, 8: recte exhibet νεώτερον a Walzio restitutum. (fol. 180 r).

p. 388, 24: ἐγὼ δέ σε οὐ παρὰ νόμον κρίνω, ἀλλ' ὅτι κατεσοφίσω ἑτέρῳ τρόπῳ τὸ αὐτὸ ποιῶν (fol. 180 v).

p. 389, 2: ὁ δῆμος ἀνεβόησε τὸν δεῖνα κωμῳδεῖν καὶ κρίνεται (fol. 180 v).

p. 390, 14: — ἀντιληπτικαὶ ἢ ἄλλῃ τινὶ τῶν ἐκ τῆς δικαιολογίας στάσεων ὑποπεσοῦνται, ὅταν δὲ ἐφ' οἷς ἄλλος, στοχαστικαί (fol. 181 r).

p. 390, 16: — κατιόντας τοῦ νόμου κελεύοντος καὶ τούτῳ χρώμενος (fol. 181 r).

p. 393, 14: μὴ δεῖν (fol. 183 r).

p. 396, 13: ἐνταῦθα γὰρ περὶ τοῦ τίς ὁ τὸν τύραννον ἀποκτείνας ἡ ζήτησις, οὐχὶ τίς ἐπιτηδειότερος· καὶ τῶν μὲν οὐδὲν ἐνδεῖ, ἀλλ' ἑκάτερος ὁλόκληρόν τι πρᾶγμα προβαλλόμενος οὕτως τὰς ἀμφισβητήσεις ποιεῖται (ποιῆται: cod.)· ἐν δὲ τοῖς ὁριστικοῖς ἑκατέρωθεν ἐνδεῖ τῶν δικαίων· τί μὲν γὰρ πέπρακται, τί δὲ λείπει (fol. 185 r).

Par. 670 cognationem aliquam intercedere apparet. Conferas enim:

Lascaris notas (Centralbl. f. Bibl I 396)	cod. Par. cf. Hermae vol. 30 p. 289 sq.
ἐν τῇ ἐξηγήσει τῆς ῥητορικῆς παρὰ Φωτίου περὶ κατασοφισμοῦ.	fol. 180r: περὶ κατασοφισμοῦ.
Λαχάρους σοφιστοῦ περὶ τοῦ τὴν ῥητορικὴν ὑπὸ τοὺς πόδας εἶναι τοὺς ἐν τοῖς μέτροις καὶ μὴ ἀδιαφόρως, ὡς οἱ πλείους νομίζουσιν. παρὰ τῷδε ὅτι Λογγῖνος ὁ φιλόλογος ὁμιλιῶν βυβλία συνετάξατο δέκα[1]).	186r: Λαχάρου σοφιστοῦ. περὶ τοῦ τὴν ῥητορικὴν ὑπὸ τοὺς πόδας εἶναι τοὺς ἐν τοῖς μέτροις καὶ μὴ ἀδιαφόρως, ὡς οἱ πλείους νομίζουσιν.
σχόλια εἰς μέρη τινὰ τοῦ περὶ εὑρέσεως Ἑρμογένους.	190r: σχόλια εἰς μέρη τινὰ τοῦ περὶ εὑρέσεως ἑρμογένους ἐκ πολλῶν φιλοπόνων συνειλεγμένα.

Ille ergo tractatus, in cod. Par. 670 sine auctoris nomine traditus, quem Walzius sub Cyri nomine edidit, in codice Athoo ascriptus erat Photio. Is igitur qui codicem Paris. 670 conscripsit, postquam Nili commentarii ad finem pervenit, illos tres tractatus rhetoricos adiunxit ex codice quodam manuscripto sine dubio simillimo codicis Athoi, quem vidit Lascaris, nisi quod Photii nomen non praebebat.

Illum quem Lascaris vidit codicem ego non inveni in catalogo codicum in nonnullis Athoi montis monasteriis servatorum, quem saec. XVIII in. confecit Chrysanthos Notaras (ed. K. N. Sathas, μεσαιων. βιβλ. I (Venet. 1872) p. 276 sq. 283). Cum autem catalogus codicum Athoorum quem edit Sp. P. Lampros nondum Vatopaedianam bibliothecam contineat, num ille codex adhuc in hac bibliotheca servetur, diiudicare non possum[2]).

[1]) Cf. p. 292, 5 sq. Graeven, cum adnot. crit.

[2]) Interim etiam catalogi a Mina confecti vel exscripti (codd. Par. Suppl. gr. 657. 675 fol. 10) aliquid auxilii praebere poterunt.

Cap. VIII.

De artium scriptoribus Latinis.

§ 28.

De Sulpicio Victore et auctoribus eius Zenone et Marcomanno.

De Sulpicii Victoris libro, quamquam magni eum esse momenti constat[1]) ei qui artis rhetoricae historiae operam dat, nondum satis inquisitum esse puto. Stoicorum eum esse imbutum doctrina iam pridem cognoverunt viri docti[2]), etiamsi quid in singulis ars rhetorica Stoicis debeat, non perspicuum est[3]); denique doctrinas illas ex parte prolatas esse primum a Stoico quodam ante Senecae patris tempora Hermagorae doctrinam immutante atque excolente pluribus demonstravit Striller[4]). Sed mea nunc non id refert quo tempore primum ea quae docet Sulpicius prolata sint, investigare, sed quo tempore is quem Sulpicius, ut ipse testatur, sequitur floruerit.

Incipit Sulpicius ab his verbis: *Sulpicius Victor M. Siloni genero. quod frequenter a me postulabas videor expedisse. contuli in ordinem ea quae fere de oratoria arte traduntur, secundum institutum magistrorum meorum, Zenonis praecepta maxime persecutus, ita tamen, ut ex arbitrio meo aliqua praeterirem, pleraque ordine immutato referrem, nonnulla ex aliis quae necessaria videbantur insererem. recte an perperam fecerim, tu iudicabis; nec enim volo haec in multorum manus pervenire.*

Aetate ergo iam senior generi in usum conquirit Sulpicius, quae adulescens rhetorum in scholis didicit, cum et Zenonis aut artem rhetoricam aut commentarium in scholis confectum suo subiciat operi et aliorum doctrinas interdum

---

[1]) H. Sauppe, Gött. gel. Anz. 1864, 2016 = Ausgew. Schriften (Berlin 1896) 411.

[2]) L. Spengel, Rh. M. 18 (1863) 500.

[3]) L. Radermacher, Rh. M. 54 (1899) 286.

[4]) De Stoic. stud. rhet. p. 29. 32. 44. 52.

inserat. p. 321, 29–325, 2: recedit a Zenone; tum p. 340, 19–341, 25 sequitur Marcomannum. Duobus his capitibus exceptis quin unum sequatur auctorem, Zenonem scilicet, non habeo quod dubitem in homine qui et adnotat semper, ubi recedit ab exemplo suo neque corrigit, ubi aliam probat sententiam (cf. p. 338, 28).[1])

Hic Zeno quisnam fuerit, dissentiunt viri docti. Stoicae eum sectae fuisse conditorem censet Turnebus[2]), saeculi IV sophistam Dindorfius[3]); unde de Zenone medico et philosopho qui sub Iuliano floruit, cogitat Teuffel-Schwabe § 427 not. 6. edit. V. Equidem antequam Zenonis doctrinam perscruter, profiteor me non posse accedere opinioni A. Reuteri, qui Sulpicium ex Hermogenis doctrina pendere censet, cum ipse illos saepe inter se differre diserte exponat (Herm. 28 p. 97. 99. 100. 101). Quae vero ad Zenonis aetatem stabiliendam usui fore spero, haec sunt.

a) Maximam institutionum Sulpicii oratoriarum partem statuum divisio obtinet; idem in Minuciani opere factum esse novimus. Cf. cap. II § 9hh. De totius operis dispositione cf. cap. II § 9a.

b) p. 315, 22: asystata longe ante eas quae consistunt tractantur controversias; cf. cap. II § 9i.

c) — 316, 5 sq.: tres[4]) causarum species similes sunt quinque Minuciani, cf. cap. II § 9k. Hoc loco Hermogenis scholiastas in comparationem iam vocavit Capperonnier in edit. rhet. Lat. p. 258 not. 26.

d) — 316, 24: quattuor sunt Minuciani modi quinto addito. Cf. cap. II § 9k.

e) — 317, 15: inhonestum non recipit in asystatorum numerum; cf. cap. II § 9g.

---

[1]) Ipse nimirun addidit et ea quae ex Ciceronis scriptis laudat et quae e Romanorum rebus gestis affert exempla.

[2]) In Quintiliani editione Capperonneriana (Parisiis 1725) p. 246 not. 547; cf. Spengel, Rh. M. 18 (1863) 490. Susemihl Alex. Litt. II, 511 et 512.

[3]) Edit. Demosth. VIII praef. p. XIX ex praesumpta opinione Sulpicium quarto demum saeculo vixisse.

[4]) Male cum hoc loco Syr. IV 182, 10, ubi quattuor modo Minuciano assignantur species, contulit Reuter l. c. p. 80.

f) — 320, 1 sq.: unum qui pertinet ad Minuciani de inventione doctrinam locum minime dignum esse cui habeatur fides cognovimus; cf. cap. II § 9nn. Accedit quod Stoicorum moris erat neglegere inventionem [1]).

g) — 325, 5: de tredecim statibus ex quattuor rationalibus et quattuor legalibus ortis cf. cap. II § 9A. cap. VII § 24e, ubi hanc doctrinam alteri p. Chr. saeculo ascripsimus.

h) — 325, 19: de coniectura ex negatione orta cf. cap. II § 9n.

i) — 327, 10 sq.: de coniectura imperfecta aut personarum circumstantia aut rerum deficiente cf. cap. II § 9x.

k) — 328, 9 sq.: facit cum iis qui probationum expetitionem in causis concertativis reiciunt omnino; cf. cap. II § 9K.

l) — 336, 32: de fine status finitivi primo loco cf. cap. II § 9z.

m) — 337, 12 sq.: quae profert soli accusatori conveniunt; cf. Minuc. apud Syr. II 103, 24 sq.

n) — 338, 24 sq.: unam cum Zeno agnoverit translationem, ex Marcomanno petit praescriptionem Sulpicius; cf. cap. II § 9I.

o) — 342, 3: de status negotialis modis cf. cap. II § 9 M. Fortun. p. 94, 17.

p) — 345 sq.: suis quemque qualitatis assumptivae statum locis separatim tractat; cf. cap. II § 9ee; cap. III § 10f; Volkm. p. 389.

q) — 346, 45 sq.: de relatione saepe cum compensatione coniuncta cf. cap. IV § 14γ.

r) — 347, 14: definitio similis est definitioni Minuciani; cf. cap. II § 9kk.

s) — 347, 24: de tempestate remotioni subiecta vide Minuc. apud An. VII 586, 5; cf. schol. IV 249, 13. Sop. VIII 223, 11 sq.

t) — 349, 3: de ebrietate adulescentis ad deprecationem praetensa cf. cap. VII § 26b.

Num quis his affinitatis exemplis allatis Sulpicium ex Minuciani libro pendere existimabit? Ergo omnia quibus con-

---

[1]) Cf. H. v. Arnim, Leben und Werke des Dion von Prusa p. 79.

gestis Sulpicium pendere ex Hermogene[1]) demonstrare studuit Reuter, cadunt, contra ex iis quae et Reuter et ego exposuimus, solum apparet Zenonem saeculo II p. Chr. docuisse et Minuciani Hermogenisque aequalem fuisse. Ubi ergo aut cum hoc aut cum illo consentit, eam de qua in illius aevi scholis disputabatur doctrinam profert.

At iam Fabricius (Bibl. Gr. VI 140 Harles) *Zeno*, inquit, *Citieus, iunior, a quo Lysiae orationes illustratas fuisse memorat Suidas. Zenonis praecepta maxime secutum se testatur Sulpitius Victor in institutione oratoria ad Silonem generum;* tradit enim Suidas haec: Ζήνων, Κιτιεύς, εἰ δὲ ῥήτωρ τις ἦν ἢ φιλόσοφος, ἄδηλον. ἔγραψε περὶ στάσεων, περὶ σχημάτων, ὑπομνήματα εἰς Ξενοφῶντα, εἰς Λυσίαν, εἰς Δημοσθένην, περὶ ἐπιχειρημάτων[2]). De studiis in Demosthenem enarrandum collatis cf. schol. Dem. p. 16, 13. 43, 1. 191, 3. 481, 1 Ddf. Io. Doxap. VI 111, 24. Syr. I 13, 9 supra cap. I § 7. His convenit, quod a Syriano (II 60, 11) nominatur Zeno quidam inter Minucianum et Hermogenem; denique Philostratus (vit. soph. p. 108, 31 ed. Kayser, Lips. 1870) ubi de Antipatro[3]) refert ἀκροασάμενος δέ, inquit, καὶ Ζήνωνος τοῦ Ἀθηναίου τὸ περὶ τὴν τέχνην ἀκριβὲς ἐκείνου ἔμαθεν. Iam Antipatri aetatis ratione habita circa a. 160 p. Chr. Zenonem Athenis docuisse concludimus[4]).

---

[1]) Recte hac de re iudicat Volkm. p. 23 not. 1 (cf. Cic. inv. II 24, 17) p. 100; cf. Bergk, Gr. Litt. 4, 557 not. 2. W. Schmid, Rh. M. 49 (1894), 160.

[2]) Zenonem Suidae et Sulpicii unum esse affirmat etiam Dindorfius (Dem. VIII praef. p. XIX), qui eum s. IV floruisse censet, opinionem secutus Chapmanni (cf. l. c. p. XXIX), qui loco Rufini (p. XXX, cf. Rh. L. M. p. 581, 19 Halm) nititur, ubi Victor quidam inter saeculi IV auctores commemoratur At qua de causa illum Victorem Sulpicium esse putat?

[3]) Cf. cap. VII § 23.

[4]) Quodsi Suidas Citiensem fuisse Zenonem tradit, per errorem id factum esse recte censet K. Sittl (Gr. Litt. II 238 not. 3); deinde de eodem viro esse intellegendos locos Syriani II 60, 11 et I 13, 9 coniecit Graeven (Corn. praef. p. XXIX); tum eundum esse Zenonem Philostrati et schol. Dem. contendit Sittl (l. c. 239 not. 2); denique Bernhardyus Tzetzae locum (= An. Ox. IV 126, 7 cf. cap. III § 12d) ad Suidae verba adnotavit.

Altero igitur saeculo Athenis professus est rhetoricam, celebratus maxime propter accuratam doctrinam (cf. schol. Dem. p. 191, 8: Ζήνων ὁ πολυθρύλητος). Ars eius rhetorica (vel quod ego magis crediderim, commentarius de arte rhetorica in scholis eius confectus)[1]), quae nobis hucusque servatur, retractata atque in linguam Latinam versa a Sulpicio Victore, si indolem et multas in singulis doctrinas respicimus, arti Minuciani simillima erat; iis igitur adiungemus Zenonem technicis quos obscuritatis, neglegentiae, mali ordinis arguit Hermogenes[2]), ut etiam studia eius in Demosthenem collata aeque atque Minuciani, Dionysii, Basilici, Aristidis, aliorum ab Hermogene improbata esse cognovimus. Cuius Zenonis si ponimus discipulum fuisse Sulpicium, ca. a. 200 vel saeculo III ineunte eum quae nobis in manibus sunt institutiones confecisse oratorias colligimus.

Multa in Sulpicii textu vulgaris sermonis verba restituit Th. Stangl (Philol. N. S. VIII (1895) 347 sq.), quae inveniri consentaneum est, cum soli genero scribat Sulpicius nec multorum in manus pervenire opus suum velit (p. 313, 6 sq.).

Deinde quod Catonis orationes novit (p. 324, 2), facit ad veterum auctorum imitationem, quae Sulpicio iuvene viguit.

Postremo dubito an locus Doxap. proll. rhet. VI 21, 3 referendus sit ad hunc Zenonem: ὁ δὲ Ζήνων δικάζεσθαι μόνον εἰδὼς ῥήτωρ ἤκουε. Haec enim opprobria ab Hermogenis asseclis facta esse putaverim, qui adversarium solo in foro aliquid valere existimandi sint clamasse[3]). Si igitur in foro

---

[1]) Propterea quod Zenonem de statibus librum conscripsisse Suidas tradit. Zeno igitur, cum in scholis quibus intererat Sulpicius totam artem rhetoricam amplecteretur, per litteras postea solam edidit doctrinam ut de statibus ita de argumentis. In hac nova tituli ratione utrum Zenonem Hermogenes an Hermogenem Zeno imitatus sit, diiudicari non potest (cf. cap. II § 9hh).

[2]) Quibus non repugnat, quod in Zenone laudat accuratam doctrinam Philostratus; nam Hermogenis est adversarius; cf. Norden, Kunstprosa p. 382.

[3]) Philostratus de Lolliani opera in negotiis forensibus consumpta nihil refert (cf. Kayser, P. Hordeonius Lollianus p. 8); cf. Rohde, Roman p. 303: *„Sie übernahmen, gleich manchen Rhetoren der ehemaligen asi-*

solo eum praestitisse aliquid auctor refert, nihil in excolenda arte eum valuisse subauditur. Cf. Io. Siceliotae de Dionysio et Aristide iudicium (VI 95, 4. cap. III § 12e).

Ex his igitur cum Marcomannum, cuius de praescriptione doctrinam operi suo inserit Sulpicius, ca. a. 200 floruisse appareat, multo prius quam viri docti putabant, in veterum litteras invasit nostri populi homo[1]). Cui aevo doctrina convenit; quod enim officium oratoris esse censet, sapit Hermagoram maiorem (Victorin. p. 173, 25. Thiele p. 23. Reuter l. c. 75 not. 1. Fort. 81, 7. Aug 138, 15. Sulp 314, 4. exc. rhet. 585, 7). Deinde Minucianum et Hermogenem translationem et rationalem et legalem docuisse, Hermogenem eodem sensu usum esse translatione et praescriptione cognovimus. Hoc loco intellego doctrinam Marcomanni qui Hermogenem sequitur in distribuenda translatione, sed nondum praescriptionis ipsius modos statuit, ut postea Euagoras (cf. cap. II § 9J II—III. Reuter l. c. p. 87 sq.).

Denique Marcomannum non solum ad Graecorum exemplum scripsisse, sed etiam Graeca lingua usum esse colligo et ex ipsis auctoris verbis (p. 340, 34: — *magis etiamsi Graece controversia explicetur, qui δίκην tam poenam quam actionem vocant, sed nos quoque Latino sermone* —) et ex eo quod interdum Marcomanni verba cum scholiis in Hermogenem consentiunt;

cf. p. 340, 19—28	cum	An. VII 237, 8—14.
340, 29	cum	629, 18.
340, 34	cum	230, 22. 239, 4—5. 243, 3.
340, 38—341, 1	cum	238, 30—239, 1.

Terminat Sulpicius caput de praescriptione verbis his (p. 341, 26): *haec quae ad praescriptionem pertinent, quamquam ab instituto Zenonis remota, non tamen alienum fuit persequi ex his quae tradidit Marcomannus, ex cuius commentariis haec prope ad verbum translata sunt.* Cum commentariorum mentionem faciat, non Zenonis solum sed etiam Marcomanni

---

anischen Schule, gelegentlich wohl auch die rednerische Vertretung eines Processirenden vor Gericht; aber dieses däuchte ihnen eine leichte und verächtliche Uebung".

[1]) Cuius de aetate nihil adhuc constabat (cf. Teuffel-Schwabe § 401, 9. Rohde, JfPhil. 123 (1881) 428).

discipulum Athenis fuisse Sulpicium coniecerim; ergo Marcomannum Zenonis aequalem fuisse existimabimus.

§ 29.

De Fortunatiano[1]).

Ex eo quod librum Fortunatiani, quem Christianum fuisse[2]) et Cassiodori fere temporibus vixisse constat (cf. p. 495, 11. 498, 15 Halm), glossematis, lacunis, mendis scatere demonstravit I. Simon[3]), ego concluserim conscripsisse Fortunatianum artem suam ita, ut technici cuiusdam libro tamquam fundamento subiecto hic illic aut aliqua ex aliorum artibus auctorum partim male intellecta insereret aut quae sibi displicerent vel omitteret vel immutaret. Librum illum pro fundamento usurpatum primum ex Graecorum quodam exemplari ducere originem et per se liquet[4]) et testantur Graecorum nomina totum per opus usurpata; deinde existunt testes et cod. Bernensis, qui interrogatis et responsis praefigit Δ(ιδάσκαλος) et Μ(αθητής) (cf. app. crit. p. 81, 4 Halm), et qui solus in cod. Emmeranensi et in editione principe asservatur titulus, scolica nempe sive scholicae. Quod Graece esse σχολικά statim perspicuum est, etsi semel haec vox operi rhetorico inscripta invenitur. Exhibet enim Cornutus haec (§ 179 p. 33, 15 Graeven): τὴν δὲ μάχην ἐν τοῖς περὶ εὑρέσεως σχολικοῖς, ἐν οἷς περὶ ἐπιχειρημάτων ἐλέγομεν, ἐδιδάξαμεν, ubi non de scholiis in Hermogenem esse cogitandum recte monuit Graeven (praef. p. XXVI.) Quid significet, nunc patebit; nam cum Fortunatiani opus in breve contractum ut in scholis discentibus et cito sciendi cupidis proponatur indicare videatur, etiam illa Cornuti scholica eiusmodi commentarium discipulorum in usum confectum fuisse censeo[5]).

---

[1]) Eam tantum partem operis curo, quae statuum doctrinam amplectitur.

[2]) Cf. Spengel, Rh. M. 18 (1863), 490 not. 1.

[3]) Kritische Beiträge zur Rhetorik des C. Chirius Fortunatianus, Gratulationsschrift zum 400 jähr. Jubiläum der Universiät München, Schweinfurt 1872.

[4]) F. Meissner, N. Schweiz. Mus. II (1862) 203. Spengel, l. c. 490.

[5]) Eiusmodi σχολικά fuisse iam colligemus commentarium quem cum doceret audientium in manibus esse voluit Zeno; et ut ipse eum mul-

Deinde inter Fortunatianum, cum praebeat Hermagorae maioris doctrinam in Stoicorum officinis immutatam et inflexam, et Sulpicium saepe intercedere cognationem quandam, iam pridem viri docti cognoverunt[1]).

Unde eiusdem fere temporis esse conicimus primum Fortunatiani auctorem[2]) atque Zenonem. Hoc posito optime explicari possit, qua ratione saepius Fortunatianus et cum Hermogene[3]) et cum Minuciano facere possit; cf.

a) p. 82, 6 sq.: de v. αἴτιον etc. cf. cap. II § 9 f.

b) — 82,15: de asystatorum loco cf. cap. II § 9 i.

c) — 88, 22 sq : de generibus controversiarum cf. cap. II § 9 k. Hunc locum Minuciani doctrina iam Capperonnier ed. rh. lat. p. 59 not 62 illustravit.

d) — 89, 22: de simili status definitione cf. cap. II § 9 m.

e) — 89, 25: cf. 97, 26: de statibus legalibus cf. cap. II § 10 e.

f) — 89, 31: de translatione et praescriptione eodem sensu usurpatis cf. cap. II § 9 J II 1.

g) — 90, 1: de coniectura ex negatione orta cf. cap. II § 9 n.

h) — 90, 3: de coniectura imperfecta cf. cap. II § 9 x[4]).

i) — 92, 10 cf. 93, 3: quod status ex quo alii nascuntur ipse desinit status esse, non solum notatu dignum esse putabimus[5]), sed quomodo sit explicandum, intellegimus coll. cap. II § 9 A. cap. VII § 24 e. cap. VIII § 28 g.

k) — 97, 30: de tredecim (cf. p. 90, 1. 91, 5. 92, 12. 93, 6 11. 20. 32. 94, 17. 97, 27) statibus cf. cap. II § 9 A.

---

torum in manus pervenire sine dubio noluit, ita postea genero soli eum commisit Sulpicius. Eadem de Marcomanni commentario iudicemus licet.

[1]) Cf. Spengel, l. c. 490. Volkm. p. 9. 207. Thiele, Hermag. p. 42. Schmid, Rh. M. 49, 138 sq.

[2]) Artium saeculi II p. Chr. scriptores niti doctrina Hermagorae iam cognovimus (cap. III—IV). Cf. Thiele, p. 19: „*Fortunatian lag ein Rhetor vor, der sich wahrscheinlich als Sospitator des Hermagoras — gefiel.*“

[3]) Cf. Reuter l. c.

[4]) Sed animadvertas quaeso non solum docere Fortunatianum coniecturam imperfectam aut personarum aut rerum, sed etiam et p. et r. deficientem (p. 90, 19).

[5]) Cf. Reuter l. c. p. 84 not. 1.

l) — 99, 13: locus corruptus nos de doctrina Minuciani (cf. Marc. IV 270, 25) monet.

m) — 100, 11: quinque quamquam habet collectionis modos, in eo tamen recedit a Minuciano, quod pari omisso inducit consequens, quod aliis interdum nomen est loci a maiore ad minus (Nil. fol 168 v. Sop. V 105, 16 coll. V 206, 14); cf. cap. II § 9 mm.

n) — 105, 20[1]: de fine status finitivi primo loco cf. cap. II § 9 z. cap. VIII § 28 l

o) — 105, 22: de qualitate conclusioni tributa cf. cap. II § 9 w.

p) 105, 23: de translativo in qualitatis absolutae locorum ordine deficiente cf. cap. II § 9 dd.

q) — 105, 26: ita ut Hermogenes assumptivae qualitatis status tractat separatim in methodo (p. 93, 6 sq.), coniungit autem eas in divisione (cf. cap. III § 10 f. Volkm. p. 389).

r) — 109, 4: de figuris cf modos Minuciani cap. II § 9 k. cap. VIII § 28 d.

Illorum igitur rhetorum numero qui II p. Chr. saeculo ab Hermogene impugnabantur, Fortunatiani auctor habendus esse videtur. Neque iam in Fortunatiani opere Hermagorae et Stoicorum doctrinas inveniri permixtas mirabimur[2], cum eam fuisse illius temporis artibus indolem per Minucianum doceamur.

Cap. IX.

Conclusio.

§ 30.

Minuciani ars rhetorica qualis fuerit breviter exponitur.

Iam qualis fuerit argumentorum in arte Minuciani ordo, si summa attingentes statuere conamur, ad Sulpicii et Fortunatiani normam haec fieri debere apparet.

[1]) De verbis constituendis cf. Reuter, l. c. p. 96 not. 1.

[2]) Ita Spengel, l. c. 489 sq.

Minucianus neque rhetoricam neque oratorem neque quaestionem civilem definiverat, sed oratoris esse solum contenderat de omni quaestione civili dicere posse (cf. cap. II § 9 b; contra Fort. 81, 4 sq.); deinde enumeraverat tria rhetoricae genera (cf. cap. II § 9 a; Fort. 81, 12 sq.), quibus — de thesi et hypothesi a Minuciano tractatis nihil traditum invenimus – adiunxisse videtur officia oratoris (cap. II § 9 a. Fort. 81, 20. Sulp. 315, 5). Tum controversia per αἴτιον etc. constituta (cap. II § 9 f.; Fort. 82, 1 sq. Sulp. 315, 21) asystata secuta sint oportet, quorum in numerum inhonestum (quod exhibet Sulp. 315, 22) non receptum fuisse comperimus (cap. II § 9 g). Deinde cognito εἰ συνέστηκεν τὸ πρόβλημα, δεῖ καὶ τὸ εἶδος ἐπιγνῶναι ἐφ' ὃ ἀνάγεται (An. VII 16, 9 sq.); secuta sunt igitur genera et modi (cap. II § 9 k. Fort. 88, 20. Sulp. 316, 5). Sed iam oritur quaestio alia: τρίτον καὶ τὴν στάσιν εἰς ἣν τὸ πρόβλημα ἀναφέρεται (An. VII 16, 12. cf. Fort. 89, 21); unde hoc loco eum definivisse statum et quo modo ex primariis statibus ducerentur status, docuisse opinor (cf. cap. II § 9 A; cap. VII § 24 e; cap. VIII § 28 g; § 29 i). Postea inventionem (An. VII 16, 13) breviter eum tetigisse suspicor (cf. cap. II § 9nn; cap. VIII § 28f.). De ordine naturali et artificiali, quamquam nihil traditum est, aeque atque memoria[1]) pauca eum protulisse verisimile est. Postremo de elocutione tractata extat testimonium Tzetzae (chil. 12, 568).

Quibus ego eum primo libro finem imposuisse opinor, ut illis quaestionibus pertractatis alterum[2]) librum daret statuum divisioni. Huic fortasse proposuit disputationem de circumstantiis (cf. cap. II § 9 d. e. Fort. 102, 21 sq.). Quem ordinem fuisse ut statuam, impellor loco Syriani II 99, 11 qui de Minuciano refert haec: ἐν τῇ διαιρέσει τῶν στάσεων ἔξω τῆς ποιότητος ἐάσας τὸν ὅρον ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν ποιότητα αὐτὸν ἀνάγει —, h. e. distinguit inter generalem statuum divisionem qualem exhibent Fort. 89, 25 sq. Sulp. 325, 4—17. Hst. 138, 9—142, 18, et divisionem uniuscuiusque status in locos suos. Deinde induxisse Minucianum definitiones statuum

[1]) Attamen notatu dignum est, quod neque quidquam de memoria docet Sulpicius et ea quae affert Fortunatianus ad verbum ex Quintiliano deprompsit (cf. Striller l. c. p. 61).

[2]) Cf. cap. I § 7 init.

ante locos divisionis ex Syriani loco apparet, cum Hermogenes definitionem una cum deductione status afferre soleat.

Sicut Sulpiciani operis maximam partem obtinet statuum divisio (cap. VIII § 28a), ita alterum Minuciani operis librum ambitu ampliorem priore fuisse verisimile est, cum Hermogenis de titulo artis convicia vix intellegantur (cf. cap. II § 9 hh). Atque omnino illius aevi technicis moris fuisse coniciamus, ut usitatam totius rhetoricae dispositionem quamquam operibus subiciebant, tamen ceteris summatim attactis praecipue statibus operam navarent; itaque ceteris magis magisque neglectis facile quis in libris illius de statibus modo agi poterat contendere.

§ 31.

De Hermogene Minuciani adversario.

Hermogenes quibus de causis adversatus esset Minuciano, recte iam perspexit Ioannes Sturm: „*Hermogenes non eam habet rationem dicendi, quam multi apud Graecos et Latinos instituerunt: omittit enim multis in locis partitiones totius artis generales, multas etiam definitiones: hoc est, ea omittit et praeterit, quae suo tempore in scholis rhetorum tum Graecorum, tum etiam Romanorum fuerunt tradita et divulgata et omnibus nota. Idcirco non ponit in hoc aditu suo doctrinae partes officii oratorii, sed eas data opera et de industria praetermittit. Reliqui autem scriptores statim initio doctrinae tradunt officium oratoris esse etc*“ — (Scholae in partit. rhetoricas Hermogenis, Argentorati 1570 p. 1). Etiam aliam causam ipse prodit Hermogenes, cum facere se aliquid dicat quo fiat aptior doctrina instituenti: διδασκαλικώτερον γὰρ ἐσπούδασα τὰς τέχνας ἀφηγήσασθαι, περιελὼν τὴν τέχνην τοῦ λόγου καὶ γυμνὰ τιθεὶς τὰ νοήματα, ὡς εἶναι κατάδηλα μᾶλλον (inv. 178, 11). θαυμάζειν δὲ οὐ χρὴ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας τοῦτον, εἰ πρὶν διδάξαι τι περὶ τῆς περιβολῆς, ὡς πρὸς εἰδότας περὶ αὐτῆς διαλέγομαι· οὐ γάρ ἐστιν ἑτέρως διδάξαι τι περὶ τούτων (form. 278, 28). Idem deinde in eo laudant interpretes: διδασκαλικῶς πάνυ πρότερον ἡμῖν τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος παραδίδωσι τὸν ὅρον — (Syr. II 14, 23). οὐ τοσοῦτον πρὸς τὴν φύσιν ἀπιδὼν ὅσον πρὸς τὸ τῆς διδασκαλίας ἀναγκαῖον (An.

VII 235, 27). ῥητέον δέ. ὅτι οὐ τοσοῦτον εἴωθεν ὁ τεχνικὸς ἀποβλέπειν εἰς τὴν φυσικὴν ἀκολουθίαν, ὅσον εἰς τὸ τῆς διδασκαλίας ἀναγκαῖον (VII 618, 18 cf. v. 22. 28). Itaque si totum artis rhetoricae campum peragrare neglegit Hermogenes, non id sibi proponit, ut pueris discentibus, sed ut viris docentibus[1]) praecipua artis capita exponat; non enim quomodo se in singulis[2]) gerat aliquis, docet, sed normam quandam et viam proponit, quibus qua ratione utatur ipse vir eloquentiae iam peritus inveniat[3]).

Hermogenes vivus eorum qui antecesserunt neglegentiam et obscuritatem vituperavit, mortuus iisdem a Platonicae sectae rhetoribus cumulatus est conviciis. Sed media progressi sunt posteri: oblitteratis enim omnibus fere qui docuerunt ante Hermogenem et omnibus qui eum mortuum in doctrinae subtilitate superare studuerunt, Hermogenis in dies ut augetur auctoritas, ita Minuciani rarius rariusque mentio fit. Tertio enim saeculo qui eum enarrent, inveniuntur Hermogenisque de Minuciani operis indole ita neglegitur iudicium, ut Aquila ad exemplum eius suum componat opus; etiam quarto saeculo de huius doctrina in scholis disputatur. Posteris vero, quamquam Minuciani et nomen et fragmenta in commentariis citantur, recte docuisse Hermogenem, erravisse Minucianum constat: ἔστι δέ, φησί, τοῦτο τὸ λεγόμενον κοινότατον ἐπὶ πάντων τῶν πραγμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν· καὶ γὰρ ἀνάγκη ἐπί τε γραμματικῶν κρεῖττον εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπὸ ἀρίστων καὶ ἐπὶ τῶν ῥητόρων τὸ λεγόμενον ὑπὸ Ἑρμογένους μᾶλλον ἢ τὸ ὑπὸ Μινουκιανοῦ, καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων, ἰατρικῶν, λογικῶν, φυσικῶν (anon. in Aristot. rhetor. I 7 p. 1364 b 14 = p. 35, 25 ed. Rabe, Berol. 1896.) Eadem Hermogenes utebatur auctoritate apud renatae antiquitatis

[1]) „*Ipse enim ut et Aristoteles rhetoricam suam non proponit adolescentibus, sed viris politicis*“ (Laurentius, comment. in Hermogenis status, Col. Allobr. 1614 p. 2).

[2]) Cf. quae de formis eius iudicat Fr. Leo (Gött. gel. Anz. 1898, 179): „*während er aber so keineswegs zur gesonderten μίμησις der einzelnen ἰδέαι auffordern will, vielmehr ihren inneren Zusammenhang unablässig betont*“ —.

[3]) Stat. 165, 23: τὴν μὲν γὰρ ὁδὸν ἡ τέχνη δείκνυσι τῆς διαιρέσεως, τῇ δὲ φύσει τοῦ πράγματος τὴν τέχνην προσακτέον κατὰ τὸ ἐγχωροῦν.

viros doctos: καὶ τὴν Ἑρμογένους ῥητορικὴν — ἑρμήνευε — ὡς χρησιμωτάτην τε καὶ διδασκαλικωτάτην ἁπασῶν —, μόνος γὰρ ὁ Ἑρμογένης ῥητόρων, ὅσοις ἡμεῖς ἐνετύχομεν, τὰς πολλὰς τῶν λόγων περιπλοκὰς χαίρειν ἐάσας, αὐτοῦ ἔχεται τοῦ πράγματος διδάσκων — πῶς μὲν ἄν τις — τοῦ λέγειν ἐντέχνως ἐπιτυγχάνοι (Demetrius Lucas Marco Musuro[1]). Iniuria deinde rhetorum studiis diu neglectis nunc demum intellegunt viri docti optimos percipi posse fructus e commentariis in Hermogenem scriptis[2]), qui cuius sint pretii recte iudicat Aldus Manutius: *„dedicamus igitur tibi hos Syriani, Sopatri ac Marcellini in Hermogenis Rhetorica et Aphthonii Progymnasmata commentarios, de quorum doctrina et copia potuissemus nonnihil scribere, ut adhortaremur studiosos ad studendum more nostro, si fuisset nobis quietus animus“* [3]).

In fine vero mihi liceat mea facere verba Guilelmi de Occam[4]): *quamvis his diebus opus perfectum facere nequeamus, utile erat penitus non silere, ut alios copiam librorum habentes ad faciendum perfecta opera provocemus.*

---

[1]) Cf. E. Legrand, Bibl. Hellénique I, 87.

[2]) Cf. C. Hammer, Jahresber. d. klass. Alterth. 46 (1886), 90. L Radermacher, Rh. Mus. 54 (1899), 366.

[3]) Cf. Legrand l. c. I, 89.

[4]) Quae laudat S. Riezler, die litterarischen Widersacher der Paepste zur Zeit Ludwig des Bayers, (Leipzig 1874) praef. p. IX.

Druck von Max Schmersow, vorm. Zahn & Baendel, Kirchhain N.-L.

Breslauer Philologische Abhandlungen.

Vierter Band.

Heft I: **De ἀδείας notione et usu in iure publico Attico** scripsit Dr. phil. Goldstaub. Preis 3 Mark.

Heft II: **De Martiale verborum novatore** scripsit Dr. phil. Aemilius Stephani. Preis 2 Mark.

Heft III: **Supplementa ad Procli commentarios in Platonis de republica libros nuper vulgatos** edidit Ricardus Reitzenstein. Preis 1 Mark.

Heft IV: **Philonis Alexandrini libellus de opificio mundi** edidit Leopoldus Cohn. Preis 4 Mark 50 Pf.

Fünfter Band.

Heft I: **De Tacito Senecae philosophi imitatore** scripsit Dr. phil. Maximilianus Zimmermann. Preis 1 Mark 60 Pf.

Heft II: **Nemesis und Adrasteia.** Eine mythologisch-archäologische Abhandlung. Von Dr. phil. Hermann Posnansky. Mit einer Doppeltafel. Preis 7 Mark.

Heft III: **De veterum περὶ ποιήματος doctrina** scripsit Dr. phil. Maximilianus Consbruch. Preis 5 Mark 40 Pf.

Sechster Band.

Heft I: **De Tacitei de oratoribus dialogi codicum nexu et fide** scripsit Dr phil. Fridericus Scheuer. Preis 2 Mark.

Heft II: **De Q. Aurelii Symmachi studiis Graecis et Latinis** scripsit Dr. phil. Guilelmus Kroll. Preis 3 Mark.

Heft III: **Symbolae ad doctrinae περὶ διχρόνων historiam pertinentes** scripsit Dr. phil. Fridericus Kuhn. Preis 4 Mark 50 Pf.

Heft IV: **De duali Graecorum et emoriente et reviviscente** scripsit Hermannus Schmidt. Preis 2 Mark 50 Pf.

Siebenter Band.

Heft I: **De oraculis Chaldaicis** scripsit Guilelmus Kroll. Preis 3 Mark 20 Pf.

Heft II: **Quaestiones Choricianae** scripsit Curtius Kirsten. Preis 2 Mark 50 Pf.

Heft III: **De Callimachi hymnis quaestiones chronologicae** scripsit Bruno Ehrlich. Preis 3 Mark.

Heft IV: **De Hyla** scripsit Gustav Türk. Preis 4 Mark 50 Pf.

Heft V: **De τετραπλῶν vocabulorum genere quodam** scripsit Augustus Grosspietsch. Preis 2 Mark 80 Pf.

Achter Band.

Heft I: **De Polemonis Rhetoris vita operibus arte** scripsit Hugo Jüttner. Preis 5 Mark.

Verlag von **M. & H. Marcus** in Breslau.

Grundriss

der

alten Geschichte und Quellenkunde

von

Willy Strehl.

2 Bände. In Leinwand gebunden 10 Mk.

I. Band: **Griechische Geschichte.** 2. Ausgabe . . . 4,40 Mk.
II. Band: **Römische Geschichte** . . . . . 5,60 Mk.

„Das Buch füllt eine empfindliche Lücke aus. Studirende und Lehrende vermissten schmerzlich ein Handbuch, das die wissenschaftliche Forschung in ihren Zielen, Wegen und Erfolgen berücksichtigt, das den geschichtlichen Stoff nach den Gesichtspunkten der Entwicklung einfach und übersichtlich gruppirte und in knapper, eindrucksvoller, das Wesentliche markirender Sprache zum Ausdruck brachte. Allen diesen Anforderungen ist in dem vorliegenden Buche Genüge gethan. Die einleitenden Kapitel orientiren ganz ausgezeichnet über die Litteratur und das Quellenmaterial. Der Verfasser des Grundrisses führt uns mit sicherer Hand durch dieses Labyrinth. Ueberall begegnen wir gewissenhafter Prüfung, sorgfältiger Auswahl, gesundem Urtheil; überall erfreut uns die prägnante Kürze im Ausdruck. Diese Gabe klarer, knapper Darstellung, diese Vertrautheit mit der Forschung, die jede Kontroverse berücksichtigt und beurtheilt, zeichnet auch den historischen Bericht aus. Ein Repititorium comme il faut ist Strehl's Grundriss, Studirenden und Lehrenden in gleicher Weise förderlich. — Mehr, als wir es können, wird das vortreffliche Werk, dem der Verleger eine ansprechende Ausstattung und eine handliche Form gegeben hat, sich selbst empfehlen."

Breslauer Zeitung (No. 289 v. 26/4. 01.)

Druck von Max Schmersow vorm. Zahn & Baendel, Kirchhain N.-L.